

Onderzoek van de dossiers

Statistische gegevens

*Analyse van de
dossiers*

*Onze voorstellen en
suggesties van
1999 tot 2003*

*Klachten van
algemene strekking en
vragen om informatie*

Dit deel van het jaarverslag bevat vier hoofdstukken.

De statistieken geven een algemeen overzicht van de klachten die in het voorbije werkingsjaar werden ingediend. Wij behandelen achtereenvolgens de ontvankelijkheid van de klachten, het voorwerp van de ontvankelijke klachten, de betrokken pensioendiensten en de dossierbehandeling. In dit laatste onderdeel komt ook het resultaat van onze bemiddeling en het financieel resultaat aan bod.

De statistische gegevens over de behandelingsduur maken ook een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk.

In het tweede hoofdstuk, de analyse van de dossiers, vindt u per pensioendienst de resultaten van ons onderzoek naar de gegrondheid van de ontvankelijke klachten. Het bevat een bespreking van de meest opmerkelijke dossiers per pensioendienst en de bemerkingen, voorstellen, suggesties en aanbevelingen die zij uitlokken.

Het derde hoofdstuk geeft voor de periode van 1999 tot 2003 per pensioendienst een overzicht van de suggesties en voorstellen waarop ingegaan is.

In het vierde hoofdstuk ten slotte wordt aandacht besteed aan vragen en klachten die wij niet behandeld hebben omdat zij buiten ons bevoegdheidsdomein vallen.

Een aantal van deze klachten bevat relevante informatie over de manier waarop de pensioenstelsels en de werking van de diensten in de pensioensector in het algemeen ervaren worden door de burger.

Voor ons bestaat er geen twijfel over het feit dat in het algemeen de pensioendiensten goed werken.

Bij het lezen van dit deel II, moet de lezer dan ook voor ogen houden dat de besproken en geanalyseerde dossiers in het tweede hoofdstuk individuele gevallen zijn. Al zijn ze betekenisvol, ze kunnen niet los gezien worden van de cijfers uit het eerste hoofdstuk noch van het werkvolume van de pensioendiensten.

Het zou onbillijk zijn hieruit overhaaste besluiten te trekken in verband met de kwaliteit van het geleverde werk in zijn geheel.

Integendeel, over het algemeen doen de pensioendiensten er alles aan om zich naar behoren van hun taken te kwijten.

Overigens, reageren de pensioendiensten positief op onze suggesties en voorstellen zoals blijkt uit het derde hoofdstuk.

De namen die voorkomen in de bespreking van de dossiers zijn fictief.

Elke overeenkomst met een werkelijke bestaande persoon berust op louter toeval.

Statistische gegevens

De cijfers, statistieken en grafieken in dit hoofdstuk slaan niet enkel op de klachten.

Met het oog op de grootst mogelijke openheid zijn ook zoveel mogelijk statistische gegevens opgenomen die een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk moeten maken.

De verzoeken – Algemene cijfers en trends

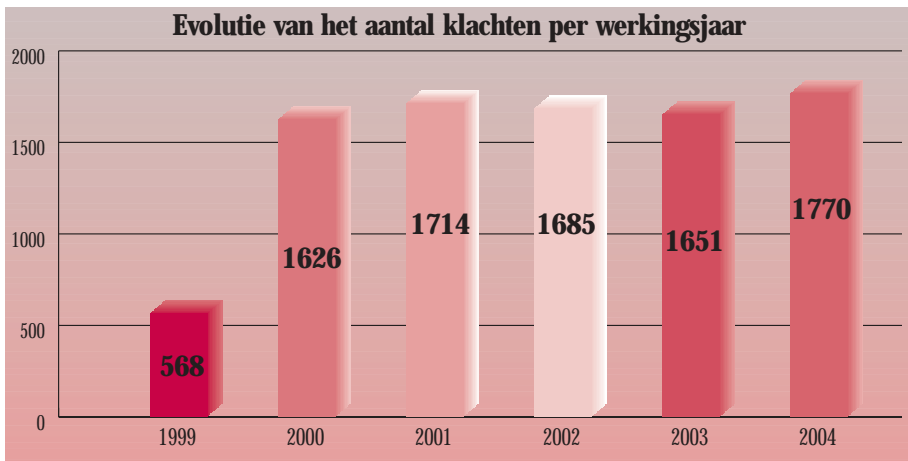
Totaal aantal verzoeken

Aantal verzoeken over 12 maanden: 1.770

Nooit eerder werden zoveel verzoeken ingediend.

Onderstaande grafiek toont de evolutie vanaf de start van de Ombudsdienst. In het eerste en onvolledige werkingsjaar (slechts 9 maanden) werden 568 verzoeken ingediend. Over het werkingsjaar 2000 is dit aantal bijna verdrievoudigd tot 1.626. In 2001 noteerden wij een stijging tot 1.714.

Vanaf het vierde werkingsjaar, 2002, leek het aantal verzoeken zich te stabiliseren. In respectievelijk 2002 en 2003 werden 1.685 en 1.651 verzoeken ingediend. In de loop van het verstreken jaar heeft de Ombudsdienst er 1.770 in behandeling genomen.

Gemiddeld aantal verzoeken per maand

Gemiddeld aantal verzoeken per maand: 148

Op jaarbasis bekeken steeg het gemiddeld aantal verzoeken per maand van 63 in 1999 over 136 in 2000, tot 143 in 2001. In respectievelijk 2002 en 2003 bedroeg het gemiddeld aantal dossiers 140 en 138 per maand. Dit jaar is dat 148.

Verdeling van de verzoeken naar de taal van de klager

Nederlandstalig: 48,80 % Franstalig: 48,40 % Duitstalig: 1,60 % Anderstalig: 1,10 %

De Franstalige en de Nederlandstalige klachten komen in aantal ongeveer overeen. De verzoeken in het Duits komen niet enkel uit België maar ook uit Duitsland, Oostenrijk, ...

Verdeling van de verzoeken naar het geslacht van de klager

Mannen: 61 % Vrouwen: 39 %

In vergelijking met het vorige jaar is de verhouding mannen/vrouwen gelijk gebleven.

De meest voor de hand liggende verklaring voor het groter aantal mannelijke klagers is de historisch hogere tewerkstellingsgraad van de mannen.

Wijze van indienen van de verzoeken

Schriftelijk: 94 % Mondeling ter plaatse: 6 %

De overgrote meerderheid van de verzoeken wordt schriftelijk ingediend, het merendeel daarvan per brief. Meer en meer verzoeken, dit jaar 9 %, bereiken de Ombudsdienst per e-mail. Het aantal verzoeken per fax stagneert.

De bezoekers die hun verzoek liever mondeling indienen, zijn goed voor 6 % van de verzoeken. Zeven op tien bezoekers zijn Franstalig.

In de meeste gevallen richten de klagers zich rechtstreeks tot de Ombudsdienst Pensioenen. Slechts in 5 op honderd gevallen ontvangen wij verzoeken via andere kanalen, zoals andere ombudsmannen.

Woon- of verblijfplaats van de verzoeker

Tijdens het voorbije jaar was 12 % van de verzoeken afkomstig van gepensioneerden die in het buitenland verblijven. Dit is een toename met 50 % in vergelijking met vorig jaar.

	België	Buitenland
2001	95 %	5 %
2002	93 %	7 %
2003	92 %	8 %
2004	88 %	12 %

Het gaat hier zowel om Belgen in het buitenland als om verzoekers met een andere nationaliteit. Bij de niet-Belgen gaat het meestal om onderdanen van een land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid gesloten heeft.

Bijna twee derden van de buitenlandse verzoeken, 64 %, komt uit een lidstaat van de Europese Unie. Frankrijk is koploper met 29 % van deze verzoeken.

Respectievelijk 16 % en 14 % van de verzoeken is afkomstig uit het Afrikaans en Amerikaans continent. Zuid-Afrika spant de kroon met 38 % van de verzoeken uit Afrika. Uit Canada komen 34 % van de verzoeken uit Amerika.

De overige 6 % komt uit Azië en Oceanië.

Voorwerp van de verzoeken

Rustpensioen	Overlevingspensioenen	Andere pensioenen en voordelen	Cumulatie van pensioenen van verschillende aard	GI IGO¹	Geen pensioen
75 %	8 %	3 %	4 %	3 %	7 %

¹ GI = Gewaarborgd inkomen voor bejaarden
IGO = Inkomensgarantie voor ouderen

Van alle verzoeken gaan drie vierden over het rustpensioen. Het overlevingspensioen, waarover hoofdzakelijk vrouwen klagen, is goed voor 8 % van de verzoeken.

Verder handelt 3 % van de verzoeken over een ander pensioen (pensioen als feitelijk gescheiden of uit de echtgescheiden echtgenoot, vergoedingspensioen, onvoorwaardelijk pensioen zelfstandigen, enz.) en andere voordelen die door de pensioendiensten toegekend en/of betaald worden (vakantiegeld, ouderdomsrente, weduwerente, enz.).

Een iets hoger percentage van de verzoeken betreft de cumulatie van pensioenen van verschillende aard, bijvoorbeeld rustpensioen met overlevingspensioen en pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Over het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen klaagt ruim 3 % van de verzoekers.

Slechts 7 % van de verzoeken betreft een *materie* waarvoor de Ombudsdienst niet bevoegd is (brugpensioenen, buitenlandse pensioenen, andere sociale uitkeringen, ...). Dit betekent niet noodzakelijk dat de Ombudsdienst Pensioenen voor alle andere verzoeken bevoegd is (bv. vragen om informatie of klachten van algemene strekking).

Ontvankelijkheid van de verzoeken

Onze eerste onderzoeksdaad is die naar de bevoegdheid van de Ombudsdienst. Indien wij niet bevoegd zijn, brengen wij de klager daarvan op de hoogte en zenden wij de klacht door naar de bevoegde Ombudsman of instelling. Als dit niet mogelijk is, verwijzen wij de klager door.

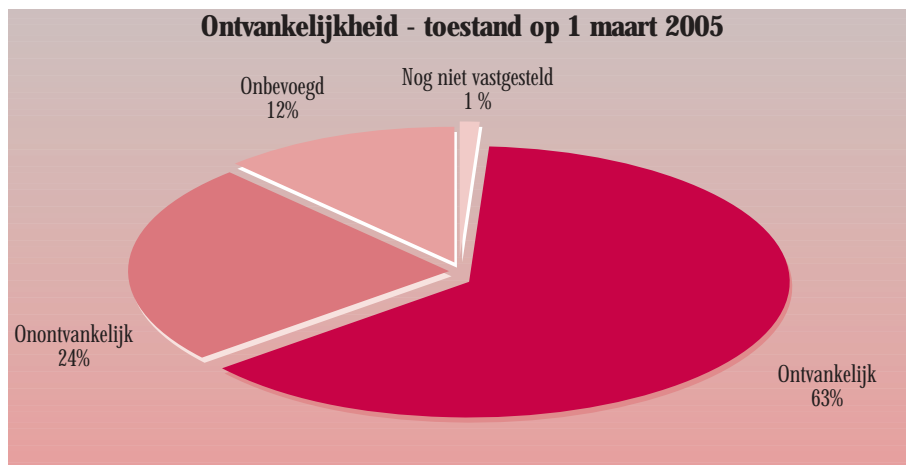
In de eerste twee jaarverslagen (1999 en 2000) hebben wij de vragen om informatie opgenomen in de categorie van verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren.

Wij zijn echter tot het inzicht gekomen dat het niet correct is om de vragen om informatie als klacht te kwalificeren wanneer het gaat om de onderverdeling van de klachten naar bevoegdheid en ontvankelijkheid.

Daarom worden de vragen om informatie sedert 2001 niet langer opgenomen in de berekeningsbasis voor de ontvankelijkheid.

Zodra onze bevoegdheid vaststaat, volgt het onderzoek naar de ontvankelijkheid van de klacht.

Toestand op 1 maart 2005

Het resultaat op 1 maart 2005 van het bevoegdheids- en ontvankelijkheidsonderzoek is gebaseerd op de 1350 “klachten” die zijn ingediend sedert 1 maart 2004. De 420 vragen om informatie die niet als klacht gekwalificeerd worden, zijn niet in aanmerking genomen (Zie verder in dit hoofdstuk “Afgesloten dossiers”).

Van de klachten die in dit werkingsjaar ingediend zijn, is 63 % ontvankelijk. Dit percentage zal wellicht niet meer veranderen wanneer wij over de 1 % klachten waarin de ontvankelijkheid nog niet is vastgesteld, zullen beslist hebben. Deze laatste klachten zijn pas onlangs ingediend, in januari en februari 2005.

Iets minder dan een kwart van de klachten, 24 % is onontvankelijk. In 12 % van de dossiers hebben wij onze onbevoegdheid vastgesteld.

Uiteraard is voor de vorige werkingsjaren de ontvankelijkheid definitief vastgesteld.

Als wij de vragen om informatie van de vorige vijf werkingsjaren buiten beschouwing laten dan komen wij uit op 64 % ontvankelijke klachten, 24 % onontvankelijke klachten en 12 % gevallen van onbevoegdheid.

Voorwerp van de ontvankelijke klachten

Vaststelling van de pensioenrechten

◆ toekenningsvoorwaarden van het pensioen (minimumpensioen, eenheid van loopbaan, raming van het pensioen, toegelaten beroepsactiviteit, vervroeging)	19 %
◆ niet in aanmerking genomen loopbaan	12 %
◆ toepassing van de cumulatiereregels	7 %
◆ berekening van het pensioen	6 %
◆ weigering van een pensioen	3 %
	47 %

Betaling

◆ inhoudingen op het pensioen (bedrijfsvoorheffing, ZIV-bijdrage, solidariteitsbijdrage)	11 %
◆ aanpassing van het pensioen (indexering, welvaartsaanpassing, verhoging minimumpensioen)	10 %
◆ niet tijdige betaling en effectieve onderbreking van de regelmatige betaling	6 %
◆ andere (perequatie, betalingswijze, vermindering van het pensioen door wijziging van de burgerlijke staat)	2 %
◆ weigering of terugvordering van het pensioen voor de maand van overlijden van de gepensioneerde	1 %
	30 %

Behoorlijk bestuur

◆ langdurige termijn tussen de pensioenaanvraag en de voorlopige of definitieve pensioenbeslissing	14 %
◆ geen antwoord of laattijdig antwoord op vraag om inlichtingen	6 %
◆ gebrekkige informatie door de pensioendienst	3 %
	23 %

De vaststelling van het pensioenrecht is het voorwerp van bijna de helft van de ontvankelijke klachten. Klachten over de toekenningsvoorwaarden van het pensioen eisen het leeuwenaandeel op met 19 %.

Bijna een derde van de ontvankelijke klachten gaat over de betaling. Elf op de honderd van deze klachten gaat over de inhoudingen op het pensioen.

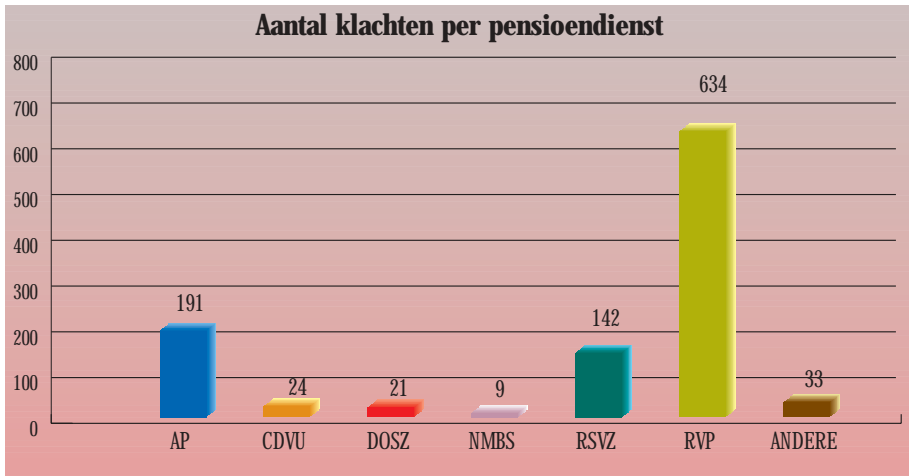
Nog eens 23 % van de klachten betreft het niet respecteren van een aantal principes van behoorlijk bestuur. De verzoekers klagen vooral over de termijn die de administraties nodig hebben voor het nemen van beslissingen.

Betrokken pensioendiensten

Wij trachten te vermijden dat er een verkeerd beeld over de werking van de pensioendiensten zou ontstaan. Daarom wordt enkel van de ontvankelijke klachten een overzicht per betrokken instelling gegeven. Ontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst zich onbevoegd heeft verklaard, zijn voor dit overzicht niet relevant.

Daarenboven dient de lezer in het achterhoofd te houden dat de geciteerde cijfers niet noodzakelijk iets zeggen over de kwaliteit van de dienstverlening van de instellingen. De gegrondheid van de ontvankelijke klachten is hiervoor de meer geschikte indicator.

Absolute aantallen

De hierna geciteerde aantallen slaan op de dossiers van het werkingsjaar 2004.

Van de 1054 ontvankelijke klachten die de basis uitmaken van deze grafiek zijn er 352 klachten twee keren en 42 klachten drie keren geteld omdat er twee tot drie pensioendiensten bij betrokken zijn.

Deze absolute cijfers moeten echter in hun juiste context geplaatst worden. Ze moeten afgezet worden tegen het aantal gepensioneerden dat door de betrokken pensioendiensten bediend wordt.

De pensioendiensten hebben volgende gegevens meegedeeld.

In 2004 werden er 152.036 pensioenaanvragen ingediend of ambtshalve² onderzocht bij de RVP en 63.535 bij het RSVZ.

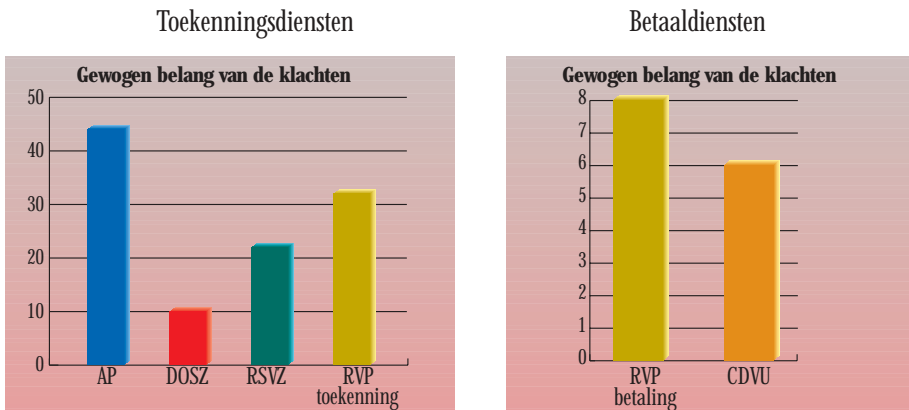
Bij de AP werden 43.067 aanvragen ingediend en bij de DOSZ 2.020.

Waar de AP en het RSVZ enkel pensioenen toekennen, staan bv. de RVP en de DOSZ ook in voor de betaling van pensioenen. De CDVU betaalt dan weer overheidspensioenen maar kent geen pensioenen toe.

De CDVU had in 2004 405.421 overheidspensioenen in betaling. De RVP betaalde in 2004 aan 1.817.392 gepensioneerde werknemers en zelfstandigen een pensioen uit.

Gewogen aantallen

Om een beter beeld te krijgen van het relatief belang van het aantal ontvankelijke klachten per pensioendienst hebben wij voor de grotere toekenningsdiensten de klachten gewogen in functie van het aantal aanvragen in 2004 en voor de grotere betaaldiensten in functie van het aantal betaalde gepensioneerden. Dit geeft het volgende resultaat.

Bij de *toekenningsdiensten* scoort de AP het hoogst, gevolgd door de RVP en het RSVZ. Het relatief belang van de klachten is voor de DOSZ iets meer dan een vijfde van die van de hoogst scorende AP.

Voor de *betalingsdiensten* is het gewogen belang van de klachten bij de CDVU drievierde van die bij de RVP.

² Ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd, in voege vanaf 1 januari 2003 voor mensen die een vervangingsinkomen genieten en vanaf 1 januari 2004 voor de actieve werknemers en zelfstandigen.

De dossierbehandeling

Afgesloten dossiers

Afgesloten dossiers: 89 %

De hierna volgende cijfers geven een gedetailleerd beeld van het aantal afgehandelde dossiers.

De meting op 1 maart 2005 geeft volgend resultaat.

Van 1 maart 2004 tot 28 februari 2005 stelden wij 1.770 dossiers samen. Daarvan zijn er 1.575 of 89 % afgesloten.

In 2004 hebben wij natuurlijk ook nog dossiers afgesloten die in de vorige werkingsjaren werden ingediend.

Van 1 juli 1999 tot 29 februari 2004, einde van het vorig werkingsjaar, ontvingen wij 7.244 klachten en vragen. In 7.235 gevallen of meer dan 99,9 % is het onderzoek beëindigd.

Over de zes jaren bekeken, zijn 8.811 van de 9.014 dossiers afgesloten. Dit is 98 %.

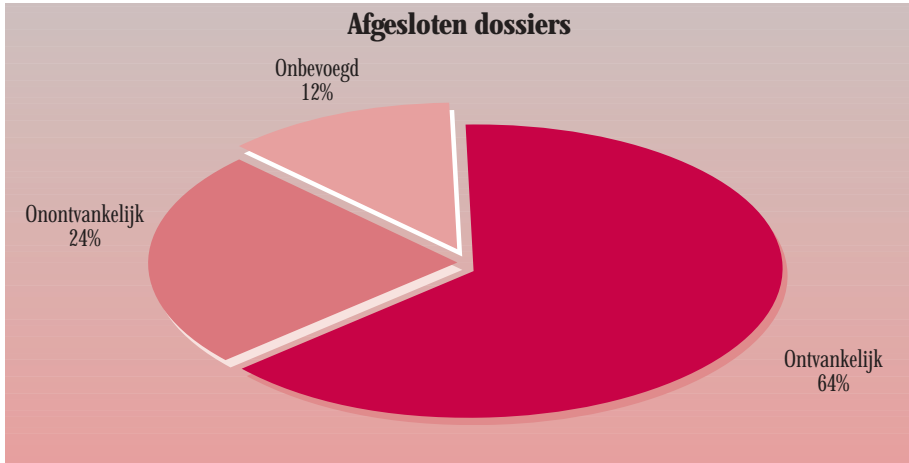
De ontvankelijkheid van de afgesloten dossiers

In de hierna volgende cijfers en grafieken zijn de dossiers die geen klacht maar een vraag om informatie inhouden niet meegerekend. Zoals eerder reeds gezegd missen deze vragen relevantie in de vaststelling van de ontvankelijkheid.

In de dossiers die in het zesde werkingsjaar afgesloten zijn, hebben de ontvankelijke klachten een aandeel van 64 % en is 24 % onontvankelijk. In 12 % van de gevallen hebben wij ons onbevoegd verklaard.

Wanneer we het totaal bekijken van alle dossiers die afgesloten zijn sinds 1 juni 1999 lopen de percentages van de ontvankelijkheid gelijk.

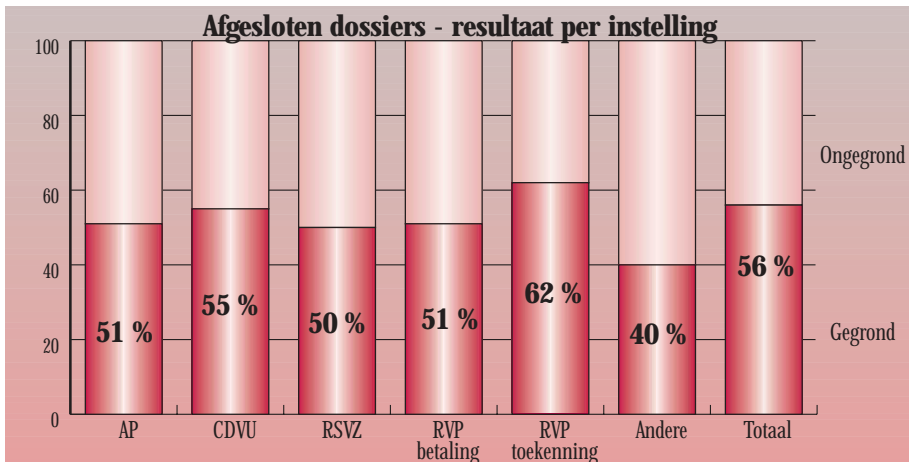

Ook in die meting is 64 % van de klachten ontvankelijk, 24 % onontvankelijk en valt 12 % van de klachten buiten onze bevoegdheid. Kortom een stabiele toestand.

Gegrontheid van de ontvankelijke klachten

De grafiek hierna illustreert de gegrontheid van de ontvankelijke klachten waarvan het onderzoek in 2004 werd afgesloten. Het spreekt vanzelf dat de opgeschorte dossiers waarin parallel een gerechtelijke procedure loopt, buiten beschouwing werden gelaten.

Van de ontvankelijke klachten die in het zesde werkingsjaar afgesloten zijn, is 56 % gegrond.

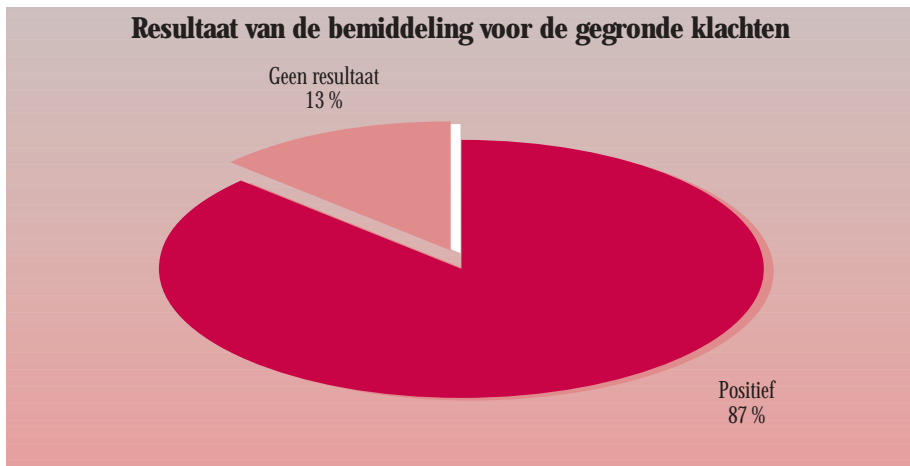

De RVP toekenningsdiensten en de CDVU scoren het hoogst respectievelijk met 62 en 55 % gegronde klachten. De AP, de RVP betalingsdiensten en het RSVZ volgen met respectievelijk 51 en 50 %. Bij de kleinere pensioendiensten (DOSZ, NMBS, BIAC, de sociale verzekeringsfondsen, enz) is in totaal 40 % van de klachten gegrond.

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten

De volgende grafieken geven het resultaat weer van de bemiddeling voor de gegronde klachten. De eerste grafiek weerspiegelt het algemeen resultaat van de bemiddeling. Aan de hand van de tweede grafiek gaan wij dieper in op het financieel resultaat voor de verzoekers als gevolg van onze interventie.

Het algemeen resultaat

Bijna 9 op tien (87 %) van deze dossiers zijn afgesloten met een positief resultaat voor de verzoeker.

Dit “positief resultaat” houdt een verschillende interpretatie in naargelang het voorwerp van de klacht. Evidente voorbeelden zijn de verbetering van een foutieve pensioenbeslissing of de versnelde en definitieve afhandeling van een pensioendossier. In geval van gegronde klachten over de gedragingen van een pensioendienst of van één van zijn personeelsleden, bijvoorbeeld het niet of laattijdig beantwoorden van briefwisseling, is het feit dat de pensioendienst zich verontschuldigt ook te beschouwen als een positief resultaat.

Voor 13 % van de gegronde klachten boeken wij geen positief resultaat. In de meeste gevallen is dit te wijten aan het feit dat de administratie weliswaar de pensioenwetgeving correct heeft

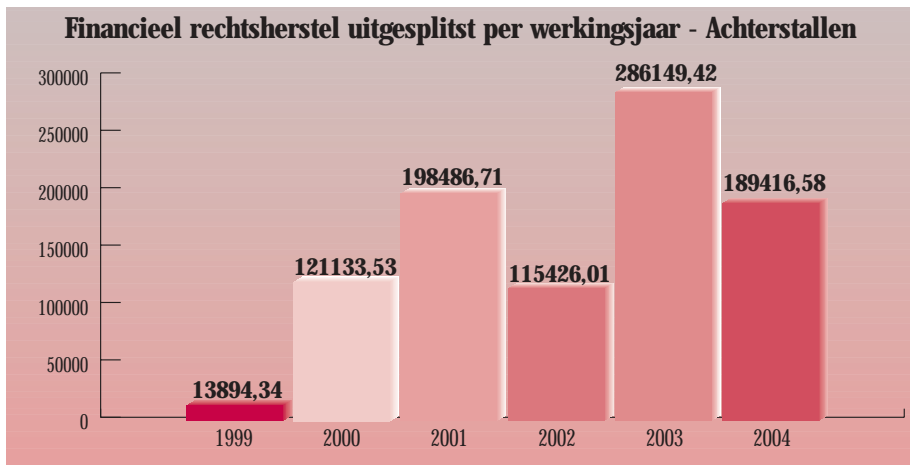
nageleefd doch dat een inbreuk op de principes van behoorlijk bestuur niet meer kan hersteld worden. Geen of onvoldoende informatie of bijstand verlenen aan de burger en ongerechtvaardigde onderbrekingen in de betaling zijn typevoorbeelden van een tekortkoming die later niet meer kan hersteld worden.

Het financieel resultaat

Wij hebben de financiële impact berekend van onze interventies voor de gegronde klachten.

Wij splitsen het financieel resultaat op per werkingsjaar. Tevens maken wij het onderscheid tussen de *achterstallige pensioenbedragen*³ die dank zij onze interventies werden uitgekeerd en de prognose van de meerbedragen die in de toekomst zullen betaald worden.

Bij de achterstallige bedragen gaat het om effectief verschuldigde en slechts dank zij onze interventie betaalde bedragen. Het gaat met andere woorden om een financieel rechtsherstel.

De pensioendiensten hebben van 1999 tot het einde van het werkingsjaar 2004 in totaal 924.507 euro aan achterstallige betalingen uitgekeerd aan de verzoekers die beroep deden op de Ombudsdienst. Tijdens dit werkjaar werd 189.417 euro aan achterstallig pensioen uitbetaald. In 2003 werd het hoogste bedrag, 286.149 euro, achterstallig betaald. In 2001 werd bijna 200.000 euro bijgepast. De uitgekeerde achterstallige bedragen voor 2000 en 2002 komen grosso modo overeen met respectievelijk 121.130 en 115.420 euro. In het eerste (onvolledige) werkingsjaar werd circa 13.900 euro achterstallig uitgekeerd.

Voor de prognose van de meerbedragen hebben wij ons gebaseerd op het verschil van de

³ Het pensioen, vakantiegeld, inhoudingen op het pensioen, ...

pensioenbedragen betaald vóór en na onze interventie, geprojecteerd op de levensverwachting voor vrouwen en mannen. Voor het bepalen van de levensverwachting hebben wij nog de sterftetafels⁴ 2000 van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) gebruikt.

Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de gemiddelde levensverwachting in functie van de reeds bereikte *leeftijd*. Voor de Belgen die in 2001 geboren zijn is de gemiddelde levensverwachting 75,42 jaar voor de mannen en 81,67 jaar voor de vrouwen.

Onze berekeningen wijzen uit dat in totaal 3.762.224⁵ euro meer pensioen zou betaald worden aan de verzoekers die een gegronde klacht hebben ingediend. Het resultaat van het werkingsjaar 2004 komt grosso modo overeen met dat van 2000, respectievelijk 402.596 euro en 451.137 euro.

Voor 2003 noteren wij het hoogste bedrag, 1.374.927 euro. In dalende lijn volgen dan 2001 met 1.164.387 euro, 2002 met 316.400 euro en 1999 met 52.800 euro.

De hogere geëxtrapoleerde bedragen zijn vaak te wijten aan één of twee dossiers. Door bijvoorbeeld de projectie van het pensioenbedrag op een levensverwachting van meer dan 25 jaar loopt het totale bedrag exponentieel op. Dit kan voorkomen in het geval van een overlevingspensioen voor een relatief jonge weduwe/weduwnaar.

Onontvankelijkheid

De redenen waarom 319 klachten onontvankelijk waren:

◆ Geen voorafgaande stappen bij de pensioendienst	91 %
◆ Geen reactie op vragen om bijkomende inlichtingen	4 %
◆ Geen mandaat	2 %
◆ Geen nieuw feit aangebracht	2 %
◆ Feiten meer dan 1 jaar geleden	1 %

In meer dan negen gevallen op tien hebben wij de klacht als onontvankelijk afgewezen omdat de verzoekers geen enkel voorafgaand contact hadden met de pensioendienst. Dit betekent dat de pensioendienst niet op de hoogte was van het bestaan van een probleem of een ongenoegen en dus ook niet de gelegenheid had het probleem op te lossen. De basisregel, in de ombudswereld de “kenbaarheidsvereiste” genoemd, was in die gevallen niet gerespecteerd door de klager.

In 4 % van de gevallen heeft de klager niet gereageerd op een vraag om bijkomende inlichtingen. Wij sturen altijd twee herinneringen met een tussenpauze van één maand. In de laatste herinnering delen wij de klager mee dat het dossier zal afgesloten worden indien hij niet binnen de drie weken reageert.

⁴ De sterftetafels worden opgesteld door het NIS op basis van demografische gegevens uit het Rijksregister van de natuurlijke personen, per geslacht, voor het Rijk en voor de gewesten.

⁵ Bedrag aan de huidige index bij ongewijzigde wetgeving.

In 2 % van de dossiers werd de klacht als onontvankelijk gekwalificeerd omdat de klager die optreedt als mandataris voor een gepensioneerde zelfs na onze uitdrukkelijke vraag geen volmacht heeft voorgelegd.

Ook in 2 % van de gevallen kwam de verzoeker zonder nieuwe feiten aan te brengen terug met een klacht die wij eerder afgewezen hadden. Deze soort klachten is onontvankelijk. Het oprichtingsbesluit bepaalt immers dat wij in een dergelijk geval moeten weigeren om de klacht opnieuw te behandelen.

Slechts 1 % van de klachten hebben wij onontvankelijk verklaard omdat de feiten waarover de gepensioneerde klaagde zich meer dan een jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan. In principe aanvaarden wij deze klachten, voor zover de overige ontvankelijkheidsvereisten voldaan zijn. Daarbij baseren wij ons op de overweging dat een verkeerde pensioenbeslissing of een fout in de uitbetaling van het pensioen levenslange nadelige gevolgen kan hebben voor de gepensioneerde.

Wanneer de toedracht van de zaak echter niet meer kan achterhaald worden dan verklaren wij een dergelijke “oude” klacht onontvankelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de klacht gaat over de houding van een personeelslid van een pensioendienst of verkeerde inlichtingen die mondeling zouden verstrekt zijn.

Onbevoegdheid

In 584 dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard. Dit cijfer moet echter opgesplitst worden in 164 klachten en 420 vragen om informatie.

Hierna volgen de redenen van de onbevoegdheid in de 164 klachtendossiers.

◆ Geen federale pensioendienst	38 %
◆ Algemene klacht over het pensioenbeleid	26 %
◆ Buitenlandse pensioendienst	7 %
◆ Andere	29 %

De onbevoegdheid wordt in meer dan een derde van de gevallen veroorzaakt door het feit dat de klacht niet over een federale pensioendienst handelt.

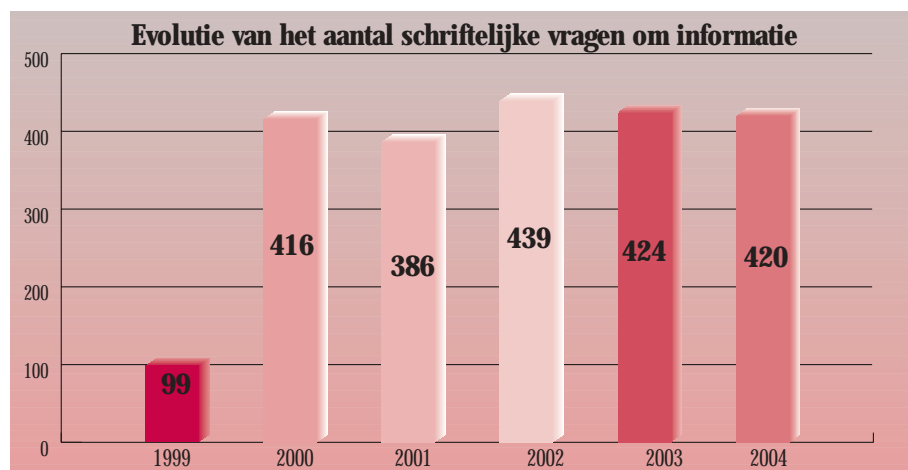
In 26 % van de dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard omdat de klager het pensioenbeleid in se aanvecht. Op dit punt gaan wij dieper in in het laatste hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie”.

Wij hebben ons onbevoegd verklaard in 7 % van de dossiers omdat de betrokken buitenlandse pensioendienst buiten ons bevoegdheidsdomein valt, terwijl het in de resterende 29 % van de gevallen gaat om klachten die handelen over andere dan pensioenmateries.

In 2004 hebben wij ook 420 schriftelijke vragen om informatie ontvangen waarvoor wij niet bevoegd zijn. Bij dit aantal moeten ook de ontelbare telefonische vragen om informatie gerekend worden. Wij beschikken echter niet over de middelen om hiervan exacte cijfers bij te houden.

Van bij de aanvang werden wij geconfronteerd met een aanzienlijk aantal vragen om informatie waarvoor de Ombudsdienst alle bevoegdheid mist. Het geven van informatie en raad komt toe aan de pensioendiensten.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal schriftelijke vragen om informatie.

In 1999 vertegenwoordigden de 99 schriftelijke vragen om informatie 17 % van de ingediende dossiers. Vanaf 2000 fluctueert het percentage van deze vragen rond de 25 %. Dit jaar vertegenwoordigen de vragen om informatie 24 % van de dossiers.

In het vierde hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie” gaan wij verder in op dit fenomeen.

Behandelingsduur

In artikel 13 van ons huishoudelijk reglement hebben wij in de opsomming van de rechten van de klager opgenomen dat de klager recht heeft “op een beslissing over de gegrondheid van de klacht binnen een redelijke termijn, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.”

Het nastreven van een redelijke behandelingstermijn is dan ook een van de prioriteiten bij het onderzoek van de klachten. Gelet op de complexiteit van de pensioenmaterie en in een aantal gevallen de betrokkenheid van verschillende administraties is dit niet altijd evident. De redelijke termijn is dan ook functie van de moeilijkheidsgraad van het dossier. Ook het voorwerp van de klacht geeft een aanduiding over de in redelijkheid te respecteren termijn. Het uitblijven van een pensioenbeslissing of een onderbreking in de betalingen van het pensioen zijn bijvoorbeeld problemen die bij wijze van spreken onmiddellijk moeten opgelost worden. Voor een grote meerderheid van de gepensioneerden is het pensioen immers het enige inkomen.

Wij bespreken hierna de gemiddelde behandelingsduur *van de afgesloten dossiers*. Vervolgens geven wij een gedetailleerd overzicht van de dossiers die *nog in onderzoek* zijn op 1 maart 2005. Hiermee willen wij een getrouw beeld geven van de werking van de Ombudsdienst tijdens het voorbije werkjaar.

Gemiddelde behandelingsduur voor de afgesloten dossiers

**Gemiddelde behandelingsduur voor de ontvankelijke klachten:
103 kalenderdagen**

In vergelijking met de vorig jaren is deze termijn stelselmatig gedaald (121 kalenderdagen in 2001, 116 in 2002, 110 in 2003). Onze toenemende ervaring en de medewerking van de pensioendiensten spelen hierin een rol.

Het onderzoek van een klacht vergt quasi altijd de opvraging van het volledige pensioendossier. Dit geldt des te meer voor de klachtendossiers waarbij meer dan één pensioendienst betrokken is. In die gevallen is een langdurig onderzoek van het pensioen geen uitzondering. Wij analyseren immers elk pensioendossier en volgen de verschillende beslissingen die een impact op elkaar hebben op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een pensioendienst op onze vraag een herziening van het pensioenrecht uitvoert die gevolgen heeft voor de beslissingen van de andere betrokken pensioendienst. Wij sluiten in principe een dossier niet af vooraleer ons de definitieve beslissing van elke betrokken pensioendienst is meegedeeld. Er kunnen bijvoorbeeld ettelijke maanden verstrijken vooraleer een definitieve pensioenbeslissing getroffen wordt omdat de pensioendienst wacht op een beslissing van een buitenlandse pensioenadministratie.

Ook wanneer wij op betwistbare standpunten van de pensioendiensten stuiten die ons aanzetten om een discussie over de interpretatie van de wetgeving aan te gaan, kan de behandelingsduur uitlopen.

Tenslotte is in sommige gevallen een formeel bemiddelingsonderhoud nodig om de pensioendienst ervan te overtuigen zijn beslissingen of zijn werkmethode te wijzigen.

**Gemiddelde behandelingsduur voor de andere verzoeken
(onontvankelijk en onbevoegd): 9 kalenderdagen**

Ook deze termijn is gedaald in vergelijking met vorig jaar. (19,5 kalenderdagen)
Anders dan bij de ontvankelijke klachten nemen de dossiers met onontvankelijke klachten of klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn, aanzienlijk minder tijd in beslag.

Dit jaar bedraagt de gemiddelde afhandelingstijd minder dan twee weken. Dat wij toch nog altijd meer dan een week nodig hebben, komt voort uit het feit dat in vele gevallen bijkomende inlichtingen moeten gevraagd worden aan de klager. Soms is de formulering van de klacht zeer algemeen, zonder vermelding van de pensioendienst, het is niet duidelijk of er reeds voorafgaand contact was met de pensioendienst, enz. Pas als alle informatie ter beschikking is waaruit de onontvankelijkheid of de onbevoegdheid blijkt, wordt de beslissing om de klacht niet te behandelen meegedeeld aan de klager, vergezeld van een uitvoerige motivering.

**Algemene gemiddelde behandelingsduur:
58 kalenderdagen**

De algemene gemiddelde behandelingsduur is nu minder dan twee maanden, 7 dagen minder dan in 2003, 13 dagen minder dan in 2002 en 16 dagen minder dan in 2001.

Wij blijven alles in het werk stellen om de behandelingstermijnen zo kort mogelijk te houden zonder evenwel de kwaliteit en de grondigheid van het onderzoek te beknotten.

Dossiers in afwachting en in onderzoek

Op 1 maart 2005 waren nog 203 dossiers of 2,25 % van alle dossiers in afwachting of in onderzoek.

Aantal maanden in behandeling	Klacht ingediend in	Aantallen
minder dan 1 maand	februari	56
1 maand en minder dan 2	januari	35
2 maanden en minder dan 3	december	42
3 maanden en minder dan 4	november	21
4 maanden en minder dan 5	oktober	18
5 maanden en minder dan 6	september	3
6 maanden en minder dan 7	augustus	4
7 maanden en minder dan 8	juli	2
8 maanden en minder dan 9	juni	6
9 maanden en minder dan 10	mei	7
10 maanden en minder dan 11	april	1
11 en minder dan 12	maart	0
Meer dan 12 maanden	voor maart 2004	8
Totaal		203

Op 1 maart 2005 is 66 % van de onbesliste dossiers minder dan 3 maanden in behandeling. Meer dan vier vijfde van de hangende dossiers zijn minder dan 5 maanden in onderzoek. Voor 14 % duurt het onderzoek langer: 23 dossiers zijn tussen 5 en 12 maanden in onderzoek. Voor 8 dossiers duurt het onderzoek meer dan een jaar.

Van alle in het zesde werkingsjaar, afgesloten op 28 februari 2005, ingediende dossiers (1.770) is nog 11 % hangende: 9 % is minder dan 5 maanden in onderzoek, 2 % is meer dan 5 maanden in onderzoek.

De belangrijkste oorzaken van een langdurig onderzoek zijn:

- ◆ de complexiteit van de loopbaan en de veelheid van de sociale zekerheidsregelingen waaraan de klager onderworpen was tijdens zijn actieve loopbaan;
- ◆ meerdere Belgische pensioendiensten, betrokken bij de vaststelling van het volledig pensioenrecht, zijn verplicht rekening te houden met elkaars beslissingen (toekenning en herziening);
- ◆ buitenlandse pensioendiensten onderzoeken het pensioenrecht en hun beslissingen beïnvloeden de Belgische regeling;
- ◆ overheden-werkgevers laten na exacte loopbaangegevens mee te delen aan de pensioendiensten (regelmatig opduikend probleem in de onderwijssector);
- ◆ de klager deelt onvolledige of foutieve inlichtingen mee.

Analyse van de dossiers

Aan elk van de grote pensioendiensten is een aparte bespreking gewijd: de Rijksdienst voor Pensioenen, de Administratie der Pensioenen, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Directie voor de pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven bij de Federale Overheidsdienst Financiën.

Voor de Rijksdienst voor Pensioenen is een onderscheid gemaakt tussen de toekenningsdiensten en de betalingsdiensten.

De commentaren en de opmerkingen in verband met de kleinere pensioendiensten zijn gegroepeerd. Dit jaar waren er voor deze diensten geen dossiers die aanleiding geven tot een specifiek commentaar.

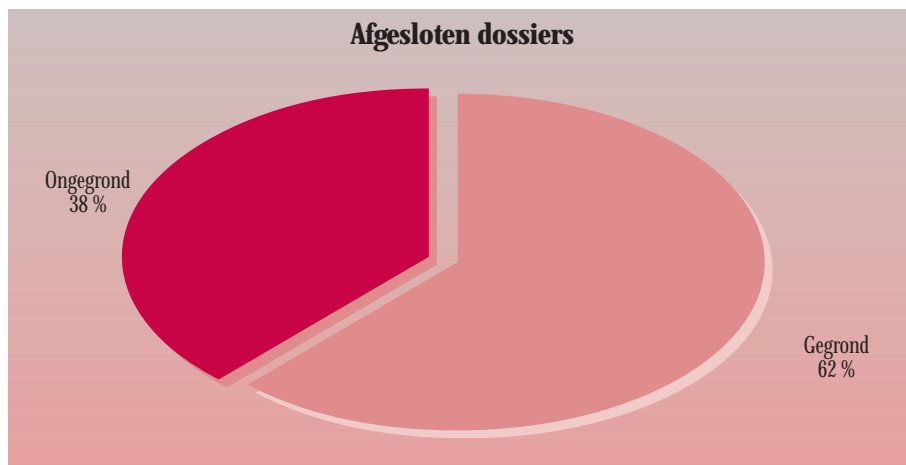
Enkel de meest opmerkelijke dossiers worden besproken. Het zijn dossiers die aanleiding geven tot specifieke commentaren en sommige typegevallen die illustreren welke resultaten de Ombudsdienst Pensioenen bereikt. Soms worden meerdere dossiers samen besproken omdat zij handelen over een gelijkaardige problematiek.

Wanneer verschillende pensioendiensten bij een zelfde klacht betrokken zijn, wordt de klacht slechts in één van de afdelingen besproken. In de andere afdelingen wordt ernaar verwezen.

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de toekenningsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Ambtshalve toekenning van het pensioen op leeftijdsgrens – Redelijke termijn overschreden

Dossier 8465 – 8555

De feiten

De dossiers van mevrouw Nys en mevrouw Deblander zijn vergelijkbaar. Zij zijn beiden geboren in september 1941 en oefenden beiden een beroepsactiviteit als werknemer uit.

Zij werden 63 jaar in september 2003. Zij verwachten dan ook beiden dat hun pensioen ambtshalve toegekend wordt vanaf 1 oktober 2004.

Niets is minder waar want begin november 2004 hebben zij nog niets ontvangen.

Bedenkingen

Vanaf januari 2003 moet die in België verblijft en de pensioengerechtigde leeftijd bereikt (65 jaar voor mannen en momenteel nog 63 jaar voor vrouwen) geen pensioenaanvraag meer indienen.¹ Zijn pensioenrechten worden ambtshalve onderzocht door de bevoegde pensioendienst (RVP voor de werknemers, RSVZ voor de zelfstandigen).

In principe wordt dit ambtshalve onderzoek ongeveer 15 maanden vóór de voorziene ingangsdatum aangevat. Hierdoor is er theoretisch voldoende tijd voor de pensioendienst om de beslissing tijdig te betekenen en het pensioen betaalbaar te stellen.

In het geval van mevrouw Nys en mevrouw Deblander werd het onderzoek zoals voorzien 15 maanden vóór de ingangsdatum gestart. Desondanks kon niet tijdig een beslissing genomen worden. Nochtans is hun dossier heel gewoon en bevat het geen noemenswaardige bijzonderheden.

Conclusie

Na onze interventie ontvangt mevrouw Nys rond half november haar achterstallen. Mevrouw Deblander moet nog een maand langer geduld uitoefenen om het haar verschuldigde bedrag te ontvangen.

Aan de hand van deze twee dossiers komen wij tot de vaststelling dat de behandelingstermijn nog niet altijd gerespecteerd wordt.

Wij nodigen dan ook de RVP uit om zijn inspanningen verder te zetten om het beheer van het ambtshalve onderzoek te verbeteren, meer bepaald inzake de behandelingstermijn, door de nodige menselijke en materiële middelen in te zetten.

Ten onrechte geweigerd rustpensioen – Diensten als tijdelijke onderwijzeres in aanmerking genomen na onderzoek

Dossier 5540

De feiten

In juni 2002 zendt de RVP de pensioenbeslissing aan mevrouw Roland. Ingevolge haar aanvraag tot het bekomen van een rustpensioen als werknemer kan haar in theorie vanaf 1 oktober 2002 een rustpensioen van jaarlijks 50,83 euro worden toegekend op basis van haar tewerkstelling in het jaar 1966. Omdat dit bedrag lager is dan het minimumbedrag voorzien in de wet (91,60 euro per jaar aan index 109,45) wordt haar pensioen uiteindelijk toch niet toegekend.²

¹ Koninklijk besluit van 7 februari 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en het koninklijk besluit van 8 maart 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen – Koninklijk besluit van 4 september 2002 betreffende het ambtshalve onderzoek van pensioenrechten in de pensioenstelsels voor werknemers en voor zelfstandigen

² Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

In werkelijkheid was mevrouw Roland ook tewerkgesteld als tijdelijk onderwijzeres (dus zonder vast benoemd te zijn) van 1963 tot 1967. Deze tewerkstelling werd gevolgd door een periode van werkloosheid tot april 1968. Zij vroeg zich af wat er met al deze jaren gebeurd was.

Zij vroeg aan haar vroegere werkgevers bewijsstukken van deze tewerkstelling en legde die voor aan de RVP. De RVP bleef weigeren om deze periodes op te nemen in haar pensioen omdat zij niet ingeschreven waren in haar individuele rekening en omdat de voorgelegde documenten niet aantoonde dat er bijdragen waren ingehouden op haar lonen.

Bedenkingen

Ook aan ons antwoordde de RVP hetzelfde: geen pensioen omdat er geen bijdragen terug te vinden zijn.

Wij namen contact op met de AP om na te gaan of de verschillende werkgevers stortingen hadden verricht bij het Fonds voor Overlevingspensioenen (FOP), wat het geval bleek.

Hierdoor werd het mogelijk om de periodes waarvoor bijdragen werden ingehouden te valideren in de regeling der werknemers door de overdracht van bijdragen naar dit stelsel.³

In augustus 2003 gaf de AP haar principieel akkoord om bijdragen voor de periode van 2 september 1963 tot 30 juni 1964 en van 1 september 1964 tot 30 juni 1965 over te dragen. Het ging hier om een voorlopig akkoord omdat er nog verder onderzoek verricht werd voor de andere periodes.

Uiteindelijk kon het definitieve akkoord gegeven worden in februari 2004. Het was spijtig genoeg niet mogelijk om andere periodes te valideren, met name, deze van 22 september 1965 tot 6 december 1965 en van 30 september 1966 tot 30 juni 1967 omdat er geen bijdragen op de wedden ingehouden waren, noch voor de RSZ, noch voor het FOP.

Voor de werkloosheidsperiode van 1 september 1967 tot 10 april 1968 tonen stukken uit het dossier aan dat indien mevrouw Roland al genoten heeft van de voortgezette verzekering zij tijdens deze periode geen werkloosheidsvergoedingen ontvangen heeft. Hierdoor wordt elke gelijkstelling met een periode van beroepsactiviteit onmogelijk. Dergelijke gelijkstelling is immers slechts mogelijk indien de betrokkene recht had op werkloosheidsvergoedingen *en* deze ook daadwerkelijk ontvangen heeft.

Conclusie

Na het definitieve principieel akkoord van de AP voor de overdracht van bijdragen betekent de RVP aan mevrouw Roland een nieuwe beslissing op 18 mei 2004.

³ Wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector

Nu kon het pensioen wel toegekend worden omdat het nieuwe jaarbedrag (155,26 euro) hoger was dan het wettelijk bepaald minimumbedrag (91,60 euro).

Hierdoor kon mevrouw Roland niet alleen dit kleine pensioen genieten (en de achterstallen die intussen 291,55 euro bedroegen) maar ook haar in kapitaal omgezette ouderdomsrente (80,63 euro).

Immers, omdat het pensioen in eerste instantie niet toegekend werd, kon dit kapitaal toen evenmin betaald worden.

Mevrouw Roland leed dus ten onrechte twee keer verlies. Nochtans had de RVP de nodige stappen om dit probleem op te lossen - een eenvoudige vraag aan de AP of er al dan niet stortingen waren bij het FOP - kunnen en eigenlijk moeten zetten vanaf het begin van het onderzoek van het dossier in 2002.

De Ombudsdienst Pensioenen wordt nog regelmatig geconfronteerd met klachten van onderwijzend personeel dat in de jaren 60 als tijdelijk personeel werd aangesteld in een officiële instelling en bovendien bezoldigd werd door de Schatkist.

Reeds in ons Jaarverslag 2000⁴ maakten wij een aantal bedenkingen bij deze spijtige situatie. Deze blijven onverminderd geldig tot op de dag van vandaag.

Weigering van het vervroegd pensioen – Ten onrechte geen rekening gehouden met een tewerkstelling als mijnwerker – Vervroegde toekenning van het pensioen voor de jaren als mijnwerker

Dossier 8502

De feiten

De heer Tizgui klaagt zich erover dat de Rijksdienst voor Pensioenen hem het pensioen op 62 jarige leeftijd weigert. Hij meent recht te hebben op een vervroegd pensioen omdat hij mijnwerker geweest is.

Bedenkingen

De normale pensioenleeftijd voor mannen is 65 jaar. Het pensioen kan vervroegd vanaf de leeftijd van 60 jaar worden toegekend indien de betrokkene een tewerkstelling van tenminste 34 kalenderjaren (in 2004, vanaf 1 januari 2005 is dit 35 jaren) bewijst. Om na te gaan of aan deze voorwaarde voldaan is, neemt de RVP elk bewezen jaar als werknemer of in een andere Belgische pensioenregeling in aanmerking voor zover de tewerkstelling in dat jaar overeenstemt met ten minste een derde van een voltijdse tewerkstelling (104 dagen voltijdse tewerkstelling).

⁴ JV 2000, p. 60-62

Voor de mijnwerkers geldt deze loopbaanvoorwaarde niet. Een mijnwerkerspensioen kan altijd vanaf de leeftijd van 60 jaar toegekend worden en onder bepaalde voorwaarden nog vroeger.

De RVP weigerde het vervroegd pensioen omdat de heer Tizgui geen 34 kalenderjaren beroepsactiviteit in België bewezen heeft.

De jaren 1978 tot en met 1990 kunnen nochtans als mijnwerker in aanmerking genomen worden.

Verder blijkt dat de heer Tizgui in 1991 als werknemer tewerkgesteld was. De jaren 1992 tot en met 2003 tijdens dewelke hij werkloos of ziek was, moeten gelijkgesteld worden als werknemer.

Hij bewijst dus een beroepsloopbaan als werknemer in België van 26 jaren, waarvan 13 jaren als mijnwerker.

Conclusie

De RVP herziet het dossier.

De heer Tizgui voldoet niet aan de loopbaanvoorwaarde om vóór de leeftijd van 65 jaar als werknemer gepensioneerd te worden. Hij heeft slechts een loopbaan van in totaal 26 jaren.

Voor de jaren als mijnwerker (1978 tot en met 1990) kan hem wel een vervroegd pensioen toegekend worden. De RVP kent hem een pensioen toe van 3.733,13 euro per jaar.

Het pensioen zal op 65 jarige leeftijd ambtshalve herzien worden. Vanaf dan zal ook zijn tewerkstelling en gelijkstelling als werknemer opgenomen worden in zijn pensioen.

Pensioen als mijnwerker – Sluiting van de mijnen - Gelijkstelling van een tewerkstelling als werknemer met een periode van ondergronds mijnwerker – Voorwaarden

Dossier 7263 - 7264

De feiten

Jan en Piet Brouwers, twee broers, waren van april 1977 tot september 1987 tewerkgesteld in de ondergrond van de Kempense Steenkolenmijnen voor rekening van de particuliere ondernemer NV Foraky.

Bij de vaststelling van hun pensioenrechten stelt de Rijksdienst voor Pensioenen de jaren tewerkstelling als werknemer na de mijnsluiting niet gelijk met jaren tewerkstelling als

ondergrondse mijnwerker. Hierdoor bereikt Jan, de jongste, niet de vereiste 25 jaren ondergrond om op het even welke leeftijd een rustpensioen als ondergronds mijnwerker te bekomen.

Omdat hij de normale pensioenleeftijd voor ondergrondse mijnwerker (55 jaar) nog niet bereikt heeft, weigert de RVP zijn rustpensioen als mijnwerker.

Piet die 58 jaar is, verkrijgt wel een pensioen als ondergrondse mijnwerker doch enkel voor de jaren effectieve tewerkstelling als mijnwerker in de ondergrond.

Bedenkingen

De pensioenleeftijd voor mijnwerkers verschilt van de gewone regeling. Een mijnwerker die 25 jaar “ondergrond” bewijst, kan op pensioen op een leeftijd naar keuze. De andere ondergrondse mijnwerkers kunnen vanaf de leeftijd van 55 jaar hun pensioen nemen. Enkel de jaren ondergrond en de ermee gelijkgestelde jaren tellen mee voor dit pensioen.

Hoewel de twee broers elk meer dan 10 jaar tewerkstelling in de mijn bewijzen, heeft de Rijksdienst voor Pensioenen bij de pensioenbeslissing de periode van activiteit als werknemer niet gelijkgesteld met een periode als ondergronds mijnwerker.

De Rijksdienst voor Pensioenen argumenteerde dat zij op het ogenblik van het ophouden van hun aansluiting bij het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers niet tewerkgesteld waren door een mijnonderneming waarin de opdelving werd stilgelegd.

Wij gingen na wat de wetgeving terzake voorschrijft.

Artikel 35 § 1 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 bepaalt de voorwaarden waaronder perioden als werknemer met arbeidsperioden gelijkgesteld worden voor de berekening van het pensioen als mijnwerker, o.a. bij de stopzetting tenminste 10 jaar gewoontelijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als mijnwerker bewijzen. Dit artikel verwijst naar artikel 3, 3° van hetzelfde besluit dat bepaalt wat onder arbeidsperioden als mijnwerker wordt verstaan. Het gaat om periodes waarin de werknemer de hoedanigheid had van:

“steenkolenmijnwerker, dit wil zeggen: de mijnwerkers die in de steenkolenmijnen tewerkgesteld zijn, de afgevaardigden-arbeiders bij het mijntoezicht *en de arbeiders van particuliere ondernemers die ondergronds of bovengronds in de steenkolenmijnen werken*, indien deze werkzaamheden van blijvende aard zijn en de eigenlijke uitbating aanbelangen,”

Onze analyse wijst uit dat beide broers aan alle voorwaarden voldoen opdat hun tewerkstelling als

werknemer gelijkgesteld zou worden met een periode als mijnwerker. Door het stellen van de voorwaarde van tewerkstelling door een mijnonderneming waarin de delving werd stilgelegd, gaat de Rijksdienst voorbij aan de bepalingen van artikel 3, 3° dat duidelijk is en deze voorwaarde niet oplegt.

De toenmalige Minister van Sociale Zaken bevestigde overigens destijds dat de werknemers van Foraky inzake sociale zekerheid op dezelfde wijze moesten behandeld worden als de werknemers van de Kempense steenkoolmijnen.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen volgt onze analyse en herziet beide pensioendossiers.

De heer Jan Brouwers aan wie het pensioen oorspronkelijk geweigerd werd, bekomt vanaf 1 november 2004 de volgende voordelen:

- ◆ een rustpensioen van 18.173,17 euro;
- ◆ een supplement als mijnwerker van 1.120,91 euro;
- ◆ een verwarmingstoelage van 663 euro;
- ◆ of in het totaal 19.957,08 euro per jaar.

De heer Piet Brouwers bekomt vanaf 1 november 2004:

- ◆ een rustpensioen van 20.044,45 euro;
- ◆ een supplement als mijnwerker van 824,22 euro;
- ◆ een verwarmingstoelage van 663 euro;
- ◆ of in het totaal 21.531,68 euro per jaar.

De oorspronkelijke beslissing kende slechts 4.811,77 euro per jaar toe. Er is voor hem dus een positief verschil van 16.719,91 euro per jaar.

Militaire dienst voorafgegaan en gevolgd door een periode van beroepsactiviteit – Onbillijke regels inzake gelijkstelling in het geval van een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige

Dossier 7789

De feiten

De heer Gillon geniet sedert 1 juli 2003 een rustpensioen als werknemer en als zelfstandige op basis van het gezinsbedrag. Zowel de RVP als het RSVZ weigeren de gelijkstelling van zijn legerdienst omdat volgens hen de door de wet voorgeschreven voorwaarden niet vervuld zijn.

Bedenkingen

In de regeling voor werknemers kan de periode van militaire diensten gelijkgesteld worden met een periode van activiteit indien de betrokkene werknemer was op het moment dat zijn legerdienst een aanvang nam.⁵ Indien dit niet het geval is, wordt de gelijkstelling toegekend indien de betrokkene de hoedanigheid van werknemer bekomt binnen de 3 jaren die volgen op het einde van de militaire dienst en voor zover hij gewoonlijk en hoofdzakelijk als werknemer tewerkgesteld was gedurende tenminste 1 jaar.⁶

In het stelsel der zelfstandigen kan de periode van militaire dienst gelijkgesteld worden met een periode van activiteit indien de betrokkene een zelfstandige activiteit uitoefende op het ogenblik dat zijn militaire dienst een aanvang nam.⁷ Indien hieraan niet voldaan is, wordt de gelijkstelling toegekend indien de betrokkene zelfstandige geworden is binnen de 180 dagen die volgen op het einde van de militaire dienst (of vanaf het einde van de studies of van de periode onder leercontract indien deze aanvangen binnen het jaar te rekenen vanaf het einde van de militaire dienst).

Wij kunnen hier reeds opmerken dat beide wetgevingen identiek zijn voor wat betreft het eerste criterium (werknemer of zelfstandige zijn op het ogenblik dat de militaire dienst een aanvang neemt, geeft automatisch recht op gelijkstelling). De verschillen bestaan enkel in de te vervullen voorwaarden na de periode van militaire dienst.

De werknemer kan zijn situatie regulariseren indien hij werknemer wordt binnen de 3 jaren te rekenen vanaf het einde van de militaire dienst terwijl de zelfstandige slechts over 6 maanden (180 dagen) beschikt om dit te doen.

De heer Gillon heeft zijn legerdienst volbracht van 2 januari tot 31 december 1962. Zijn individuele rekening bevat de volgende gegevens:

- ◆ in 1961: 1 dag tewerkstelling
- ◆ in 1963: 147 dagen tewerkstelling en 1 dag gelijkstelling

De tewerkstelling in 1963 situeert zich tussen 1 maart en 31 augustus 1963. Deze tewerkstelling kan niet als gewoonlijk en hoofdzakelijk worden aanzien omdat het aantal dagen kleiner is dan 185 dagen van 4 uren.

Hij bewijst echter in datzelfde jaar een activiteit als zelfstandige gedurende 1 kwartaal (van 01/10/1963 tot 31/12/1963).

Als we de activiteit als zelfstandige (78 dagen) optellen bij de tewerkstelling als werknemer

⁵ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 34, § 2, 3

⁶ Gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling wordt door de wet als volgt gedefinieerd: tenminste 185 dagen van minimum 4 uren per dag

⁷ Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 31, §§ 1 en 2

(148 dagen) wordt de drempel van 185 dagen onomstotelijk bereikt.

Nochtans wordt de gelijkstelling hem zowel in de regeling voor werknemers als in deze voor zelfstandigen terecht geweigerd omdat de regels in beide stelsels met betrekking tot de te vervullen voorwaarden voor *de periode na de militaire dienst* verschillend zijn en de samentelling niet voorzien is.

Conclusie

In dit bijzondere geval komen wij tot de vaststelling dat de strikte toepassing van de regels een onrechtvaardige beslissing tot gevolg heeft, zelfs al is deze juridisch correct.

Terwijl de individuele rekening een tewerkstelling als werknemer aantoont *vóór de aanvang van de militaire dienst en na het einde ervan* verhindert een ongewild effect van de wet de gelijkstelling.

Het bewijs is er. Indien de periode als zelfstandige de periode als werknemer zou voorafgegaan zijn, werd de gelijkstelling zonder enig probleem toegekend in het stelsel der zelfstandigen.

Daar de wetgeving inzake pensioenen van openbare orde is, zochten wij voor deze onbillijke toestand een andere oplossing.

Na onderhandelingen met de RVP aanvaardt deze om de enige dag tewerkstelling in 1961 en waarvan de exacte datum niet meer kan teruggevonden worden, te plaatsen op 31 december 1961. Hierdoor kon de periode van legerdienst gelijkgesteld worden op basis van de eerste regel. De heer Gillon was aldus werknemer op het ogenblik dat zijn militaire dienst een aanvang nam. De eerste januari is immers een feestdag.

Begin december 2004 betekent de RVP een nieuwe beslissing die de vorige van 16 maart 2003 vervangt en vernietigt. Met ingang vanaf 1 juli 2003 wordt het pensioen als werknemer gebracht op 3.271,12 euro per jaar wat een verhoging van 155,22 euro per jaar is. De achterstallen (246,45 euro) worden in december 2004 betaald en het aangepaste maandbedrag volgt vanaf 1 januari 2005.

Ontbrekende jaren in de pensioenbeslissing – Ernstige maar vermijdbare gevolgen van een verandering van familienaam

Dossier 8149

De feiten

De heer Ben Allal die van Marokkaanse afkomst is, werkte als arbeider ononderbroken in België van 1964 tot 2003. De RVP kent hem op 65 jarige leeftijd vanaf 1 augustus 2004 een pensioen toe.

De heer Ben Allal is verbaasd dat hij in zijn pensioenbeslissing de jaren 1964 tot 1969 niet terugvindt. Hij went zich meerdere keren tot de RVP en legt attesten van zijn vroegere werkgevers voor. De RVP geeft iedere keer hetzelfde antwoord. Deze jaren komen niet voor in de individuele pensioenrekening beheerd door CIMiRe. De beroepsactiviteit is dus niet bewezen en men kan dan ook geen pensioen voor deze periode toekennen.

Bedenkingen

Van bij het begin van het onderzoek had de heer Ben Allal de RVP erover ingelicht dat hij tenminste twee verschillende familienamen heeft gehad. Het was dan ook best mogelijk dat de periode die niet op het uittreksel van CIMiRe voorkomt toch terug te vinden was onder een andere naam of een ander pensioennummer.

Op aandringen van de heer Ben Allal verricht de RVP bijkomende opzoekingen bij CIMiRe, evenwel zonder resultaat. In werkelijkheid is het zo dat onder de vroegere familienaam, een veel voorkomende naam bij zijn landgenoten, tientallen personen teruggevonden worden in de bestanden. Het is zoeken naar een naald in een hooiberg.

Wanneer wij de klacht ontvangen, beslissen wij om op een andere manier te werk te gaan. Daar de vroegere werkgever van de heer Ben Allal bij wie hij tewerkgesteld was van 1964 tot 1967 nog steeds bestaat, verzamelen wij een maximum aan informatie omtrent deze tewerkstelling en nemen wij contact op met de personeelsdienst van het bedrijf.

Na grondig onderzoek vindt de werkgever in zijn archieven gegevens terug over de werknemer. Destijds was de heer Ben Allal inderdaad gekend onder een andere naam en een ander pensioennummer. Met deze gegevens wenden wij ons tot CIMiRe die dit keer zonder enig probleem de lonen van de heer Ben Allal terugvindt.

Wat de andere “vergeten” tewerkstelling betreft voor de periode van 1967 tot 1969 hebben wij spijtig genoeg niet hetzelfde resultaat. De werkgever bestaat niet meer en kan niet meer gecontacteerd worden. Nieuwe opzoekingen bij CIMiRe blijven zonder enig resultaat.

Conclusie

Op basis van een attest van de vroegere werkgever en het rekeninguittreksel van CIMiRe herziet de RVP het pensioen. De nieuwe beslissing van 14 februari 2005 kent aan de heer Ben Allal een pensioen toe van 15.711,02 euro wat een verhoging van 557,91 euro per jaar inhoudt voor deze vier bijkomende jaren.

Door de vroegere werkgever van de heer Ben Allal te contacteren, konden wij vrij gemakkelijk en snel tot een positief resultaat komen. Het valt te betreuren dat de RVP niet zelf aan de heer Ben Allal aangeraden heeft om contact met zijn vroegere werkgever op te nemen.

Naamswijzigingen komen vrij regelmatig voor bij buitenlandse bevolkingsgroepen. Een meer pro-actieve houding helpt vaak om problemen die het gevolg zijn van naamsveranderingen op te lossen.

Onzorgvuldigheid en te lange behandelingstermijn – Tweeëntwintig maanden om een rustpensioen correct te berekenen

Dossier 6997

De feiten

In maart 2003 dient mevrouw Marichal bij de RVP een aanvraag in voor een *overlevingspensioen* in de werknemersregeling.

Op dat ogenblik is zij reeds 65 jaar en geniet zij sedert 1991 een rustpensioen ten laste van de Europese commissie. Haar loopbaan bij die instelling loopt van 1975 tot 1991.

Zij is ook werknemster geweest in België van 1960 tot 1975. Zij heeft dus in principe ook recht op een *rustpensioen* in deze regeling. Haar aanvraag voor het overlevingspensioen geldt meteen als aanvraag voor het rustpensioen.

In werkelijkheid onderzoekt de RVP enkel haar rechten op het overlevingspensioen werknemer.

In augustus 2003 betekent de RVP haar volgende beslissing.

“Er kan u een overlevingspensioen van 13.453,21 euro bruto per jaar toegekend worden vanaf 1 april 2003. (...) Omdat het bedrag van uw rustpensioen ten laste van de Europese gemeenschap ons niet werd meegedeeld, wordt uw overlevingspensioen niet betaald. Indien u de betaling van uw overlevingspensioen wenst te bekomen, vraag ik u mij een attest toe te sturen waarin het bruto bedrag van uw rustpensioen op 1 april 2003 vermeld wordt.” (vrije vertaling).

Het bedrag van haar Europees rustpensioen was in werkelijkheid groter dan het cumulatiefplafond. Het overlevingspensioen was dus niet betaalbaar.

Omdat mevrouw Marichal in november 2003 nog geen enkele informatie over haar rustpensioen bekomen heeft, doet zij een nieuwe aanvraag via de gemeente.

Bedenkingen

Het dossier toont aan dat in oktober 1991 een aanvraag tot overdracht van bijdragen naar het Europese stelsel was ingediend. Deze mondde uit in een beslissing in maart 1992. Het

overdraagbare bedrag van het rustpensioen werd vastgesteld op 144.601 BEF per jaar met uitwerking op 1 oktober 1991.⁸

De overdracht heeft echter in werkelijkheid nooit plaats gevonden..

Overigens vermeldde de individuele rekening van mevrouw Marichal ook na haar pensionering bij de Europese commissie nog lonen als werknemer en dit voor de periode van 1992 tot 2002.

Wij vroegen dan ook aan de RVP om de rechten van mevrouw Marichal op een rustpensioen als werknemer te onderzoeken.

Vier maanden later, op 19 april 2004, betekent de RVP een beslissing waarbij aan mevrouw Marichal een rustpensioen als werknemer wordt toegekend van 1.185,95 euro per jaar met uitwerking vanaf 1 december 2003 ingevolge haar tweede aanvraag van november 2003. Hij had over het hoofd gezien dat de eerste aanvraag gold als aanvraag voor een rust- *en* overlevingspensioen.

Bovendien hield de beslissing enkel rekening met de periode van 1992 tot 2002.

Wij hebben de RVP opnieuw gecontacteerd met het oog op:

- ◆ de toekenning van haar rustpensioen vanaf 1 april 2003 in de plaats van vanaf 1 december 2003;
- ◆ het overmaken van haar pensioenaanvraag aan de Sociale Verzekeringsbank in Utrecht omdat zij ook bijdragen betaalde in Nederland;
- ◆ de berekening van haar pensioen op basis van haar tewerkstelling als werknemer voor de periode die niet overgedragen werd naar de EEG (1960-1975);
- ◆ de betaling van haar in kapitaal omgezette ouderdomsrente.

Conclusie

De RVP reageerde vrij snel positief op onze laatste vraag. Reeds in mei 2004 werd een kapitaal uitbetaald van 630,44 netto.

Begin juli 2004 werd er een verbeterde beslissing getroffen die de vorige van 19 april 2004 vervangt en vernietigt. In afwachting van de Nederlandse beslissing kent de RVP een voorlopig rustpensioen toe van 4.758,73 euro per jaar, maar nog steeds vanaf 1 december 2003.

Deze nieuwe beslissing nam wel de volledige tewerkstelling als werknemer in aanmerking (1960 tot 1975 en 1992 tot 2002).

⁸ Wet van 21 mei 1991 tot vaststelling van een zeker verband tussen Belgische pensioenregelingen en die van instellingen van internationaal publiek recht.

Met toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan heeft de RVP evenwel de loopbaan als werknemer met drie jaren moeten verminderen. (1960, 1998 en 1999 werden uit de berekening geweerd omdat zij het minst voordelig waren).⁹

De ingangsdatum werd rechtgezet in een derde beslissing die begin september 2004 betekend werd. De ingangsdatum werd vastgesteld op 1 april 2003.

Ingevolge de toekenning van een Nederlands pensioen en met toepassing van de Europese verordeningen betekent de RVP haar uiteindelijk in december 2004 een definitieve pensioenbeslissing. Vanaf 1 april 2003 wordt een rustpensioen van 4.771,09 euro toegekend.

Balans van het onderzoek van dit dossier: een kroniek van niet minder dan vier opeenvolgende beslissingen en een onderzoek van 22 maanden vooraleer aan mevrouw Marichal het correcte en definitieve pensioen wordt toegekend.

Het is pas vanaf februari 2005 dat het correcte pensioenbedrag wordt betaald. Mevrouw Marichal ontving voorheen 98,83 euro (mei 2004), 396,56 euro (september 2004), en tenslotte 413,65 euro per maand. Ook de achterstallen werden in verschillende keren betaald: 494,15 euro in april 2004, 2.977,30 euro in augustus 2004, 3.545,89 euro in september 2004 en tenslotte 621,75 euro in februari 2005.

Tewerkstelling als inwonende dienstmeid – Periode niet onderzocht door de RVP – Mogelijkheid tot regularisatie

Dossier 7881

De feiten

Mevrouw Meyser geniet sedert 1 november 1974 een pensioen in de regeling voor werknemers voor haar tewerkstelling van 1937 tot en met 1945 en van 1957 tot en met 1973.

Gedurende de periode van 1946 tot en met 1956 waarvoor zij geen pensioen ontvangt, was zij inwonende dienstmeid.

Zij heeft een getuige gevonden die deze tewerkstelling kan bevestigen. Op basis van de getuigenverklaring dient zij een aanvraag tot herziening in. De RVP verklaart de aanvraag ontvankelijk doch ongegrond.

Wanneer zij over die beslissing schriftelijk uitleg vraagt aan de RVP bevestigt die dat haar nieuwe aanvraag ongegrond is op basis van de volgende argumenten.

⁹ De berekening van de beperking gaat als volgt:

Volledige loopbaan = 43/43

Loopbaan EEG = 19,55/43

Loopbaan RVP = 27/43

$27 + 19,55 = 46,55$ wat hoger is dan 1

$46,55 - 43 = 3,55$ afgerond op 3

“Ook volgens de toenmalige wetgeving - de wetgeving die van kracht was in 1974, het jaar van de ingangsdatum van haar pensioen - was geen bewijs met getuigen mogelijk voor een tewerkstelling na 1945.

Voor de periode 1945-1957 is geen tewerkstelling bewezen volgens de toenmalige wetgeving. Uw rustpensioen als werknemer werd vastgesteld overeenkomstig de wettelijke bepalingen.”

Bedenkingen

Periodes van tewerkstelling waarvoor de werknemer niet verplicht onderworpen was aan de pensioenwetgeving voor werknemers kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking genomen worden, indien een zelfde tewerkstelling op 1 juli 1970 wel aanleiding geeft tot onderwerping aan de maatschappelijke zekerheid voor werknemers.

De tewerkstelling moet bewezen zijn en de periode moet financieel geregulariseerd worden.¹⁰

De RVP heeft ten onrechte de betwiste periode niet onderzocht.

Mevrouw Meyser werkte als inwonende dienstmeid. Het huispersoneel is pas vanaf juli 1955 onderworpen aan de sociale wetgeving voor werknemers. Net omdat er geen verplichte onderwerping bestond en het bewijs van de tewerkstelling bijgevolg niet kan geleverd worden door bijdragen is het getuigenbewijs in die gevallen toegelaten.

Mevrouw Meyser heeft een getuige teruggevonden en zijn verklaring bij haar herzieningsaanvraag gevoegd.

De RVP had op zijn minst de getuigenverklaring moeten onderzoeken om vervolgens op basis van de resultaten van dit onderzoek de regularisatie te weigeren of toe te staan.

Conclusie

De RVP is onzorgvuldig te werk gegaan. Noch bij de herzieningsaanvraag, noch bij de vraag om uitleg van mevrouw Meyser heeft de RVP rekening gehouden met de getuigenverklaring.

Slechts op ons aandringen voert de RVP een onderzoek ter plaatse uit naar de betrouwbaarheid van de getuigenverklaring. Dit onderzoek wordt afgesloten met een positief advies. De RVP nodigt mevrouw Meyser uit om de gevraagde jaren te regulariseren. De regularisatie voor de periode 1 januari 1946 tot 30 juni 1955 kost 287,17 euro en levert, volgens onze berekeningen, indien zij geen recht heeft op de toekenning van het minimumpensioen toch nog 1.852,69 euro per jaar of 154,39 euro per maand meer pensioen op. Heeft zij wel recht op de toekenning van het minimumpensioen dan levert dit zelfs 4.525,56 euro per jaar of 377,13 euro per maand meer pensioen op.

¹⁰ De mogelijkheid tot vrijwillige regularisatie werd door het koninklijk besluit van 21 december 1970 geregeld (artikel 32 bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967)

Mevrouw Meyser geniet eventueel ook nog een belastingvoordeel. De regularisatiebijdragen mogen immers als sociale bijdragen volledig van het belastbaar inkomen afgetrokken worden.

Nieuwe arbeidstijdregeling in een bedrijf – Negatieve weerslag op de pensioenberekening ingevolge registratieproblemen – Oplossing voor de betrokkene en voor alle andere werknemers van het bedrijf

Dossier 8304

De feiten

De heer Hermanus vraagt zijn pensioen aan vanaf de leeftijd van 60 jaar (1 februari 2005). Wanneer hij zijn pensioenbeslissing ontvangt, komt hij tot een verrassende vaststelling: hoewel hij altijd voltijds gewerkt heeft voor het bedrijf, wordt het aantal dagen tewerkstelling voor de laatste drie jaren (2002 tot 2004) van zijn loopbaan teruggebracht tot 265 (in de plaats van 312). Zijn pensioen wordt hierdoor negatief beïnvloed.

Hij veranderde echter niet van werk. Het enige verschil is de invoering in het bedrijf in 2002 van een nieuwe arbeidstijdregeling (in ploegen).

Bedenkingen

Op basis van het geheel van de inlichtingen verstrekt door de RVP, zijn werkgever, de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en CIMiRe wordt het probleem duidelijk. CIMiRe is de vzw die belast is met het beheer van de individuele pensioenrekeningen voor werknemers.

Vanaf 2002 wordt een nieuwe arbeidsregeling ingesteld (35 uren per week) waardoor de 70 uren prestaties per 15 dagen verdeeld worden over 9 dagen in de plaats van over de vroegere 10 dagen.

Hierdoor werd in de aangiften aan de RSZ het aantal dagen beperkt tot een aantal dat lager ligt dan datgene dat overeenstemt met een volledig kalenderjaar.

In een dergelijk geval kunnen de werknemers die in deze nieuwe regeling tewerkgesteld worden in werkelijkheid meer uren per dag presteren dan het gemiddeld aantal uren dat door een voltijds werknemer in een vaste regeling normaal gepresteerd wordt (bijvoorbeeld, 7.36 uur per dag voor een 38 uren week verdeeld over 5 dagen).

Het betreft hier een nieuwe arbeidstijdregeling die door een collectieve arbeidsovereenkomst werd bevestigd. Deze laat de werkgever toe om de dienstregeling (24/24) beter te beheren en te vermijden dat hij een inbreuk pleegt op de bepalingen die de overuren regelen of in principe verbieden.

Het wettelijk berekeningsmodel voor de werknemerspensioenen werkt nog altijd met 312 dagen voor een volledig jaar tewerkstelling (52 weken van 6 dagen). In principe biedt het bestaande systeem van de “maatman” (in het Frans “personne de référence”) in het beheer van de individuele rekening een oplossing voor dergelijke gevallen.

Voor ieder jaar wordt het aantal gepresteerde uren van een werknemer vergeleken met de uren gepresteerd door de “maatman” van zijn bedrijf. De maatman is een fictieve werknemer die het volledige jaar voltijds gewerkt heeft.

In dit geval, de 35-uren week, presteert de maatman 1820 uren per jaar. Als de individuele rekening van de werknemer ook 1820 uren vermeldt, heeft hij voltijds gewerkt en wordt er rekening gehouden met 312 dagen.

Heeft hij minder gepresteerd, bv. 1400 uren per jaar dan wordt het aantal voltijdse dagen in verhouding verminderd tot $1400/1820 \times 312 = 240$ dagen.

Dit systeem kan natuurlijk enkel werken als de gegevens van de maatman gekend zijn en niet verworpen worden door de software van het beheer van de individuele rekening.

Het geheel van de gegevens die aan CIMiRe werden overgemaakt, liet in eerste instantie niet toe om uit te maken of het hier een werknemer betreft die voltijds werkt in een bijzonder stelsel of gewoonweg een werknemer die deeltijds werkt.

Bij gebrek aan bewijs dat het hier wel degelijk een voltijdse tewerkstelling betrof, heeft de duidelijke vermindering van het aantal gepresteerde dagen een vermindering van het toegekend pensioen tot gevolg gehad. Het aantal geregistreerde dagen (265 in de plaats van 312) verplichtte de RVP ertoe om het loonplafond voor de pensioenberekening te beperken tot $265/312$ van het maximum.

De verkeerde inschatting van het nieuwe arbeidsstelsel reikte trouwens verder dan het individuele geval van de heer Hermanus. De andere werknemers van het bedrijf die in het zelfde geval zijn liepen immers eveneens het risico om met dezelfde problemen geconfronteerd te worden.

Conclusie

Wij namen contact op met de RSZ die ons vrij snel bevestigde dat het probleem zou opgelost zijn door het toezenden van een formulier ad hoc (K419bis) aan de RVP betreffende de door de heer Hermanus betwiste periode. De RSZ heeft dit formulier reeds op 27 december 2004 verzonden.

Inmiddels had de werkgever, bekommerd om een oplossing te vinden voor alle andere werknemers, CIMiRe gecontacteerd. CIMiRe die nu op de hoogte was van de bijzondere

arbeidstijdregeling in het bedrijf van de heer Hermanus kwam snel tot een akkoord met de werkgever om aan het probleem, in essentie beperkt tot het jaar 2002, te verhelpen.¹¹ Voortaan zal de RVP de juiste gegevens ontvangen.

Praktisch gezien zal CIMIRE een bijzondere code invoeren in de individuele rekening. Hierdoor kan de RVP de pensioenen van de betrokkenen correct berekenen.

De heer Hermanus heeft genoegdoening bekomen. Eind februari 2005 heeft de RVP hem een nieuwe beslissing betekend. Zijn pensioen werd herberekend voor de jaren 2002, 2003 en 2004. Het bruto bedrag van zijn pensioen werd verhoogd met 17,54 euro per maand.

Echtgenoten gaan opnieuw samenwonen – Aanvraag tot toekenning van het gezinspensioen in 2001 – Drie jaar later nog geen beslissing

Dossier 7888

De feiten

De heer Renotte woont sedert het einde van de jaren 60 in Chili maar behield de Belgische nationaliteit. Hij huwde in Chili in 1971.

Vanaf 1 mei 1988 (65 jaar) geniet hij een Belgisch rustpensioen als werknemer. Ten tijde van het onderzoek van zijn pensioendossier in 1987 komt het tot een tijdelijke scheiding ingevolge huwelijksproblemen.

De heer Renotte meldt deze feitelijke scheiding aan de RVP. Omdat zijn echtgenote geen aanvraag indient om een gedeelte van zijn pensioen te bekomen, wordt zijn Belgisch pensioen berekend als alleenstaande.

Na enkele maanden gaan de echtgenoten opnieuw samenwonen. Zij melden dit niet aan de RVP. Enige jaren gaan voorbij en in mei 2001 vraagt de heer Renotte zich af waarom hij geen gezinspensioen ontvangt.

Er volgt briefwisseling met de RVP maar drie jaar later wacht de heer Renotte nog steeds op de toekenning van het gezinspensioen. Hij is nu 81 jaar oud. Hij vreest dat zijn dossier niet meer geregulariseerd zal worden.

Bedenkingen

Onze folders die beschikbaar zijn in elk postkantoor bevinden zich ook in de verschillende Belgische ambassades en consulaten in het buitenland. Wij worden dan ook meer en meer gecontacteerd door mensen uit alle hoeken van de wereld.¹²

¹¹ Vanaf 2003, wanneer de multifunctionele aangifte werd ingesteld, worden dergelijke bijzondere arbeidstijdregelingen in principe correct geregistreerd.

¹² 12% van het totaal aantal klachten (zie Statistische gegevens in Deel 2, Hoofdstuk 1 van het Jaarverslag)

Dankzij internet kunnen deze mensen vlot met ons in contact treden.

Uit het dossier blijkt duidelijk dat de RVP sedert september 2001 over voldoende bewijsstukken beschikte (meer bepaald, het attest van de Belgische ambassade in Chili dat de samenwoning bevestigde) maar dat hij niet het nodige gedaan heeft om een nieuwe beslissing te nemen.

Door onze interventie wordt het dossier vrij snel opgelost. Reeds op 16 augustus 2004, dit is minder dan 2 maanden nadat wij de klacht ontvangen hebben, meldt de RVP aan de heer Renotte dat het gezinspensioen hem met terugwerkende kracht tot 1 juni 2001 zal toegekend worden. Dit is vanaf de eerste van de maand volgend op de mededeling aan de RVP van de samenwoning.

Conclusie

De pensioentoestand van de heer Renotte wordt in twee keer rechtgezet: een eerste saldo van 3.500 euro wordt eind augustus betaald en een tweede van 228 euro wordt half september vereffend. Vanaf oktober 2004 ontvangt hij het nieuwe maandbedrag van 545 euro. Dit is 95 euro per maand meer dan voorheen.

Wij vragen aan de RVP om na te gaan of aan de voorwaarden voldaan is om aan de heer Renotte intresten van rechtswege toe te kennen op basis van het Handvest van de sociaal verzekerde.

Nog een laatste opmerking: volgens de heer Renotte is zijn echtgenote reeds een paar maanden nadat zij hem verlaten had terug bij hem komen wonen, dus in de loop van 1988. Noch zijn brief (mei 2001), noch het attest van de ambassade (augustus 2001) vermeldt duidelijk de datum sedert wanneer zij terug samenwonen. De beslissing tot toekenning van het gezinspensioen kan dan ook niet verder terugwerken dan de maand juni 2001.

Wij lichten de heer Renotte erover in dat indien hij wenst dat het gezinspensioen hem wordt toegekend vanaf een datum vóór 1 juni 2001 hij aan de RVP een officieel document van de Belgische of Chileense overheid moet toesturen waarin duidelijk de datum van wedersamenwoning vermeld wordt. Een eventuele nieuwe herziening van zijn dossier kan uiteraard maximaal 10 jaar terugwerken.

Rustpensioen ten laste van de RVP en de DOSZ – Beperking tot de eenheid van loopbaan – Verschillende ingangsdatum

Dossier 7239

De feiten

Sedert 1 januari 2003 geniet de heer Ponsaerts een rustpensioen als werknemer. Hij bewijst een

tewerkstelling voor de jaren 1956 tot 1978, 1980, 1981, 1983 tot 2002. De loopbaanbreuk bedraagt 45/45.

De DOSZ kent hem in zijn regeling een pensioen toe vanaf 17 juni 2003. De periode van (vrijwillige) bijdragebetaling strekt zich uit van 1 april 1978 tot 31 december 1983, zijnde 5,80/45.

De RVP past het principe van de eenheid van loopbaan toe. De loopbaan in de regeling voor werknemers wordt beperkt tot 40/45 vanaf 1 januari 2003. De minst voordelige jaren worden geweerd (1956, 1957, 1978, 1981 en 1983).

Bedenkingen

De regeling voor de werknemerspensioenen voorziet de beperking van de beroepsloopbaan tot de eenheid in het geval van de cumulatie van verschillende pensioenen van dezelfde aard.¹³ In dit geval betreft het een pensioen als werknemer en een pensioen ten laste van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid.

Beide pensioenen worden evenwel vanaf een verschillende datum toegekend. Het pensioen bij de RVP gaat op vraag van mijnheer Ponsaerts in vanaf 1 januari 2003. Het pensioen bij de DOSZ gaat in vanaf 17 juni 2003, datum waarop hij de leeftijd van 63 jaar bereikt. Het is dus pas vanaf deze datum dat er werkelijk een cumulatie van twee pensioenen bestaat.

De RVP heeft het principe van de eenheid van loopbaan foutief toegepast. In zijn beslissing van 18 november 2002 beperkt hij het bedrag van het pensioen in de regeling voor werknemers vanaf 1 januari 2003. Deze beperking mag echter slechts toegepast worden vanaf 1 juli 2003, de eerste dag van de maand volgend op de toekenning van het rustpensioen door de DOSZ.

Conclusie

De RVP erkent dat het principe van de eenheid van loopbaan niet moet toegepast worden voor de periode van 1 januari 2003 tot 30 juni 2003. Op 1 juni 2004 neemt hij een verbeterde beslissing. Het bedrag van het rustpensioen in de regeling voor werknemers wordt vastgesteld op 18.685,33 euro per jaar op 1 januari 2003 en op 18.644,77 euro per jaar op 1 juli 2003. Mijnheer Ponsaerts ontvangt 177,92 euro achterstallen.

Wij vestigen er nog de aandacht op dat de bijdragen bij de DOSZ betaald werden in het kader van de wet van 17 juli 1963 en dat het bijgevolg om *vrijwillige* bijdragen gaat. Wij verwijzen de lezer naar onze aanbeveling in het Jaarverslag 2002 die de afschaffing van het principe van de eenheid van loopbaan beoogt wanneer er een cumulatie is van een pensioen in de regeling voor werknemers of zelfstandigen met een pensioen bij de DOSZ dat gevestigd werd met vrijwillige bijdragen.¹⁴ Deze aanbeveling heeft nog niet geleid tot een wetswijziging.

¹³ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 10 bis

¹⁴ Beperking van de loopbaan tot de eenheid – Rustpensioen ten laste van de RVP en van de DOSZ, JV 2002, p. 61-63

Vereiste loopbaanduur voor de toekenning van een vervroegd pensioen – Samentelling van de buitenlandse en Belgische periodes – Nieuwe praktijk bij de RVP en wijziging van de wetgeving

Dossier 7428

De feiten

Mevrouw Dupont, geboren in 1943, alleenstaande en van Franse nationaliteit, woont in Israël. Zij heeft een beroepsactiviteit als werkneemster uitgeoefend in drie landen: in België (7 jaren), in Frankrijk (14,5 jaren) en in Israël (18,5 jaren).

In november 2003 maakt het bevoegde Israëlische organisme een aanvraag tot het bekomen van een *vervroegd* Belgisch rustpensioen over. Op 6 februari 2004 wordt mevrouw Dupont erover ingelicht dat haar aanvraag geweigerd wordt omdat zij niet het minimum aantal jaren bewijst dat door de wetgeving vereist wordt voor de vervroegde toekenning, namelijk 32 jaren. Zij wordt uitgenodigd om een nieuwe aanvraag in te dienen met oog op het onderzoek van haar rechten op de normale pensioenleeftijd (64 jaar).

Mevrouw Dupont vindt dit onrechtvaardig daar zij minstens 40 jaren gewerkt heeft.

Bedenkingen

De pensioenhervorming van 1997, die geldt voor alle pensioenen die werkelijk en voor de eerste keer ten vroegste ingaan op 1 juli 1997, heeft voorwaarden vastgesteld om een vervroegd pensioen te kunnen toekennen.

Het pensioen kan, zowel aan mannen als aan vrouwen, ten vroegste toegekend worden vanaf de leeftijd van 60 jaar op voorwaarde dat de loopbaan van de aanvrager een minimum aantal kalenderjaren bevat. Voor elk van die jaren moet de tewerkstelling tenminste overeenkomen met een derde van een voltijdse tewerkstelling.

Het koninklijk besluit van 23 december 1996 bepaalt in zijn artikel 4:

“ § 2. De mogelijkheid om overeenkomstig § 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is ondergeschikt aan de voorwaarde dat belanghebbende een loopbaan bewijst van tenminste 35 kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, krachtens de wet van 20 juli 1990, krachtens het koninklijk besluit nr. 50, krachtens een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, krachtens een Belgische regeling toepasselijk op het personeel

van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen of krachtens iedere andere Belgische wettelijke regeling.”

In afwijking, wordt het minimum van 35 vervangen door:

“(…)

- 30, wanneer het vervroegd pensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat ten vroegste op 1 januari 2002 en uiterlijk op 1 december 2002;
- 32, wanneer het vervroegd pensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat ten vroegste op 1 januari 2003 en uiterlijk op 1 december 2003;
- 34, wanneer het vervroegd pensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaat ten vroegste op 1 januari 2004 en uiterlijk op 1 december 2004.”¹⁵

In toepassing van de Europese verordeningen moeten evenwel de periodes van activiteit in een lidstaat van de Europese Unie eveneens in aanmerking genomen worden om uit te maken of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is. Er mag immers geen discriminatie bestaan voor migrerende werknemers.

Ook de jaren tewerkstelling in een niet Europees land maar waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten, moeten bij de Belgische jaren geteld worden om na te gaan of de loopbaan voldoende aantal jaren telt om recht te geven op een vervroegd pensioen.

Noch de wet, noch de Europese verordeningen, noch de bilaterale overeenkomsten bieden aan de RVP de mogelijkheid om, in het kader van het onderzoek naar de eventuele rechten op een vervroegd pensioen, de jaren gepresteerd in een lidstaat van de Europese Unie en deze gepresteerd in één of meerdere andere landen waarmee België een bilaterale overeenkomst gesloten heeft, samen te tellen.

Sedert 1997 maakt de RVP dan ook afzonderlijke berekeningen: Belgische jaren + Europese jaren enerzijds, Belgische jaren + Bilaterale jaren anderzijds.

In het dossier van mevrouw Dupont zijn tenminste 32 jaren vereist. De RVP maakte de dubbele berekening:

1. De RVP heeft enerzijds de Belgische jaren (7 jaren) opgeteld bij de jaren gepresteerd in andere lidstaten van de Europese Unie, hier Frankrijk (14,5 jaren). Het totaal bereikt niet het vereiste aantal jaren (7 + 14,5 = 21,5 jaren).
2. Anderzijds heeft de RVP de Belgische jaren samengevoegd met de prestaties in Israël

¹⁵ Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, artikel 4, § 3

waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft ondertekend (18,5 jaren). Ook hier wordt het minimum aantal jaren niet bereikt ($7 + 18,5 = 25,5$ jaren).

Wettelijk gezien is de beslissing van de RVP correct. Of deze beslissing ook billijk is, is nog maar de vraag.

Conclusie

Het geval van mevrouw Dupont en van enkele anderen stemt de RVP tot nadenken en leidt tot een grondige analyse van deze problematiek.

Uiteindelijk wijzigde de RVP zijn werkwijze. Een nieuwe dienstnota bepaalt hoe de RVP te werk gaat om na te gaan of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is.¹⁶ Het Bureau voor Internationale Overeenkomsten (BIO) moet de Belgische periodes *samenvoegen* met het geheel van de periodes die volbracht werden in de rustpensioenstelsels die onder het materiele toepassingsgebied vallen:

- ◆ van de Europese verordeningen
- ◆ van alle bilaterale overeenkomsten inzake sociale zekerheid

op voorwaarde dat de aanvrager onder het persoonlijke toepassingsgebied van deze verordeningen of overeenkomsten valt.

De RVP geeft in zijn onderrichting enkele voorbeelden. Wij hernemen er hier twee. Vertrekpunt is een aanvraag voor een vervroegd rustpensioen op 60 jaar (1 juli 2004). Het minimum aantal jaren dat vereist is, bedraagt 34.

A. Een persoon met de *Franse* nationaliteit oefende een beroepsactiviteit uit als werknemer:

- ◆ 10 jaar in België
- ◆ 6 jaar in Frankrijk
- ◆ 10 jaar in Chili
- ◆ 10 jaar in Algerije

Om na te gaan of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is, moeten de 4 loopbanen samengeteld worden. De eerste twee vallen onder de Europese verordening, de laatste twee onder de bilaterale overeenkomsten inzake sociale zekerheid.

De betrokkene heeft bijgevolg een loopbaan van 36 jaren en het vervroegd rustpensioen kan op 1 juli 2004 toegekend worden.

¹⁶ Onderrichting nr. 357 van 29 juni 2004

B. Een persoon met de *Braziliaanse* nationaliteit heeft een beroepsactiviteit als werknemer uitgeoefend:

- ◆ 10 jaren in België
- ◆ 16 jaren in Frankrijk
- ◆ 10 jaren in Chili
- ◆ 2 jaren in Brazilië

Er kunnen zich twee situaties voordoen.

Indien hij *in België of in Frankrijk* woont, worden de loopbanen in België, Frankrijk (Europese verordening) en Chili (overeenkomst) samengeteld, in totaal 36 jaren.

Het pensioen kan vanaf 1 juli 2004 worden toegekend.

Indien hij in *Brazilië* woont, valt hij niet onder het persoonlijke toepassingsgebied van de Europese verordening, noch onder dat van de bilaterale overeenkomsten. De in aanmerking genomen loopbaan voor de vaststelling van de loopbaanvoorwaarde zal zich beperken tot 10 jaren in België. Het vervroegd pensioen kan bijgevolg niet toegekend worden. Wij merken hier op dat de loopbaan in Brazilië nooit in aanmerking genomen wordt (er is geen bilaterale overeenkomst met Brazilië).

De praktische toepassing van deze nieuwe regel roept de vraag op: wat met de herziening van de reeds afgesloten dossiers.

De RVP zal ambtshalve de aanvragen herzien die aanleiding gaven tot een weigering van het vervroegd pensioen omdat de loopbaan te kort was indien er, om welke reden ook, een nieuw onderzoek gevoerd wordt of op vraag van de betrokkenen indien aan de minimum loopbaanvoorwaarde is voldaan. De ingangsdatum van de nieuwe beslissing zal worden vastgesteld op de oorspronkelijk ingangsdatum.

Bovendien heeft de RVP met het oog op het invoegen van de nieuwe regeling in de wet aan de Minister van Pensioenen een wijziging voorgesteld van artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996. Deze wijziging werd gepubliceerd in de programmawet van 27 december 2004 (artikel 192 en 193). De nieuwe bepalingen zijn van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste keer ten vroegste ingaan op 1 juli 1997.

Artikel 4, § 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels wordt vervangen door de volgende bepaling:

“ § 2. De mogelijkheid om overeenkomstig § 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is ondergeschikt aan de voorwaarde dat belanghebbende een loopbaan bewijst van tenminste 35 kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, krachtens de wet van 20 juli 1990, krachtens het koninklijk besluit nr. 50, krachtens een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, krachtens een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de Europese verordeningen betreffende de sociale zekerheid of een door België gesloten overeenkomst betreffende sociale zekerheid van toepassing is.”

Aan mevrouw Dupont heeft de RVP in september 2004 een nieuwe beslissing betekend. Hij kent haar vanaf 1 september 2004, eerste van de maand volgend op de stopzetting van haar activiteit in Israël, een vervroegd pensioen toe van 2.002,94 euro per jaar. Vanaf oktober 2004 bedraagt haar pensioen 170,25 euro per maand.

Tot slot nog dit. De noodzakelijk harmonisering tussen de wetgevingen in de werknemersregeling en deze der zelfstandigen meer bepaald om de gevallen van een gemengde loopbaan in België te regelen, is nog niet gerealiseerd. De rechtszekerheid van de personen die een vervroegd pensioen hebben aangevraagd, is dus niet gewaarborgd. Daarom doen wij de volgende aanbeveling.

Aanbeveling

De wetwijziging in het stelsel der werknemers geeft aan de RVP de wettelijke basis om de nieuwe regeling inzake samentelling van de buitenlandse en Belgische periodes toe te passen. In de regeling voor zelfstandigen daarentegen is de wettekst nog niet gewijzigd. Het RSVZ kan deze nieuwe regeling bijgevolg niet toepassen.¹⁷

Dit heeft op het vlak van de loopbaanvoorwaarde die gesteld wordt om recht te hebben op een vervroegd pensioen een discriminatie tussen werknemers en zelfstandigen tot gevolg. In het geval van een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige is de rechtszekerheid niet gewaarborgd. Het kan gebeuren dat aan één en dezelfde persoon het vervroegd pensioen als werknemer toegekend wordt en het vervroegd pensioen als zelfstandige geweigerd.

Het College van de ombudsmannen beveelt aan om zo spoedig mogelijk over te gaan tot dezelfde aanpassing van de wetteksten in het stelsel der zelfstandigen en om hieraan dezelfde terugwerkende kracht te verlenen als in de regeling voor werknemers.

¹⁷ Artikel 3 § 3 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4^e, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie

Berekening van een overlevingspensioen in het kader van de bilaterale overeenkomsten – Betaalbaar bedrag vóór en na de toepassing van de cumulatieregels – Toepassing van een nieuwe en meer billijke praktijk

Dossier 6260

De feiten

Mevrouw Barbier geniet sedert 1 januari 2002 een rust- en een overlevingspensioen als werknemer. Deze pensioenen cumuleert zij met een Marokkaans rust- en overlevingspensioen.

De beslissing van de RVP stelde het bedrag van het toekenbare overlevingspensioen vast op 2.538,64 euro per jaar en het cumulatieplafond op 8.501,58 euro per jaar. Na toepassing van de cumulatieregels bedraagt het *betaalbare* bedrag 702,70 euro per jaar.

Mevrouw Barbier vroeg aan de RVP om een schriftelijke uitleg over deze toch wel forse vermindering. Zij bekam geen bevredigend antwoord.

Bedenkingen

Het dossier van mevrouw Barbier moet onderzocht worden in toepassing van de bilaterale overeenkomst tussen België en Marokko omdat zij een rust- en overlevingspensioen geniet van deze twee landen.

Met toepassing van deze overeenkomst is de RVP ertoe gehouden om telkens drie pensioenbedragen te berekenen: een nationaal pensioen, een theoretisch pensioen en een evenredig pensioen. Het theoretisch pensioen kan nooit toegekend worden. Het dient enkel als vertrekpunt voor de berekening van het evenredig pensioen. Het meest voordelige pensioen wordt toegekend, te weten het nationale of het evenredige.

In dit geval besliste de RVP na vergelijking van de toekenbare bedragen dat het evenredig overlevingspensioen het voordeligste was. Het betrof evenwel het bedrag van het pensioen *vóór de toepassing van de cumulatieregels*.

Wanneer dezelfde vergelijking wordt uitgevoerd *na de toepassing van de cumulatieregels* komt men tot een tegengesteld resultaat, namelijk de toekenning van het nationale overlevingspensioen als meest voordelige.

Wij geven hieronder de twee berekeningen vóór en na toepassing van de cumulatieregels.

<i>Nationaal overlevingspensioen</i>	<i>Evenredig overlevingspensioen</i>
Toekenbaar jaarbedrag: 2.505,92 euro	Toekenbaar jaarbedrag: 2.538,64 euro
Cumulatieplafond: 8.710,34 euro	Cumulatieplafond: 8.501,58 euro
Bedragen in mindering te brengen van het plafond:	Bedragen in mindering te brengen van het plafond:
- Belgisch rustpensioen: 586,06 euro	- Belgisch rustpensioen: 586,06 euro
- Marokkaans rustpensioen: 4.131,12 euro	- Marokkaans rustpensioen: 4.131,12 euro
- Marokkaans overlevingspensioen: 2.649,15 euro ¹⁸	- Marokkaans overlevingspensioen: 3.081,72 euro ¹⁹
Betaalbaar overlevingspensioen: 1.344,02 euro	Betaalbaar overlevingspensioen: 702,70 euro

Artikel 46, ten 3de, 2de lid van de Europese verordening 1408/71 voorziet in deze gevallen uitdrukkelijk dat de vergelijking van het nationaal met het evenredig pensioen moet gebeuren na toepassing van de bepalingen inzake vermindering, met name de cumulatieregels.

Dit principe komt niet expliciet voor in de teksten van de bilaterale overeenkomsten. (Anderzijds, verbieden deze overeenkomsten een dergelijke vergelijking niet). De RVP baseerde zich hierop om het niet toe te passen in de dossiers behandeld in het kader van de bilaterale overeenkomsten. De betrokken gepensioneerden werden dan ook verschillend behandeld dan de Europese betrokkenen. Deze verschillende behandeling was in een aantal gevallen nadelig.

Ook al is de door de RVP toegepaste praktijk juridisch steekhoudend, zij strookt niet met de geest van de bilaterale overeenkomsten en de billijkheid. Het College heeft dan ook aan de RVP gevraagd om zijn praktijk aan te passen en de behandeling van de overlevingspensioenen in het kader van de bilaterale overeenkomsten in overeenstemming te brengen met deze voor de zogenaamde Europese dossiers.

Conclusie

De onderhandelingen met de RVP waren lang en moeilijk omdat enerzijds een praktijk die reeds lang werd toegepast moest opgegeven worden en er anderzijds een akkoord moest komen tussen de diensten belast met de toekenning van de pensioenen en deze die belast zijn met de toepassing van de cumulatieregels.

Uiteindelijk bevestigt de RVP ons in december 2004 dat de berekeningsprogramma's van de Bureaus voor Internationale overeenkomsten weldra worden aangepast. In de toekomst zullen de beslissingen genomen in het kader van de bilaterale overeenkomsten het voordeligste overlevingspensioen toekennen dat bekomen wordt *na toepassing van de cumulatieregels*.

Wij volgen dit dossier verder op en gaan na wanneer het informaticaprogramma effectief zal worden aangepast.

¹⁸ Het verschil tussen de bedragen die in aanmerking moeten genomen worden, is wel degelijk juist. Het gaat om een zeer technische berekening die geen belang heeft voor deze bespreking.

¹⁹ Idem

Door de regularisatie van haar dossier in december 2004 heeft mevrouw Barbier recht op achterstallen ten bedrage van 2.095 euro. Vanaf januari 2005 werd haar maandbedrag verhoogd met ongeveer 57 euro.

Toepassing van de Europese verordeningen – Gegevensuitwisseling met de buitenlandse instellingen – Belangrijke gevolgen van een laattijdige aanpassing van de contactpunten

Dossier 8055

De feiten

In oktober 2002 dient de heer Vandijck, die 65 wordt in maart 2003, zijn pensioenaanvraag in via het bevoegde Noorse onderzoeksorgaan.²⁰ De door de Europese verordeningen voorziene verbindingsformulieren worden eind december 2002 aan de RVP overgemaakt.

In maart 2003 zendt het Bureau voor Internationale Overeenkomsten (BIO) een ontvangstbericht. Bij de aanmaak van het dossier begaat de RVP een vergissing. In de plaats van het adres van mijnheer Vandijck wordt het adres van zijn bank ingevoerd.

Enkele maanden later, in augustus 2003, licht de heer Vandijck de RVP erover in dat hij in Noorwegen werkloosheidsuitkeringen geniet. Deze worden in principe stopgezet in mei 2004.

Op basis van deze inlichtingen betekent de RVP in april 2004 de beslissing waarbij een pensioen wordt toegekend vanaf 1 mei 2004 op voorwaarde dat de verklaring inzake het genot van vervangingsinkomens wordt teruggestuurd (Model 74).

Zoals de Europese verordeningen het voorschrijven, wordt deze beslissing niet aan de heer Vandijck gericht maar aan de bevoegde Noorse instelling die ze dan officieel moet betekenen.

Het is op dat ogenblik dat alles vierkant begint te draaien. De Belgische beslissing wordt naar een andere Noorse instelling gestuurd dan deze die de verbindingsformulieren heeft toegezonden.²¹ De ambtenaar van de RVP is zich van geen kwaad bewust want hij heeft de officiële instructies van de RVP toegepast.²² Feit is dat de betrokkene geen beslissing ontvangt.

De heer Vandijck maakt zich zorgen omdat hij nog niets vernomen heeft en reageert in mei 2004. Hij vraagt zelfs de tussenkomst van de Belgische ambassade in Oslo. Uiteindelijk wordt hem een kopie van de beslissing toegestuurd in augustus 2004. Een andere kopie wordt aan de bevoegde Noorse instelling gestuurd.

²⁰ FOLKETRYGDKONTORET FOR UTENLANDSAKER (National Office for Social Insurance Abroad), P.O. Box 8138 Dep, 0033 OSLO

²¹ RIKSTRYGDEVERKET, Drammensveien, 60 te 0241 OSLO

²² RVP, Dienstorder Nr. 344 en 358

De heer Vandijck verklaart eind augustus aan de RVP dat de werkloosheidsvergoedingen hem tot 8 juni 2004 betaald werden. Het is dan ook noodzakelijk om een nieuwe beslissing te betekenen met als ingangsdatum 1 juli 2004.

De definitieve beslissing wordt betekend op 2 september 2004. Deze keer zijn alle gegevens correct (privé adres, adres van de Noorse instelling). De achterstallen die meer dan 1.100 euro bedragen, worden in de loop van de maand oktober betaald.

Conclusie

De behandeling van het dossier van de heer Vandijck vertoont verschillende kwaliteitsgebreken: gebruik van foutieve adressen, gebrek aan initiatief en regelmatige opvolging, gebrek aan informatie, ... Het onderzoek heeft al te samen ongeveer 2 jaren geduurd. Dit is wel erg lang, zelfs al genoot de betrokkene werkloosheidsvergoedingen en kon bijgevolg het pensioen hem niet toegekend worden vooraleer dit recht uitdoofde.

In het bijzonder vestigen wij de aandacht op het feit dat de officiële instructies van de RVP niet up to date waren voor wat betreft de gegevens van het bevoegde Noorse onderzoeksorgaan. In antwoord op onze vragen hieromtrent heeft de RVP ons het volgende meegedeeld.

In het geval van de aansluiting aan de Noorse pensioenverzekering worden de gebruikelijke verbindingsformulieren voortaan opgestuurd naar "FOLKETRYGDKONTORET". Deze instelling die ondergeschikt is aan "RIKSTRYGDEVERKET" is bevoegd voor:

- ◆ de personen die in het buitenland verblijven maar recht hebben op een Noors voordeel;
- ◆ de personen die in Noorwegen verblijven en recht hebben op een buitenlands voordeel.

Dienstorder Nr. 358 van 13 juli 2004 die de gegevens bevat van de instellingen aan wie de verbindingsformulieren (Europese of andere) moeten gestuurd worden, is aangepast.

Ambtshalve onderzoek van de IGO geblokkeerd in afwachting van een beslissing over een buitenlands pensioen – Efficiënte samenwerking met een buitenlandse Ombudsman – Principieel akkoord van de RVP om de aanvang van het onderzoek naar de bestaansmiddelen te versnellen

Dossier 6091

De feiten

In 2001 dient mevrouw Da Costa, Portugese, een aanvraag in tot het bekomen van een pensioen als werknemer en als zelfstandige. Zij is op dat ogenblik 61 jaar en woont sedert 10 jaar in België.

In haar aanvraag vermeldt zij dat zij vroeger tewerkgesteld was als ambtenaar in Portugal.

De RVP en het RSVZ onderzoeken haar pensioenrechten en zenden de verbindingsformulieren in het kader van de Europese verordeningen naar de bevoegde Portugese instelling.²³

In mei 2002 zendt de RVP mevrouw da Costa een voorlopige beslissing. Hij kent haar vanaf juli 2002 een voorlopig pensioen toe van 777 euro per jaar. Het RSVZ neemt in februari 2003 eveneens een voorlopige beslissing en kent haar 255 euro per jaar toe. In totaal ontvangt zij amper 1.000 euro per jaar.

In mei 2003 heeft de RVP nog steeds geen enkele beslissing van de Portugese instelling ontvangen. Hij beslist om ondanks alles een definitieve pensioenbeslissing te nemen. Hij neemt een fictief Portugees pensioen in aanmerking van 1 euro per jaar. Het pensioen in de werknemersregeling wordt op 844 euro per jaar gebracht.

Op die datum, en dus anderhalf jaar na dat mevrouw Da Costa haar aanvraag had ingediend, werd het onderzoek naar haar rechten op de IGO nog niet gestart. Nochtans geldt de pensioenaanvraag ook als aanvraag voor de IGO.

Bedenkingen

Van bij het begin in 1999 heeft het College van de Ombudsmannen voor de Pensioenen zeer vruchtbare contacten met het merendeel van zijn buitenlandse collega's.

Wij maken van deze goede relaties gebruik en wenden ons tot de Portugese "Provedor de Justica" die bevoegd is voor de pensioenen.

Zeer snel wijst het onderzoek van de "Provedor" uit dat er een slechte coördinatie is tussen de Belgische en de Portugese pensioendiensten. De RVP wacht op de Portugese beslissing terwijl de Portugese instelling wacht op de Belgische.

Uit de inlichtingen die de RVP ons verstrekte, blijkt dat hij het overzicht van de Belgische beroepsloopbaan (E205B) aan het Portugees organisme overgemaakt heeft in mei 2002 voor het gedeelte werknemer en in februari 2003 voor het gedeelte zelfstandige. In november 2003 wordt een nieuwe kopie opgestuurd. De definitieve beslissing van mei 2003 werd begin juni door de RVP opgestuurd.

Uiteindelijk ontvangt mevrouw Da Costa de Portugese beslissing. Er kan haar inderdaad een Portugees pensioen voor haar tewerkstelling als ambtenaar toegekend worden maar slechts vanaf de leeftijd van 70 jaar.

²³ Caixa Geral de Aposentações, à Lisbonne

Conclusie

De RVP begint slechts in augustus 2003 met het onderzoek naar de rechten op de IGO door het opvragen van de verklaringen inzake de bestaansmiddelen.

Mevrouw Da Costa antwoordt aan de RVP. In toepassing van de wet van 22 maart 2001 moet evenwel de eigenaar van de kamer die zij huurt en die op hetzelfde adres woont, als samenwonende beschouwd worden. Deze weigert echter elke medewerking aan het onderzoek naar zijn bestaansmiddelen.

In maart 2004 kan de RVP niet anders dan de IGO weigeren bij gebrek aan medewerking.

Dit dossier toont enerzijds aan tot welk resultaat een nauwe samenwerking met onze buitenlandse collega's ombudsmannen kan leiden.

Spijtig genoeg illustreert het anderzijds ook dat het onderzoek naar de rechten op de IGO ernstig gehinderd wordt door het verzamelen van inlichtingen over de pensioenrechten van de aanvrager wanneer deze ook in het buitenland gewerkt heeft.

Het gewestelijk bureau van de RVP dat de rechten op de IGO moet onderzoeken, is afhankelijk van de definitieve beslissing van het Bureau Internationale Overeenkomsten (BIO). Deze beslissing wordt dikwijls slechts lange tijd na de voorziene ingangsdatum genomen. Hierdoor begint het onderzoek naar de bestaansmiddelen met veel vertraging wat de behandelingsduur nog langer maakt.

Bij onze bespreking van het Jaarverslag 2003 met de RVP hebben wij gesuggereerd om de gewestelijke bureaus toe te laten het onderzoek naar de bestaansmiddelen en de IGO reeds te doen op basis van een "geraamd" pensioenbedrag terwijl het BIO de pensioenrechten nog verder onderzoekt. Hierdoor wordt er nutteloos tijdverlies vermeden.

Op dit voorstel antwoordde de RVP dat het aanvatten van het onderzoek naar de IGO vóór de definitieve beslissing van het BIO kan overwogen worden voor zover de RVP over voldoende inlichtingen beschikt met betrekking tot het "geraamde" bedrag van de pensioenen (Belgische en buitenlandse), dat dit bedrag de toekenning van de IGO niet verhindert en dat het *toekenbare* bedrag van de IGO niet te klein is.

In dezelfde brief toont de RVP zich bereid om te onderzoeken of het mogelijk is om voorschotten op de IGO toe te kennen.²⁴ Deze toekenning zou afhankelijk gemaakt worden van een verklaring op eer van de betrokkene om alle onverschuldigde sommen terug te betalen.

Wij volgen deze problematiek zeker verder op.

²⁴ In tegenstelling met de vroegere wetgeving op het Gewaarborgd inkomen wordt de mogelijkheid om voorschotten op de IGO toe te kennen duidelijk voorzien in artikel 11 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor ouderen

Wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende de IGO – Verkeerde verwijzing – Voorstellen tot wijziging

Dossier 8195

De feiten

De RVP weigerde terecht de toekenning van de IGO omdat de aanvrager die in zijn auto woont, niet langer zijn hoofdverblijfplaats in de zin van de wet in een Belgische gemeente had. Bovendien bleek dat hij geen enkele poging ondernam om aan zijn situatie te verhelpen.

Bij ons onderzoek bogen wij ons over de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake het begrip hoofdverblijfplaats in het kader van de IGO. Wij stelden vast dat zowel de wet van 22 maart 2001 (artikel 2, 4°) als het koninklijk besluit van 23 mei 2001 (artikel 1, 5°) naar dit begrip verwijzen zoals gedefinieerd in artikel 4 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Bij de lezing van artikel 4²⁵ blijkt echter dat dit artikel niets met de hoofdverblijfplaats te maken heeft. De definitie van de hoofdverblijfplaats is wel terug te vinden in artikel 3.²⁶

Conclusie

Uit onze vaststellingen leidden wij af dat de wetgever hoogstwaarschijnlijk naar artikel 3 wilde verwijzen en niet naar artikel 4.

Wij meldden dit aan de RVP die ons bevestigde dat het om een tekstfout gaat.

Hij heeft voorontwerpen tot wijziging van de wettelijke en reglementaire bepalingen aan de Minister van Pensioenen voorgelegd.

Behandelingsduur van een aanvraag voor IGO – Veel vertraging in het onderzoek van de bestaansmiddelen – Bemiddeling bij de FOD Financiën

Dossier 8147

De feiten

De heer Oyono, afkomstig uit Kameroen die reeds vele jaren in België woont is 72 jaar. Sedert 1997 geniet hij een rustpensioen als werknemer (ongeveer 510 euro per maand) en een supplement gewaarborgd inkomen van ongeveer 85 euro per maand. Hij heeft ook nog twee kleine pensioentjes van Frankrijk en van Nederland (voor een totaal van ongeveer 65 euro per maand).

²⁵ “De Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoort, organiseert de inspectie van de bevolkingsregisters.”

²⁶ “De hoofdverblijfplaats is de plaats waar de leden van een huishouden dat uit verscheidene personen is samengesteld gewoonlijk leven, ongeacht of die personen al dan niet door verwantschap verbonden zijn, of de plaats waar een alleenstaande gewoonlijk leeft.”

In mei 2003 heeft hij zijn aanvraag ingediend tot het bekomen van de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO). Sedert anderhalf jaar is dit dossier geblokkeerd zonder dat hij hiervan de precieze oorzaak kent. Hij meent dat het probleem zich situeert bij de FOD Financiën die zijn verklaring inzake zijn bestaansmiddelen nog niet heeft nagekeken.

Hij bevindt zich in een benarde financiële situatie te meer omdat hij samenwoont met zijn nicht die geen eigen inkomsten heeft en waarvoor hij kinderbijslag ontvangt.

Bedenkingen

Zeer snel wijst het onderzoek bij de RVP uit dat het dossier inderdaad niet verder kan afgewerkt worden omdat de controle der belastingen niet antwoordt op de vraag om nazicht van de bestaansmiddelen ondanks verschillende herinneringen.

Het College beslist om contact op te nemen met en te bemiddelen bij de controleur om dit dossier te deblokkeren. De controleur gaat in op ons verzoek. Hij meldt wel dat de vertraging in de behandeling van het dossier veroorzaakt werd door een onvolledige belastingaangifte van de belastingplichtige en meer bepaald voor wat betreft zijn buitenlandse inkomsten. Dit probleem wordt opgelost door een uitwisseling van informatie tussen de RVP en de controleur.

Conclusie

Eind november 2003 kent de RVP aan de heer Oyono een IGO toe van 4.340 euro per jaar met terugwerkende kracht tot 1 juni 2003. In januari 2005 wordt de situatie volledig geregulariseerd door het storten van een saldo van 5.747 euro. Vanaf februari 2005 bedraagt het maandbedrag (pensioen + IGO) ongeveer 911 euro wat een verhoging van meer dan 310 euro inhoudt.

Wij stippen hier aan dat door het feit dat de heer Oyono samenwoont met zijn nicht, waarvoor hij kinderbijslag ontvangt, hij recht heeft op het verhoogde bedrag IGO terwijl er slechts met de helft van zijn pensioenen en andere bestaansmiddelen moet rekening gehouden worden.²⁷

Ter gelegenheid van de bespreking van ons jaarverslag 2003 met de RVP haalden wij het probleem aan van de contacten tussen de RVP en de FOD Financiën inzake het onderzoek van de bestaansmiddelen noodzakelijk voor de toekenning van de IGO.

De RVP is bereid om elke mogelijke procedureverbetering in de contacten met de fiscale administratie in te voeren. In die optiek zou een werkvergadering georganiseerd worden met alle betrokken partijen om een analyse van de problematiek te maken.

Wij blijven deze zaak van nabij volgen.

²⁷ Zie jaarverslag 2002, p. 72-76

Bij de analyse van dit dossier stelden wij een andere onvolkomenheid vast.

Op het ogenblik van zijn oorspronkelijke aanvraag in 1996 had de heer Oyono nog de Kameroense nationaliteit. Hierdoor was de Europese reglementering niet op hem van toepassing wat een invloed had op de berekening van zijn Belgisch pensioen.

Op basis van zijn Belgische loopbaan had hij niet voldoende loopbaanjaren om recht te hebben op het minimumpensioen in de regeling voor werknemers. Zijn pensioen werd dan ook enkel vastgesteld rekening houdend met het minimumrecht per loopbaanjaar.

In de periode tussen 1997, datum waarop de eerste beslissing werd getroffen en 2003, datum van zijn aanvraag voor de IGO, heeft de heer Oyono de Belgische nationaliteit aangevraagd en bekomen.

Deze wijziging zou een gunstige invloed op zijn pensioenrechten kunnen hebben omdat, nu hij de Belgische nationaliteit heeft, de Europese reglementering ambtshalve op hem van toepassing is.

Hierdoor kunnen de Belgische en de buitenlandse loopbaan samengeteld worden voor een eventuele toekenning van het minimumpensioen.

Zelfs zonder verandering van nationaliteit zou de heer Oyono recht hebben op een “Europese berekening en toekenning” gelet op het feit dat hij woont in een land van de Europese Unie. Dit is het gevolg van de uitbreiding van de Europese reglementering tot derde landen vanaf 1 juni 2003. Deze uitbreiding valt geheel toevallig samen met de ingangsdatum van de nieuwe beslissing ingevolge zijn aanvraag in mei 2003.

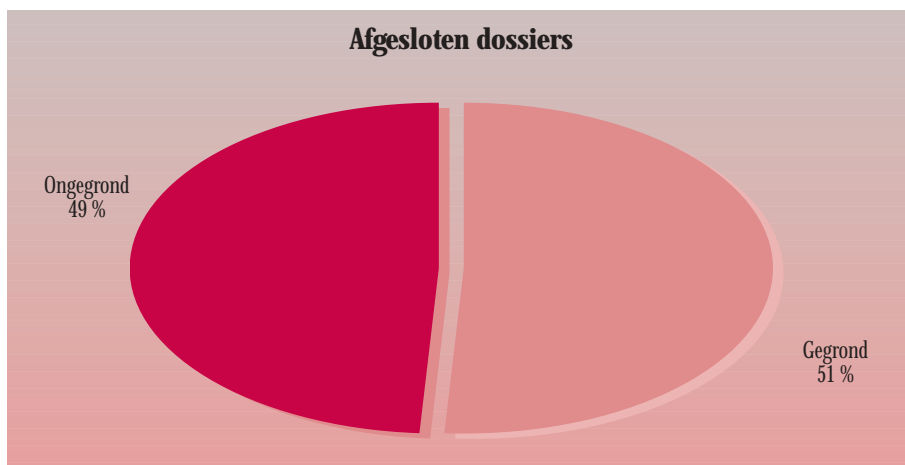
Wij vroegen aan de RVP om het dossier opnieuw te onderzoeken en de buitenlandse instellingen te contacteren.

Het is uiteraard zo dat bij een eventuele verhoging van zijn Belgisch pensioen door de toepassing van de Europese reglementeringen het bedrag van de IGO zal moeten aangepast worden.

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de betalingsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Onderbreking in de betaling – 1 Toekenning van een Duits pensioen – Vermindering van IGO

Dossier 8045

De feiten

Mevrouw Vanuffelen geniet een Inkomensgarantie voor ouderen (IGO). Vanaf 1 januari 2004 heeft zij recht op een klein Duits pensioen van ongeveer 90 euro per maand. Het Duits organisme betaalt dit pensioen vanaf de maand maart en stort de achterstallen voor januari en februari aan de RVP.

Einde juni 2004 schorst de RVP de betaling van de IGO. Begin augustus 2004 wacht mevrouw Vanuffelen nog steeds op de betaling.

Bedenkingen

Zodra de RVP op de hoogte is van de toekenning van een buitenlands pensioen moet hij de IGO herberekenen en de betaling ervan op een correcte basis verzekeren. Dit kan normalerwijze probleemloos verlopen omdat de RVP in het merendeel van de gevallen het bedrag van het buitenlands voordeel kent.

Conclusie

De herziening van het dossier rechtvaardigt niet de schorsing van de betaling van de IGO gedurende meer dan een maand, ook al moet de RVP achteraf een verbeterde beslissing (met een eventuele terugvordering van onverschuldigde bedragen) betekenen.

Immers, de gerechtigden op een IGO hebben uitsluitend deze inkomsten om van te leven en elke vertraging in de betaling ervan brengt hen in financiële moeilijkheden.

Midden augustus 2004 berekent de RVP het saldo voor de maanden juli en augustus. Vanaf september 2004 wordt de IGO op correcte basis betaald, rekening houdend met het Duits pensioen.

Onderbreking in de betaling – 2

Foutieve melding van overlijden – Verbeterde administratieve praktijk

Dossier 7778

De feiten

De heer Maertens geniet een rustpensioen op basis van het gezinsbedrag. In mei 2004 wordt het maandbedrag van 1.781 euro (pensioen en vakantiegeld) niet betaald. Om deze onderbreking te verantwoorden, roept de RVP het feit in dat hij van het gemeentebestuur van de woonplaats van de heer Maertens een officiële melding van overlijden van zijn echtgenote heeft ontvangen. Hij moet daarom het gezinspensioen terugbrengen naar het bedrag voor een alleenstaande.

De ontvangen informatie is echter verkeerd. De echtgenote van mijnheer Maertens is niet overleden.

Bedenkingen

Het onderzoek dat de RVP op onze vraag uitvoert, wijst uit dat het gemeentebestuur per vergissing het formulier bestemd voor het melden van een overlijden heeft gebruikt om een adreswijziging door te geven.

De RVP heeft de juistheid van het overlijdensbericht niet gecontroleerd in het Rijksregister.

Conclusie

Begin juni betaalt de RVP het pensioenbedrag van de maand mei en het vakantiegeld.

Wij kunnen enkel een dubbele vergissing betreuren die kwalijke gevolgen heeft: één maand zonder pensioen voor een bejaard koppel. Bovendien gaat het net om de maand waarin zij in principe het vakantiegeld ontvangen.

Ook al werd de oorspronkelijke vergissing begaan door het gemeentebestuur toch willen wij hier onderstrepen dat de schorsing van de betaling van een pensioen, een ernstige maatregel, kon vermeden worden door een eenvoudige vergelijking van de beschikbare informatiebronnen, met name het bericht van de gemeente en de gegevens van het Rijksregister die betrouwbaarder zijn.

De RVP is zich bewust van de noodzaak om dergelijke fouten, die nog te veel voorkomen, tot een minimum te herleiden. Daarom heeft hij in een recente dienstnota²⁸ nogmaals gewezen op de basisprincipes voor een goed beheer van de dossiers. Tegelijkertijd werd de procedure in geval van overlijden verbeterd.

Voortaan is de regel dat een betaling in België slechts mag stopgezet worden wanneer een overlijdensmelding bevestigd wordt door het Rijksregister. De vroegere praktijk die erin bestond om de betaling te stoppen op basis van een vermoeden van overlijden werd definitief opgegeven omwille van een te groot risico op vergissingen.²⁹ Dit wil zeggen dat in het geval het overlijden van een gepensioneerde (of van zijn echtgenoot) niet bevestigd wordt door het Rijksregister de betalingen voorlopig blijven doorlopen. De RVP nodigt in dergelijke gevallen het gemeentebestuur uit om het Rijksregister aan te passen. Het is pas na de officiële bevestiging dat de betalingen gestopt worden.

Onderbreking in de betaling – 3 **Assignatie per vergissing uitgegeven op het vroegere buitenlandse adres –** **Regularisatie vooraleer het geld werd teruggestort – Bijzonder geval**

Dossier 8803

De feiten

In oktober 2004 licht de heer Gallaix de RVP er schriftelijk over in dat hij Italië verlaat en definitief terugkeert naar België. Hij vraagt om zijn pensioen niet langer op zijn Italiaanse rekening te storten maar voortaan zijn pensioen op zijn Belgische bankrekening te betalen.

Begin november schrapt de RVP de Italiaanse rekening uit zijn bestanden maar registreert niet onmiddellijk het Belgische adres en de Belgische bankrekening.

²⁸ Dienstnota 2004/20 van 29/10/2004: Regelmatigheid en onderbreking in de betalingen

²⁹ Op te merken valt dat de overlijdensberichten in de kranten niet meer gebruikt worden

Het gevolg hiervan is dat de RVP in november een bankcheque uitgeeft op het vroegere adres in Italië.

De heer Gallaix bemerkt deze vergissing. Hij slaagt erin om de cheque nog te bemachtigen en stuurt hem eind november terug aan de RVP. De RVP belooft hem ten laatste begin januari het pensioen van november te betalen. Intussen ontvangt hij het maandbedrag van december correct op zijn Belgische rekening.

In januari stelt de heer Gallaix vast dat het pensioen van november nog steeds op zich laat wachten. Hij neemt opnieuw contact op met de RVP. Hier verneemt hij weinig geruststellend nieuws: er is geen regularisatie mogelijk zolang de Italiaanse financiële correspondent de gelden niet teruggestort heeft, wat nog een paar weken kan duren.

Bedenkingen

In eerste instantie bevestigt de RVP ons dat het de gebruikelijke procedure is om de terugstorting van de gelden af te wachten vooraleer een nieuwe betaling uit te voeren, dit om te voorkomen dat er een eventuele dubbele betaling zou gebeuren.

Na enige onderhandeling geeft de RVP nochtans toe dat er in dit geval geen gevaar voor een dubbele betaling bestaat omdat de originele cheque sedert eind november in zijn bezit is. Op basis van dit argument aanvaardt de RVP om bij uitzondering het bedrag van november 2004 onmiddellijk te betalen.

Conclusie

Het maandbedrag van november 2004 dat 622,20 euro bedraagt, wordt half februari 2005 op de Belgische rekening van de heer Gallaix gestort. Deze toegeving ingegeven door het gezond verstand verandert niets aan het feit dat de heer Gallaix twee en een halve maand heeft moeten wachten op zijn pensioen terwijl hij reeds in oktober 2004 al het nodige gedaan had bij de betalingsdiensten om een tijdige en correcte betaling te bekomen.

Cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit – Wijze van vaststelling van de toegelaten grensbedragen op jaarbasis

Dossier 7019 en andere

De feiten

Mevrouw Dobbelaire die een overlevingspensioen geniet, oefent een beroepsactiviteit uit. Zij overschrijdt het voor het jaar 2002 vastgestelde grensbedrag. In december 2003 heeft zij nog geen beslissing ontvangen over de gevolgen die deze overschrijding heeft op haar pensioen, alhoewel de

controle van haar inkomsten reeds in juni 2003 gebeurd is. Bovendien kan de RVP haar op dat ogenblik nog niet inlichten over de toegelaten jaargrenzen voor het jaar 2004.

Zij vindt deze situatie onredelijk en vraagt zich af waarom de toegelaten jaargrenzen niet aan de index gekoppeld worden.

Bedenkingen

De cumulatie van een rust- of overlevingspensioen met een beroepsactiviteit is toegelaten zolang de inkomsten uit de beroepsactiviteit onder een bepaald grensbedrag blijven.

Zodra de inkomsten het grensbedrag evenaren of overschrijden, heeft dit gevolgen voor de betaalbaarheid van het pensioen. Het pensioen wordt voor het ganse kalenderjaar verminderd met het percentage van overschrijding indien de jaargrens met 1 tot 14,99 % overschreden wordt. Wordt de jaargrens met tenminste 15 % overschreden dan wordt het pensioen gedurende het ganse kalenderjaar geschorst.

Het grensbedrag verschilt in functie van de aard van het pensioen, de aard van de beroepsactiviteit, de leeftijd en van het feit of er al dan niet kinderen ten laste zijn.

De grensbedragen zijn identiek in het stelsel der werknemers, der zelfstandigen en in het stelsel van de openbare sector. Zij worden vastgesteld bij koninklijk besluit. Omdat de cumulatierегeling in elk stelsel afzonderlijk geregeld wordt, moet ook voor elk stelsel afzonderlijk een koninklijk besluit getroffen worden bij elke wijziging van deze grensbedragen.

Wij gingen na wat er gebeurde voor de vaststelling van de grensbedragen vanaf het jaar 2002.

In 2002 werd een grondige wijziging doorgevoerd voor de gepensioneerden die de normale pensioenleeftijd bereikt hebben. De toegelaten jaargrenzen werden vanaf dat jaar voor die categorie aanzienlijk verhoogd. Voor het jaar 2003 gelden dezelfde grenzen als voor het jaar 2002. Vanaf 1 januari 2004 werden de grensbedragen verhoogd.

De nieuwe grensbedragen van toepassing vanaf 1 januari 2002 werden in het stelsel der werknemers en zelfstandigen vastgesteld bij koninklijk besluit van 14 november 2002, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 27 november 2002. Dezelfde grensbedragen werden voor wat de openbare sector betreft vastgesteld bij koninklijk besluit van 22 december 2002 dat verschenen is op 24 januari 2003.

Voor de bedragen van toepassing vanaf 1 januari 2004 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 23 maart 2004 de koninklijke besluiten van 17 maart 2004 voor het stelsel der werknemers en zelfstandigen.

Voor de openbare sector worden deze bedragen vastgelegd door het koninklijk besluit van 31 juli 2004, verschenen op 10 september 2004.

Conclusie

Het is duidelijk dat voor wat betreft het jaar 2002 de gepensioneerden, en zeker zij die de leeftijdsgrens bereikten, tot het einde van het jaar in het ongewisse bleven over het precieze bedrag van de inkomsten uit een beroepsactiviteit dat toegelaten was zonder dat hun pensioen voor dat jaar verminderd of geschorst zou worden.

Voor het jaar 2004 was er voor de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen duidelijkheid over de jaargrenzen in maart 2004. Voor de gepensioneerde ambtenaren in september 2004.

De vaststelling van de jaargrenzen inzake toegelaten arbeid is van groot belang voor de gepensioneerden die nog een beroepsactiviteit uitoefenen. Door een overschrijding van de jaargrens lopen zij immers het risico om hun voornaamste bron van inkomsten, met name hun pensioen, te verliezen. Daarom verminderen een aantal gepensioneerden hun beroepsactiviteit bij een indexering van hun loon, een verhoging van hun vakantiegeld, een promotie enz. terwijl achteraf blijkt dat dit niet nodig was omdat de inkomensgrenzen met terugwerkende kracht verhoogd zijn.

Wij dringen er dan ook op aan om in de toekomst alles in het werk te stellen om, rekening houdend met de verplichte procedure in de Nationale Arbeidsraad (NAR), de jaargrenzen vast te stellen in het jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor deze grenzen gelden. Misschien biedt een (jaarlijkse) automatische indexering van alle grensbedragen een gedeeltelijke oplossing. Voor meer ingrijpende wijzigingen in de reglementering zoals die van 2002 liggen de zaken natuurlijk anders.

Inkomsten uit een beroepsactiviteit boven de toegelaten grenzen – Schorsing van de betalingen – Falende administratieve praktijk

Dossier 7831

De feiten

Mevrouw Gerland, een weduwe van 53 jaar oud, heeft vanaf 1 juni 2002 recht op een overlevingspensioen van ongeveer 900 euro per maand. Zij heeft geen kinderen ten laste. Zij oefent nog een beroepsactiviteit uit. Om het pensioen te kunnen genieten, moet zij zich ertoe verbinden haar inkomsten te beperken tot de toegelaten grenzen. Zij gaat de verbintenis aan in augustus 2002.

In juni 2003 zendt de RVP haar een vragenlijst met betrekking tot haar inkomsten voor het jaar 2002. Na controle, intussen zijn we reeds september 2003, blijkt dat haar inkomsten die ongeveer 13.500 euro bedragen, de toegelaten jaargrens overschrijden met als gevolg dat zij het overlevingspensioen voor het jaar 2002 moet terugbetalen. Gedurende maanden gebeurt er verder niets meer.

In januari 2004 meldt mevrouw Gerland dat zij haar activiteit vanaf december 2003 heeft stopgezet. Uiteindelijk schorst de RVP in mei 2004 de betaling van het pensioen en licht achteraf mevrouw Gerland in. Hij houdt geen rekening met de verklaring van januari 2004.

Bedenkingen

Het probleem van mevrouw Gerland is dat zij, blijkbaar ter goeder trouw, dacht dat zij in 2002 maximum 14.843,13 euro mocht bijverdienen. Dit is wel degelijk *de jaargrens* voor 2002 maar haar pensioen ging slechts in op 1 juni 2002. In een dergelijk geval moet er een proportionele verdeling gemaakt worden in functie van het aantal maanden waarin het pensioen effectief betaald werd. Hierdoor wordt het toegelaten grensbedrag voor mevrouw Gerland teruggebracht op $14.843,13 \times 7/12 = 8.658,49$ euro. De 13.500 euro die mevrouw Gerland in 2002 verdiende, overstijgen ruimschoots deze grens zodat het overlevingspensioen in 2002 niet betaalbaar was. Blijkbaar heeft niemand, noch de RVP, noch haar werkgever haar aandacht getrokken op deze bijzonderheid die overigens enkel van toepassing is voor het jaar waarin het pensioen ingaat.

Bovendien is het nogal verwonderlijk dat de RVP zonder enig bijkomend onderzoek de betaling van het pensioen schorste in mei 2004 terwijl mevrouw Gerland in januari 2004 verklaard had dat zij haar activiteit had stopgezet.

Conclusie

De schorsing van de betaling van het pensioen was in elk geval niet verantwoord. De RVP had zich ertoe moeten beperken om een schuld te betekenen voor de periode van 1 juni 2002 tot en met 31 december 2002. Vervolgens had hij kunnen overgaan tot de bij wet voorziene terugvordering (inhouden van 10 % op het maandbedrag van het pensioen).

Dankzij de interventie van de Ombudsdienst Pensioenen wordt een saldo van 3 maanden in de loop van de maand augustus 2004 gestort. Tenslotte werd het pensioen gedurende ongeveer 3 maanden ten onrechte geschorst.

De terugvordering van de schuld (ongeveer 6.300 euro) gebeurt vanaf februari 2005. De maandelijkse inhouding bedraagt 133 euro of 10 % van het totaal pensioen dat mevrouw Gerland ontvangt (Belgisch en Luxemburgs).

Na een intern onderzoek erkent de RVP dat het dossier slecht beheerd werd. Enerzijds is de periode tussen de controle van de beroepsactiviteit (september 2003) en de schorsing van de betalingen (mei 2004) abnormaal lang. Anderzijds moest de beslissing tot schorsing nooit genomen geweest zijn rekening houdende met de verklaring aan de RVP van stopzetting van elke activiteit in januari 2004.

In antwoord op onze vragen rond de administratieve praktijk van de RVP meldt hij ons dat een nieuwe dienstnota ervoor moet zorgen dat een gelijkaardig geval zich in principe niet meer kan voordoen.³⁰ Er wordt nu expliciet voorzien dat wanneer voor een bepaald jaar de jaargrens overschreden wordt, de bevoegde dienst aan de betrokkene moet vragen of de inkomsten voor het volgende kalenderjaar al dan niet beperkt zullen worden en dit vooraleer te beslissen tot schorsing.

Wij nemen hiervan akte maar dringen er bij de RVP op aan om de kwaliteit van de informatie die hij aan de gepensioneerden verstrekt te verbeteren, in het bijzonder door hen *onmiddellijk* in te lichten over elke maatregel tot schorsing van de betaling en over *de welomschreven redenen* van de schorsing.

Pensioen met een derde verminderd in afwachting van een nieuwe beslissing ingevolge de toekenning van een buitenlands voordeel – Overdreven bewarende maatregel in vergelijking met het nagestreefde doel

Dossier 6798

De feiten

Mevrouw Renard geniet sedert 1 januari 1999 een rustpensioen dat samengesteld is uit drie voordelen:

- ◆ een persoonlijk rustpensioen als werknemer van 5.661,24 euro per jaar;
- ◆ een rustpensioen werknemer als uit de echt gescheiden echtgenoot van 3.125,96 euro per jaar;
- ◆ een rustpensioen zelfstandige als uit de echtgescheiden echtgenoot van 225,19 euro per jaar.

De pensioenbeslissing van de RVP vermeldt dat haar pensioentoestand zal moeten herzien worden op 1 november 2003, datum waarop mevrouw Renard recht krijgt op een Nederlands pensioen ingevolge haar persoonlijke tewerkstelling.

Op die datum schorst de RVP de betaling van het rustpensioen werknemer als uit de echt gescheiden echtgenoot volledig. Het aan mevrouw Renard betaalde maandbedrag vermindert ineens van 853,38 euro (oktober 2003) naar slechts 541,59 euro, een vermindering met ongeveer een derde.

³⁰ RVP, Dienstnota 2004/11 van 9 juli 2004, p. 34-35. Deze dienstnota zal voor het eerst toegepast worden in 2005 bij de controle van de beroepsinkomsten over het jaar 2004

Bedenkingen

De RVP moet instaan voor een goed beheer van de overheidsmiddelen. Hij kan dan ook bewarende maatregelen nemen wanneer hij vreest onverschuldigde betalingen te doen in de regeling voor werknemers of zelfstandigen.

Nochtans mag een dergelijke maatregel omwille van zijn financiële gevolgen enkel met de grootste omzichtigheid genomen worden en moet hij in overeenstemming zijn met het nagestreefde doel.

In voorliggend geval bedroeg het Nederlands pensioen 165 euro per maand terwijl aan de gepensioneerde tijdelijk meer dan 310 euro per maand ontzegd werd. Het principe van de proportionaliteit werd hier niet echt toegepast.

Conclusie

Ingevolge de interventie van het College betekent de RVP eind februari 2004 een verbeterde beslissing met uitwerking vanaf 1 november 2003. Het rustpensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot wordt vastgesteld op 2.876,89 euro per jaar.

Eind april 2004 ontvangt mevrouw Renard 1.438,44 euro achterstallen en vanaf mei 2004 bedraagt het maandbedrag van haar pensioen 798,27 euro. Het geleden verlies ingevolge de toekenning van het Nederlands pensioen is uiteindelijk beperkt tot ongeveer 55 euro.

Zij ontving gedurende 5 maanden ongeveer 250 euro te weinig, geld waarop zij recht had.

Reeds in 2000 kwamen wij van de RVP dat hij de bewarende maatregelen inzake betaling minder arbitrair en meer in verhouding met het nagestreefde doel zal uitvoeren.³¹

Wij nodigen de RVP uit om zijn inspanningen in die zin verder te zetten. In vele gevallen is het pensioen immers het enige inkomen waardoor elke vermindering hard aankomt, zeker wanneer deze vermindering niet geheel verantwoord blijkt.

Geen verhoging op 1 september 2004 van het gewaarborgd minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de regeling voor werknemers

Dossier 8220

De feiten

Mevrouw Ickx geniet vanaf 1 juni 2004 een rustpensioen zelfstandige vastgesteld op basis van het minimumpensioen. Zij geniet eveneens een rustpensioen in de regeling voor werknemers op basis

³¹ JV 2001, p. 75-76

van het minimumpensioen *voor een gemengde loopbaan*. Op 1 september 2004 wordt haar pensioen als zelfstandige verhoogd, haar werknemerspensioen niet.

Bedenkingen

Het “gewone” gewaarborgd minimumpensioen in de regeling voor werknemers wordt slechts toegekend aan de werknemers die het bewijs leveren van een beroepsloopbaan als werknemer die ten minste gelijk is aan de twee derden van een volledige beroepsloopbaan.

Vermits mevrouw Ickx slechts een werknemerspensioen van 14/43sten bekommt, bereikt zij die twee derde niet (28,66/43sten) en kan het gewaarborgd minimumpensioen haar niet toegekend worden.

Het koninklijk besluit van 14 februari 2003 voerde op 1 april 2003 in de regeling voor werknemers het gewaarborgd minimumpensioen *voor gemengde loopbanen* in.³²

Dit koninklijk besluit definieert een gemengde loopbaan als de loopbaan die gelijktijdige of afwisselende prestaties als werknemer en als zelfstandige omvat.

De gepensioneerde die na optelling van de bewezen jaren als werknemer en als zelfstandige tenminste twee derden van een volledige loopbaan heeft bewezen, heeft voor zijn periode van tewerkstelling als werknemer recht op dit nieuwe gewaarborgd minimumbedrag.

Met toepassing van dit besluit werd het rustpensioen van mevrouw Ickx dat volgens de gewone berekeningsregels slechts 1.635,90 euro per jaar bedraagt, verhoogd tot 14/43sten van het gewaarborgd minimumpensioen voor een gemengde loopbaan of $9.991,92 \times 0,75634 \times 14/43 = 2.460,44$ euro per jaar.

Deze formule komt er in feite op neer dat het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de regeling voor werknemers op 1 april 2003 gelijk is aan het minimumpensioen voor zelfstandigen.

Vanaf 1 september 2004 werden het bedrag van het minimumpensioen in de regeling voor de zelfstandigen en het bedrag van de inkomensgarantie voor ouderen bij koninklijk besluit verhoogd.

In de werknemersregeling werd het gewaarborgd minimumpensioen voor een gemengde loopbaan niet verhoogd.

³² Koninklijk besluit van 14 februari 2003 tot vaststelling van het gewaarborgd minimumpensioen voor werknemers, artikel 1, 6°

Conclusie

Het rustpensioen zelfstandige van mevrouw Ickx is terecht verhoogd op 1 september 2004.

De RVP kon het rustpensioen in de regeling voor werknemers niet verhogen omdat het gewaarborgd minimum voor een gemengde loopbaan op die datum ongewijzigd gebleven is.

Voor ons is het duidelijk dat bij de invoering van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de regeling voor werknemers de wil en de bedoeling aanwezig was om de gepensioneerden met een gemengde loopbaan niet langer te benadelen ten opzichte van zij die een loopbaan uitsluitend als werknemer of als zelfstandige hebben, temeer omdat het bedrag van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan initieel hetzelfde was als het bedrag van het minimumpensioen in de regeling voor zelfstandigen.

Het niet aanpassen van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de werknemersregeling voert de weggewerkte discriminatie opnieuw gedeeltelijk in. Daarom voelen wij ons verplicht om de volgende aanbeveling te doen.

Aanbeveling

Om de gepensioneerden met een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige die ten minste twee derden van een volledige loopbaan bewijzen niet langer te benadelen t.o.v. werknemers of zelfstandigen met een vlakke loopbaan zou het bedrag van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de werknemersregeling gelijklopend met het minimumpensioen voor zelfstandigen moeten evolueren. Een in de reglementering voorziene koppeling aan die evolutie is aangewezen.

Aanpassing van het bedrag van het minimumpensioen als zelfstandige op 1 september 2004 – Geen automatische aanpassing van sommige pensioenen

Dossier 8263 - 8296

De feiten

Vanaf december 2004 heeft de heer Lauwers recht op een rustpensioen als zelfstandige. Bij de eerste uitbetaling was zijn pensioen niet aangepast aan de verhoging van de minimumpensioenen in de regeling voor zelfstandigen op 1 september 2004.

Ook de heer Pauwels beklagt zich erover dat de aanpassing op 1 september 2004 bij hem niet gebeurde.

Bedenkingen

Het minimumpensioen in de regeling voor zelfstandigen werd verhoogd op 1 september 2004 en de pensioenen werden op 1 oktober 2004 geïndexeerd.

De RVP betaalt aan de heer Lauwers in december 2004 enkel het geïndexeerd maandbedrag uit: $802,27 \times 1,02 = 818,32$ euro. Hij heeft in werkelijkheid recht op 850,46 euro per maand ingevolge de verhoging van het minimumpensioen. De verhoging op 1 september 2004 werd niet doorgevoerd.

Met zijn beslissing van 13 augustus 2004 kent het RSVZ aan de heer Lauwers een pensioen toe van 9.627,28 euro per jaar of 802,27 euro per maand en dit vanaf 1 december 2004. Tussen de datum van de toekenning en de datum van de eerste betaling hebben zich twee wijzigingen voorgedaan.

Wij vroegen aan de RVP om na te gaan of het hier om twee geïsoleerde gevallen ging of dat een algemene controle aangewezen was.

Conclusie

De RVP deelt ons mee dat hij de verhoging van het minimumpensioen wel degelijk doorgevoerd had voor de op 1 september lopende pensioenen. De pensioenen met een eerste ingangsdatum vanaf 1 september 2004 of later én opgenomen in het betalingsbestand vóór 1 september 2004 heeft hij nog niet aangepast.

De RVP kent deze dossiers en zorgde inmiddels voor een automatische rechtzetting.

De Europese verordeningen en het minimumpensioen in de pensioenregeling voor zelfstandigen – Overgang van nationaal pensioen naar evenredig pensioen ingevolge verhoging van het minimumpensioen – Praktische oplossing die het recht waarborgt

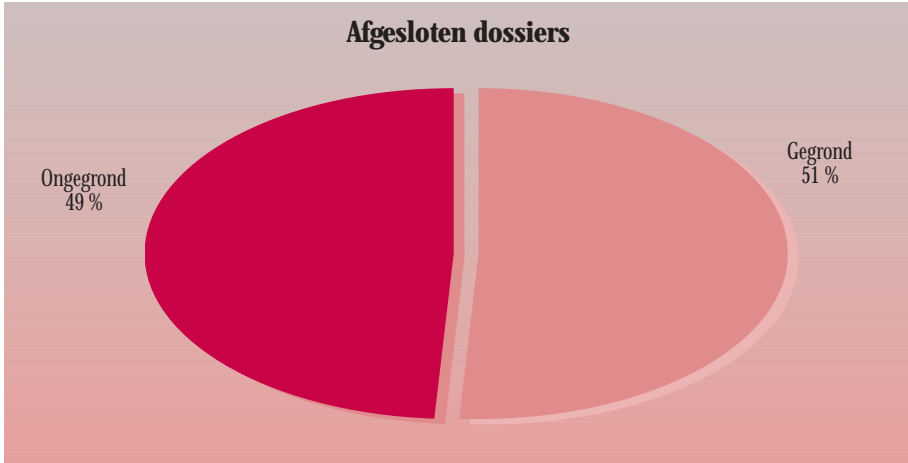
Dossier 5369

Zie deel Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

De Administratie der Pensioenen (AP)

Deze pensioendienst staat in voor de toekenning van de rust- en overlevingspensioenen voor ambtenaren.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Diplomabonificatie – Aanvraag om herziening – Geen reactie van de pensioendienst – Verkeerde toepassing van de wetgeving

Dossier 7693

De feiten

In juni 2003 dient de heer Everaert een aanvraag tot herziening van zijn pensioen in. Hij herinnert de Administratie der Pensioenen hieraan in december 2003.

In mei 2004 had de AP nog altijd niet beslist over zijn nieuwe aanvraag.

Bedenkingen

Mijnheer Everaert geniet een pensioen in de openbare sector. Voor de berekening van dit pensioen hield de AP rekening met een diplomabonificatie.

Ingevolge een vorige interventie van de Ombudsdienst Pensioenen werd zijn pensioen herzien met

toepassing van de wet van 25 januari 1999.³³ Door de wetwijziging kunnen diensten die aan betrokkene nadeel berokkenen uit de pensioenberekening geweerd worden. Oorspronkelijk was een diplomabonificatie toegekend van 47 maanden (48 maanden verminderd met één maand gelijktijdige diensten in de openbare sector) *beperkt tot 25,85 maanden*.

De beperking van de diplomabonificatie is het gevolg van het feit dat de heer Everaert geen 20 dienstjaren in de openbare sector presteerde.

Mijnheer Everaert was naast de maand gelijktijdige diensten in de openbare sector tijdens zijn studies ook nog gedurende 12 maanden tewerkgesteld. Voor deze tewerkstelling geniet hij een pensioen ten laste van de DOSZ. Dit voordeel moet in mindering gebracht worden van de diplomabonificatie die hem voor dezelfde periode wordt toegekend. Het voordeel van de DOSZ is echter groter dan het voordeel van de diplomabonificatie. Daarom is het voor hem voordeliger om een gedeelte van de diplomabonificatie niet in zijn pensioen op te nemen zodat ook geen vermindering moet toegepast worden. Zijn pensioen wordt herzien met toekenning van een diplomabonificatie van 35 maanden (48 maanden verminderd met 1 maand gelijktijdige diensten en de reeds genoemde 12 maanden), beperkt tot 19,25 maanden.

Ingevolge de wet van 3 februari 2003 wordt bij de berekening van het pensioen een *forfaitaire* diplomabonificatie toegekend.³⁴ Er moet geen aftrek meer gebeuren van gelijktijdige diensten die in het pensioen opgenomen worden, noch van het bedrag van het pensioen toegekend in een andere Belgische of buitenlandse pensioenregeling en dat met de periode van bonificatie overeenstemt.

Deze wet is van toepassing op de op 1 januari 2003 lopende pensioenen voor zover:

- ◆ de gepensioneerde een aanvraag tot herziening indient. Gebeurt deze aanvraag vóór eind september 2003 dan heeft de herziening uitwerking op 1 januari 2003;
- ◆ tenminste één volledige maand diplomabonificatie niet werd toegekend omwille van diensten gepresteerd tijdens de studies die in aanmerking worden genomen voor het pensioen in de openbare sector.

Mijnheer Everaert dient zijn aanvraag in op 27 juni 2003. Volgens hem zendt de AP hem geen ontvangstbericht. Nochtans laat het informaticaprogramma van de AP toe om herzieningsaanvragen te registreren en ontvangst ervan te melden (zie ons Jaarverslag 2000, p. 114-116).

Na onze interventie herziet de AP het pensioen. Mijnheer Everaert voldoet wel degelijk aan de voorwaarden tot herziening. Bij deze herziening kende de Administratie der Pensioenen een *forfaitaire* diplomabonificatie toe van 36 maanden, beperkt tot 19,8 maanden.

³³ Wet van 25 januari 1999 houdende sociale bepalingen, artikel 231 dat artikel 8, § 4 van de wet van 21 juli 1844 wijzigt.

³⁴ Wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector, artikel 51 dat artikel 35, § 1 van de wet van 9 juli 1969 wijzigt

De AP hield geen rekening met het feit dat de studies in principe recht gaven op een bonificatie van 48 maanden maar dat deze bij de eerdere herziening tot 35 maanden waren teruggebracht omdat dit voor hem voordeliger was.

Conclusie

Uit onze analyse van de wetteksten volgt dat er geen reden bestaat voor de Administratie der Pensioenen om slechts een bonificatie van 36 maanden, beperkt tot 19,8 maanden toe te kennen.

De Administratie der Pensioenen volgt onze argumentatie en herziet het pensioen met toekenning van een forfaitaire diplomabonificatie van 48 maanden, beperkt tot 26,4 maanden (de beperking in geval van minder dan 20 dienstjaren blijft immers van toepassing).

Mijnheer Everaert ontvangt 907 euro bruto achterstallen en zijn maandbedrag verhoogt van 795,46 euro naar 840 euro bruto.

Perequatie van het pensioen – Overname van dossiers van Ethias door de Administratie der Pensioenen – Ontbreken van inlichtingen van de vroegere werkgever

Dossiers 6643 – 7701

De feiten

Mevrouw Huyghens en de heer Young waren tewerkgesteld in een OCMW-ziekenhuis. Dit ziekenhuis werd na hun pensionering opgenomen in een ziekenhuisgroep.

Hun pensioen is sedert de ingangsdatum (maart 1994 en januari 1991) nog niet geperequateerd. Hun zoektocht langs verschillende instanties (stadsbestuur en OCMW, de ziekenhuisgroep, Ethias en de Administratie der Pensioenen) leverde niets op. Zij hebben de indruk dat zij van het kastje naar de muur gestuurd worden.

Bedenkingen

De rust- en overlevingspensioenen in de openbare sector volgen de evolutie van de weddenscalen van de actieve personeelsleden met dezelfde graad.³⁵

De perequatie gebeurt op basis van de vaststaande en controleerbare gegevens die de vroegere werkgever aan de pensioendienst overmaakt (besluiten, statuten, toestemmingen van de voorgedijoverheid,...).

Ethias (het vroegere OMOB) beheerde de pensioenen van de statutaire personeelsleden van de ziekenhuisgroep tot 31 december 1999.

³⁵ Wet van 9 juli 1969 tot wijziging en aanvulling van de wetgeving betreffende de rust- en overlevingspensioenen van het personeel van de openbare sector.

De Administratie der Pensioenen nam deze pensioenen over vanaf 1 januari 2000. Ethias moet het beheer van alle wijzigingen in de pensioenen blijven verzekeren tot die datum.

Wij stellen vast dat er al sedert 1993 problemen bestaan bij de overdracht van gegevens door de werkgever naar Ethias. Ethias slaagde er niet in om de correcte nieuwe weddenschalen en alle andere noodzakelijke gegevens te bemachtigen die een perequatie mogelijk maken.

Ook de Administratie der Pensioenen leverde sedert 2000 inspanningen om tot een oplossing te komen. Zij meldde reeds vroeger aan de ziekenhuisgroep welke inlichtingen noodzakelijk zijn om een perequatie te kunnen doorvoeren. Een concreet volledig en definitief resultaat bleef uit.

Wij namen op onze beurt rechtstreeks contact op met de ziekenhuisgroep. Deze beloofde ons dat hij alles in het werk zou stellen om onmiddellijk een oplossing te zoeken voor de resterende knelpunten die de Administratie der Pensioenen had meegedeeld.

Anderzijds meenden wij, op basis van de inlichtingen die de AP ons verstrekke, dat er voor heel wat dossiers voldoende inlichtingen voor handen waren om deze definitief af te handelen. Omdat het over een aanzienlijk aantal ging, werd in januari 2004 in overleg met de Administratie der Pensioenen einde mei vooropgesteld als streefdatum.

Ethias had inmiddels *op basis van beperkte gegevens* de perequatie voor het merendeel van de pensioenen berekend. Omdat het risico op fouten (onterechte of onvolledige perequatie) te groot was, betaalde hij deze echter niet uit zolang de Administratie der Pensioenen de situatie op 1 januari 2000 niet had vastgesteld. Ethias meende immers en terecht dat het bedrag op 31 december 1999 identiek moest zijn aan het bedrag dat de Administratie zou betalen vanaf 1 januari 2000.

Conclusie

In juli 2004 heeft de CDVU in opdracht van de AP voor het gros van de dossiers de nieuwe pensioenbedragen betaald. Ook de achterstallen die in sommige dossiers reeds teruggingen tot 1993 werden door beide instellingen (Ethias en de Administratie der Pensioenen) vereffend.

In onze vorige jaarverslagen namen wij reeds besprekingen op over problemen die in een pensioendossier opduiken ingevolge onduidelijkheden of moeilijkheden bij de vroegere werkgever. Omdat de perequatie van een pensioen volledig steunt op gegevens die de vroegere werkgever aan de pensioendienst moet overmaken, is het absoluut noodzakelijk dat de vroegere werkgever de vereiste duidelijke en volledige informatie verstrekt aan de pensioendiensten.

Vele gepensioneerden zijn niet (meer) op de hoogte van de evolutie van de weddenschalen van

hun graad en kennen bijgevolg hun recht op perequatie niet. Het gevaar bestaat dat hierdoor bedragen verjaren. Het is dan ook noodzakelijk dat zowel de werkgevers uit de openbare sector als de pensioendiensten alles in het werk stellen om de perequatie vlot te laten verlopen.

In deze dossiers wordt nogmaals aangetoond hoe belangrijk een goede samenwerking tussen pensioendiensten en de werkgever is en hoe deze kan leiden tot constructieve oplossingen.

Op het ogenblik van de overname door de AP, 1 januari 2000, betaalde Ethias aan mevrouw Huyghens een pensioen van 15.757,76 euro bruto per jaar of 1.313,14 euro bruto per maand. Haar werkelijk recht na perequatie bedroeg op dat moment 17.676,75 euro bruto per jaar of 1.473 euro bruto per maand.

Vanaf juli 2004 betaalt de CDVU haar 17.676,75 euro bruto per jaar. Zij heeft, enkel voor de periode januari 2000 tot juni 2004, ongeveer 9.050 euro bruto aan achterstallen gekregen. Hier moeten nog de achterstallige bedragen voor de periode maart 1994 – december 1999 bijgeteld worden die ten laste van Ethias vallen.

Voor de heer Young was het uitbetaalde recht op 1 januari 2000 gelijk aan 28.145,04 euro bruto per jaar en het werkelijke recht 29.424,26 euro bruto per jaar of respectievelijk 2.345,42 euro bruto per maand en 2.452,02 euro bruto per maand. Vanaf maart 2004 ontvangt hij 2.654,14 euro bruto per maand. Hij heeft van de CDVU ongeveer 4.770 euro bruto achterstallen gekregen. Ook hier moeten nog de achterstallen ten laste van Ethias bijgeteld worden voor de periode van 1993 tot december 1999.

Vergoeding tot de leeftijd van 65 jaar toegekend door een intercommunale aan zijn gepensioneerde ambtenaren – Bedrag in mindering gebracht op het wettelijk pensioen – Gezagsargument (en zweem van machtsoverschrijding?)

Dossier 7928 - 7929 - 8179

De verzoeken zijn ingediend door drie gepensioneerde ambtenaren van dezelfde Waalse intercommunale, aangesloten bij de Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheden (RSZPPO). Omdat het voorwerp van de verzoeken identiek is, bespreken wij slechts één dossier.

De feiten

De heer Boutriaux geniet sinds 1 januari 2002 een gemeentelijk rustpensioen toegekend door de AP. De intercommunale betaalt hem vanaf zijn pensionering – hij was toen 61 jaar en enkele maanden – een bijkomend voordeel.

In april 2004 deelt de AP hem mee dat zijn pensioen vanaf de ingangsdatum moet verminderd worden met het bedrag van dit voordeel. Vanaf juni 2004 wordt zijn bruto maandbedrag teruggebracht van 1.373 euro tot 1.158 euro. Voor de periode van 1 januari 2002 tot 31 mei 2004 vordert de AP via de CDVU 5.639 euro terug.

De administratie motiveert haar beslissing als volgt (vrije vertaling/cursivering door de Ombudsdienst):

“Artikel 156 van de nieuwe gemeentewet bepaalt dat de gemeenten ertoe gehouden zijn om aan hun vastbenoemde personeelsleden een pensioen te verzekeren dat berekend is volgens de regels die van toepassing zijn op de staatsambtenaren en –beambten. Daarenboven bepaalt artikel 161, alinea 4 van dezelfde wet dat de pensioenen van de gemeenten die aangesloten zijn bij de RSZPPO toegekend worden door de Minister tot wiens bevoegdheid de Administratie der Pensioenen behoort en uitgekeerd worden door de Staat.

Uit deze bepalingen vloeit voort dat aanvullende pensioenvoordelen uitgekeerd bovenop het door de AP toegekende pensioen onwettig zijn. *Omwille van hun onwettigheid moeten deze voordelen afgetrokken worden van het wettelijk pensioen waarop de betrokkenen recht hebben.*”

Bedenkingen

Eind 1983 besliste de intercommunale om zijn ambtenaren financieel aan te sporen om vóór de leeftijd van 65 jaar met pensioen te gaan. De intercommunale verbindt er zich toe om aan de ambtenaar vanaf zijn pensionering tot aan de leeftijd van 65 jaar maandelijks een vergoeding te betalen die gelijk is aan het verschil tussen het vervroegd toegekende pensioen en het pensioen dat hij zou verkregen hebben indien hij tot 65 jaar in dienst gebleven was.

De AP kwalificeert deze vergoeding als een aanvullend pensioenvoordeel. Op basis van deze kwalificatie verklaart zij het voordeel vervolgens onwettig.

Om tot dit besluit te komen baseert de administratie zich op de samenlezing van artikel 156 en artikel 161 van de nieuwe gemeentewet (zie hoger, laatste alinea van *De feiten*). De opgebouwde redenering is weinig overtuigend. Om meer uitleg gevraagd, houdt de administratie voor dat door de vrijwillige aansluiting bij de RSZPPO de intercommunale iedere autonomie inzake pensioenen verloren heeft en dat de pensioenen bijgevolg gelijk moeten zijn aan die van het gemene stelsel. Daarenboven beweert zij dat, omdat artikel 161 bepaalt dat die pensioenen door de Staat betaald worden, een betaling van andere pensioenvoordelen door een ander organisme dan de Staat per definitie strijdig is met deze bepaling.

Verder ingaan op de volgens ons wankelende rechtsgrond om het bijkomend voordeel als onwettig te beschouwen zou ons te ver leiden en is ook niet echt nodig voor de verdere bespreking.

De hamvraag is immers: mag de administratie een onwettig toegekend en betaald voordeel in mindering brengen van het wettelijke gemeentepensioen dat zij moet betalen?

De AP kan ons hiervoor geen rechtsgrond aanduiden. Ze beperkt zich in haar antwoord tot de volgende redenering. Omdat de Staat niet gesubrogeerd is door de wet om dit onwettig voordeel te ontvangen, rest voor de AP slechts een mogelijkheid om artikel 156 van de nieuwe gemeentewet te respecteren: het wettelijk pensioen verminderen met het onwettig voordeel zodat het totale bedrag (verminderd wettelijk pensioen en onwettig voordeel) niet meer bedraagt dan het pensioen berekend volgens de regels die van toepassing zijn op de ambtenaren en beambten van het hoofdbestuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Op basis van deze redenering vermindert de AP sinds juni 2004 de pensioenen van alle gepensioneerden van de intercommunale die een vergoeding krijgen tot hun 65 jaar. Wie deze vergoeding aangegeven heeft in zijn cumulatieverklaring, moet het tot juni 2004 “onverschuldigd betaalde” niet terugbetalen. De anderen wel, met toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring.

Conclusie

De juridische argumentatie die de AP ons voorgelegd heeft om de door de intercommunale betaalde vergoeding als onwettig te beschouwen is op zijn minst betwistbaar.

Vanuit een betwistbaar standpunt overgaan tot de vermindering van een wettelijk pensioen en tot de terugvordering van beweerd onverschuldigd betaalde bedragen is slechts aanvaardbaar indien hiervoor een *onbetwistbare* rechtsgrond bestaat.

De AP is er niet in geslaagd om ons een wettelijke bepaling noch enige andere rechtsgrond aan te duiden die het mogelijk maakt om onwettige voordelen in mindering te brengen op het wettelijk verschuldigd pensioen.

Ook in haar beslissing beperkt de AP zich tot een gezagsargument: “Omwille van hun onwettigheid, moeten deze voordelen afgetrokken worden van het wettelijk pensioen waarop de betrokkenen recht hebben.”

Deze houding zweemt naar ongegronde verrijking³⁶ en machtsoverschrijding.

De AP weet immers maar al te goed dat haar beslissingen uitdrukkelijk moeten gemotiveerd zijn. Het gaat hier volgens ons om een zuivere schending van de wet van 29 juli 1991 betreffende uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

De motieven voor een administratieve beslissing moet in rechte en in feite kunnen gecontroleerd worden. Dit houdt in dat de uitdrukkelijke motivering vereist dat in de beslissing zelf melding gemaakt wordt van:

- de juridische basis waarop de overheid zich baseert om de handeling te stellen;
- een overzicht van de feitelijke gegevens die de genomen beslissing rechtvaardigen.

De motivering is zeer summier (zie hoger). De juridische basis voor de vermindering van het pensioen en de terugvordering wordt in de beslissing niet gegeven en in de onderhandelingen heeft de AP ze evenmin kunnen aanduiden. Dit leidt tot slechts een conclusie: de beslissing van de AP is onwettig.

Ondanks deze argumenten zijn wij er niet in geslaagd om de AP zijn standpunt en zijn beslissing te doen herzien.

Omdat meer dan dertig getroffen gepensioneerde werknemers en de intercommunale zelf intussen een beroep ingediend hadden bij de Rechtbank van Eerste Aanleg wilde de AP de onderhandelingen niet verder zetten. Zij verkoos het vonnis af te wachten, alhoewel de verzoekers waarvoor wij bemiddelden zich nog niet tot de rechtbank gewend hadden.

Hierop hebben de verzoekers ons gevraagd om hun dossier af te sluiten en zijn ze zelf ook naar de Rechtbank getrokken.

Wij hebben van de AP wel bekomen dat zij de lopende terugvorderingen schorst in afwachting van een vonnis of arrest. Ook gaat de AP in afwachting van de uitspraak in principe akkoord met een vrijwillig kantonnement/waarborgefonds voor de bedragen die nu in mindering gebracht worden op de pensioenen. De modaliteiten moeten nog uitgewerkt worden. Op die manier worden de gepensioneerden toch enigszins gerustgesteld.

³⁶ De RSZPPO stelt ieder jaar voor het daaropvolgend jaar de bijdragevoet vast die nodig is voor de financiering van de pensioenen. De bijdragevoet wordt toegepast op de wedden die elk plaatselijk bestuur betaalt aan de benoemde personeelsleden aangesloten gedurende het lopende jaar. Hij is vastgesteld op basis van de verhouding tussen de vermoedelijke uitgaven voor de pensioenen en de vermoedelijke weddenmassa. Hij wordt berekend, rekening houdend met de voorzienbare evolutie van die verhouding voor een periode die niet korter mag zijn dan drie jaar.

De betrokken intercommunale betaalt én de bijdragen op de lopende wedden én de vergoeding aan de gepensioneerden, terwijl deze laatsten hier in de gegeven omstandigheden niets van terugvinden in hun maandbedrag. Ofwel wordt de RSZPPO op die manier bijkomend gefinancierd met een zogenaamd onwettig voordeel, terwijl de wet zwijgt over deze vorm van financiering, ofwel komen de ingehouden en de teruggevorderde bedragen rechtstreeks ten goede aan de Schatkist. Ook dit is niet voorzien door een wet. In beide gevallen lijkt het op ongegronde verrijking. Als de voordelen al onwettig zijn, zouden zij volgens ons terug moeten keren naar de intercommunale.

Deze laatste maatregel zal toegepast worden voor alle gelijkaardige dossiers (huidige en toekomstige, van dezelfde intercommunale of niet, en in beroep of niet).

Aanbeveling

Naar aanleiding van deze dossiers hebben wij vastgesteld dat de toegang tot het Gerecht moeilijker en kostelijker is voor gepensioneerde ambtenaren dan voor gepensioneerde werknemers en zelfstandigen.

De ambtenaren moeten een procedure inleiden bij dagvaarding, wat reeds aanzienlijke kosten meebrengt. Voor werknemers en zelfstandigen volstaat een verzoekschrift neergelegd bij de griffie van de Arbeidsrechtbank of aangetekend verstuurd.

De ambtenaren moeten zich in functie van het bedrag van de eis wenden tot de vrederechter of tot de Rechtbank van eerste aanleg. Werknemers en zelfstandigen kunnen altijd naar de Arbeidsrechtbank.

Ambtenaren moeten in persoon of bij advocaat verschijnen. Voor de vrederechter is vertegenwoordiging door verwanten drager van een schriftelijke volmacht en toegelaten door de rechter mogelijk. Werknemers en zelfstandigen kunnen zich ook laten vertegenwoordigen door afgevaardigden van een representatieve werknemers- of zelfstandigen organisatie, drager van een schriftelijke volmacht.

Voor de vrederechter of de Rechtbank van eerste aanleg (ambtenaren) zijn de gerechtskosten ten laste van de verliezende partij. Voor de werknemers en zelfstandigen zijn de gerechtskosten ten laste van de pensioendienst, behalve bij tergend en roekeloos geding.

Voor werknemers en zelfstandigen onderzoekt de arbeidsauditeur het verzoekschrift en geeft zijn advies.

Alhoewel er misschien juridische en/of juridisch-technische bezwaren en moeilijkheden bestaan, zien wij geen maatschappelijke bezwaren om de pensioengeschillen van de ambtenaren voor de Arbeidsgerichten te behandelen.

Daarom bevelen wij aan om het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen zodat ook de ambtenarenpensioenen onder de bevoegdheid van de Arbeidsgerichten vallen of om op zijn minst rond deze problematiek een haalbaarheidsstudie uit te voeren.

Cumulatie van een rustpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit – Jaar waarin de gepensioneerde de leeftijd van 65 jaar bereikt – Ongewenst effect van de versoepeling van de regels – Discriminatie tussen de gepensioneerden uit de openbare sector en deze in de regeling voor werknemers en zelfstandigen

Dossier 7316 – 7492

De feiten

Het eerste dossier betreft mevrouw Brouns, die vroeger onderwijzeres was en sedert 1997 (60 jaar) een rustpensioen geniet in de openbare sector. Zij blijft als werkneemster verder Franse les geven in een vereniging tot bestrijding van sociale uitsluiting. Mevrouw Brouns houdt, samen met haar werkgever, nauwlettend in het oog dat zij de door de wet toegelaten jaargrenzen niet overschrijdt. Zij kent geen problemen tot het jaar 2002.

In mei 2002 wordt zij 65 jaar. Eind april 2003 vraagt de AP haar om haar inkomsten voor het jaar 2002 mee te delen. In september 2003 wordt deze vraag herinnerd. Uiteindelijk wordt de afrekening in november 2003 opgestuurd. Op 18 december 2003 ontvangt mevrouw Brouns, geheel onverwacht, de beslissing van de AP die haar meedeelt dat zij voor de periode van 1 januari tot 31 mei 2002 de toegelaten jaargrens met meer dan 15 % overschreden heeft en dat haar pensioen voor de desbetreffende periode moest geschorst worden. Begin april 2004 ontvangt zij van de CDVU het bedrag van de schuld. Zij moet meer dan 12.000 euro terugbetalen.

Het tweede dossier is vrij gelijklopend. De heer Vanimpe cumuleerde tussen 1993 en 2003 zijn rustpensioen in de openbare sector met een beroepsactiviteit als werknemer. Ook hier waakt zijn werkgever, een tuinbedrijf, erover dat hij de toegelaten jaargrenzen niet overschrijdt. In september 2003 wordt de heer Vanimpe 65 jaar.

In zijn geval stelt de AP in oktober 2003 vast dat zijn geraamde beroepsinkomsten voor de periode van 1 januari tot 30 september 2003 het plafond met meer dan 15 % overschrijden. Bij het onderzoek van de werkelijke inkomsten, dat slechts later kan gebeuren, zou het terug te betalen bedrag meer dan 15.000 euro bedragen.

Bedenkingen

Elke gerechtigde op een pensioen in de openbare sector kan dit pensioen ontvangen voor zover hij de jaarlijks door de wet vastgestelde grens niet overschrijdt.³⁷

Indien de jaargrens met 15 % of meer overschreden wordt, wordt het pensioen voor het ganse kalenderjaar geschorst. Indien de grens met minder dan 15% overschreden wordt, wordt het pensioen verminderd met een percentage dat overeenkomt met het overschrijdingspercentage.

³⁷ Artikel 4 van de wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen

In het stelsel der werknemers en der zelfstandigen geldt een gelijkaardige, bijna identieke regeling. Met ingang van 1 januari 2002 werden de regels in de drie stelsels gewijzigd en versoepeld voor de gepensioneerden die de normale pensioenleeftijd bereiken. Vanaf die leeftijd wordt een hogere jaargrens toegepast.

Voor het kalenderjaar waarin de gepensioneerde 65 jaar wordt, voorziet de wet in de openbare sector het volgende.

Het betrokken kalenderjaar moet in twee gesplitst worden. Het eerste deel loopt van 1 januari tot de laatste dag van de maand waarin de gepensioneerde de leeftijd van 65 jaar bereikt, het tweede deel vanaf de eerste van de maand die volgt op de 65ste verjaardag tot 31 december van het betrokken jaar.

De toegelaten grensbedragen worden vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk is aan het aantal maanden van elke periode. Wat de inkomsten uit beroepsactiviteit betreft, worden deze die betrekking hebben op de desbetreffende periode in aanmerking genomen, onafhankelijk van de datum waarop deze inkomsten werkelijk betaald werden.

Keren wij nu terug naar het geval van mevrouw Brouns die 65 jaar werd op 13 mei 2002.

Haar inkomsten voor de periode vóór haar 65 jaar van 1 januari 2002 tot 31 mei 2002 bedragen 3.589,09 euro. Zij overschrijden bijgevolg de toegelaten grens voor deze periode met meer dan 16%: $7.421,57$ euro (toegelaten jaarbedrag vóór 65 jaar) $\times 5/12 = 3.092,32$ euro. Zij moet bijgevolg haar pensioen voor deze periode terugbetalen.

Voor de periode na haar 65 jaar (1 juni 2002 tot 31 december 2002) wordt de grens vastgesteld op 10.845,34 (bedrag toegelaten na 65 jaar) $\times 7/12 = 6.326,48$ euro. Haar inkomsten blijven ruimschoots onder dit grensbedrag en bijgevolg is haar pensioen volledig betaalbaar.

In het geval van de heer Vanimpe die 65 wordt op 28 september 2003 geeft dat het volgende resultaat.

Periode van 1 januari tot 30 september 2003:

Toegelaten jaargrens vóór 65 jaar (2003): 7.421,57 euro

Toe te passen grens: $7.421,57 \times 9/12 = 5.566,17$ euro.

Raming van de inkomsten uit beroepsactiviteit voor deze periode: 6.880 euro

De geraamde inkomsten overschrijden de grens met 23,6% en bijgevolg moet het pensioen geschorst worden.

Periode van 1 oktober tot 31 december 2003:

Toegelaten grens na 65 jaar (2003): 10.845,34 euro

Toe te passen grens: $10.845,34 \times 3/12 = 2.711,34$ euro

Geraamde inkomsten voor de periode: 839,31 euro

De geraamde inkomsten blijven onder de toe te passen grens en de betaling van het pensioen kan gehandhaafd blijven.

Het is vreemd vast te stellen dat beide gepensioneerden gestraft worden zodra ze 65 jaar worden terwijl de wetgeving het tegenovergestelde beoogt, namelijk een versoepeling van de toegelaten arbeid vanaf die leeftijd (grensbedrag van 7.421,57 gebracht op 10.845,34 euro, of een verhoging met meer dan 30%). Wij kunnen hier dan ook spreken van een averechts effect van de wet.

Het is bovendien belangrijk erop te wijzen dat mevrouw Brouns zoals voorheen de toegelaten jaargrens die vóór de leeftijd van 65 jaar toepasselijk is ook respecteerde in 2002 ($7.274,31 < 7.421,57$ euro). De heer Vanimpe overschreed dezelfde grens met slechts 4 % (ook van toepassing in 2003).

In de vroegere wetgeving zou het pensioen van mevrouw Brouns volledig betaalbaar zijn en zou de heer Vanimpe ongeveer 800 euro moeten terugbetalen in de plaats van 15.000 euro.

Dit ongewild effect wordt nog versterkt wanneer men de bepalingen in de openbare sector vergelijkt met deze van toepassing in de regeling voor werknemers en zelfstandigen.

In deze beide stelsels wordt immers een (individuele) globale jaargrens vastgesteld voor het jaar waarin de gepensioneerde 65 jaar wordt. Dit enig bedrag wordt vergeleken met de inkomsten van dat jaar.³⁸

Als we er zouden vanuit gaan dat mevrouw Brouns en de heer Vanimpe een pensioen genoten in de regeling voor werknemers of in deze voor zelfstandigen zou hun uiteindelijke situatie er totaal anders uitgezien hebben.

1) Mevrouw Brouns:

Toe te passen grens vóór 65 jaar: $7.421,57 \times 5/12 = 3.092,32$ euro

Toe te passen grens na 65 jaar: $10.845,34 \times 7/12 = 6.326,48$ euro

Gecumuleerde jaargrens: $3.092,32 + 6.326,48 = 9.418,80$ euro

Gecumuleerd jaarinkomen: $3.654,93 + 3.619,38 = 7.274,31$ euro

Omdat de jaargrens niet bereikt werd, blijft het pensioen betaalbaar voor het ganse jaar 2002.

³⁸ Artikel 64 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers - Artikel 107 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen

2) De heer Vanimpe:

Toe te passen grens vóór 65 jaar: $7.421,57 \times 9/12 = 5.566,17$ euro

Grens na 65 jaar: $10.845,34 \times 3/12 = 2.711,34$ euro

Gecumuleerde grens: $5.566,17 + 2.711,34 = 8.277,51$ euro

Gecumuleerde inkomsten: $6.880,00 + 839,31 = 7.719,31$ euro

Het grensbedrag werd niet bereikt en het pensioen kan voor het ganse jaar 2003 betaald worden.

Bijgevolg moeten wij naast het averechts effect van de wet ook vaststellen dat artikel 4, § 1 van hoofdstuk II van de wet van 5 april 1994, een discriminatie doet ontstaan tussen gepensioneerden van de openbare sector en deze uit de regeling voor werknemers of zelfstandigen.

Conclusie

Op basis van de huidige wetgeving kan er geen oplossing voor de nochtans gerechtvaardigde klachten van mevrouw Brouns en de heer Vanimpe gevonden worden. De beslissingen van de AP zijn correct en conform de bepalingen van de wet van 5 april 1994.

Omdat de situatie duidelijk een discriminatie inhoudt, doen wij de volgende algemene aanbeveling.

Aanbeveling

Het College beveelt aan om een einde te maken aan het ongewenste effect van de wetgeving en aan de discriminatie tussen gepensioneerden uit de openbare sector en deze uit de regeling voor werknemers of zelfstandigen door aanpassingen aan artikel 4 van de wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen en door de regeling inzake toegelaten arbeid in de drie stelsel te harmoniseren.

In het geval de wetteksten worden aangepast zodat de discriminatie kan weggewerkt worden, suggereert het College om uitzonderlijk *terugwerkende kracht* aan de nieuwe maatregelen te verlenen.

Pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid – Bekendmaking van de medische beslissing aan de betrokkene – Ingangsdatum van het pensioen

Dossier 7836

De feiten

Mevrouw Simonis wordt in juli 2003 onderzocht door de medische dienst. Deze beslist op 30 juli dat zij aan de voorwaarden voldoet om tijdelijk gepensioneerd te worden wegens lichamelijke ongeschiktheid.

De beslissing wordt op 1 augustus 2003 verzonden per aangetekende brief. In de brief zelf staat 31 juli 2003 als datum van verzending vermeld.

De Administratie der Pensioenen kent haar een pensioen toe vanaf 1 augustus 2003.

Mevrouw Simonis meent dat haar pensioen moet ingaan op 1 september 2003 maar de AP gaat niet in op haar verzoek.

Bedenkingen

Mevrouw Simonis had hoger beroep ingesteld tegen de eerste beslissing van de medische dienst.

De wet bepaalt dat de beslissing die het recht op het vroegtijdig pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid doet ontstaan, uitwerking heeft op de “eerste dag van de maand die volgt op die gedurende welke de ... beslissing van het medisch orgaan van hoger beroep aan de betrokkene *bekend werd gemaakt*”.³⁹ De Franse tekst luidt als volgt: “La décision ... prend effet le premier du mois qui suit ... *la notification à l'intéressé de la décision de l'instance d'appel*...”.

Uit de bewijsstukken van de Post (datumstempel op de aangetekende zending, verzendingslijst afgestempeld door het postkantoor) blijkt onomstotelijk dat de beslissing aan mevrouw Simon is slechts op 1 augustus 2003 verzonden is. Verder vermelden de notulen van haar werkgever 1 september 2003 als ingangsdatum van het pensioen. In de overwegingen van het pensioneringsbesluit ten slotte wordt ook 1 augustus 2003 als datum van verzending en bekendmaking vermeld.

In het verleden zijn er al problemen gerezen rond de ingangsdatum van een (tijdelijk) pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid. De ambtenaar weigerde de aangetekende zending of haalde ze niet of laattijdig op om vervolgens te beweren dat het pensioen niet op de voorgestelde datum kon ingaan bij gebrek aan betekening in de maand die de ingangsdatum voorafging. Soms leidde dit tot tegenstrijdigheid tussen de beslissing van de AP en het pensioneringsbesluit van de werkgever.

Daarom heeft de AP verschillende maatregelen genomen. Zij heeft afspraken gemaakt met de Administratieve Gezondheidsdienst (AGD). Om zoveel mogelijk betwistingen te vermijden verstuurt de AGD zijn beslissingen niet meer op het einde van de maand maar in het begin van de maand. Daarenboven vermeldt hij in zijn beslissingen niet alleen de datum van de beslissing maar ook de datum van de verzending (bovenaan).

Anderzijds heeft de AP de dienstnota van 23 mei 2000 opgesteld. Hierin wordt gezegd dat de datum die bovenaan de beslissing van de AGD vermeld wordt, als datum van de bekendmaking van de beslissing aan de betrokkene moet beschouwd worden.

³⁹ Wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel, artikel 117, § 3.

Om de datum van verzending gelijk te stellen met de datum van bekendmaking verwijst de AP naar Hoofdstuk VII, artikel 32 van het gerechtelijk wetboek dat bepaalt dat de notificatie de toezending is van een akte van rechtspleging in origineel of in afschrift en naar een Arrest van het Hof van Cassatie van 9 december 1996. Uit dit arrest volgt dat de notificatie van een akte van rechtspleging plaats heeft op de datum van verzending, en niet op de datum van overhandiging of ontvangst.

Wij kunnen enkel vaststellen dat de dienstnota die verwijst naar de datum die bovenaan de beslissing vermeld wordt slechts in overeenstemming is met de door de AP aangehaalde rechtsregels, rechtspraak en rechtsleer voor zover de datum vermeld boven aan de beslissing overeenstemt met de *effectieve* datum van verzending.

Conclusie

Vermits de datum van verzending vermeld op de beslissing niet overeenstemt met de werkelijke verzendingsdatum vastgesteld aan de hand van bewijsstukken stemt de AP er uiteindelijk mee in om het pensioen toe te kennen vanaf 1 september 2003 in de plaats van vanaf 1 augustus 2003. Dit betekent dat mevrouw Simonis een maand langer haar wedde geniet en dat voor de vaststelling van haar pensioen een extra maand in aanmerking genomen kan worden. Dit heeft zijn weerslag op haar pensioenbedrag. Bovendien vergroot deze weerslag bij elke indexering of perequatie.

Militair werkmán – Burgerlijk werkmán – Overgang naar het administratief personeel – Verlies van pensioenwaarborg

Dossier 3054

De feiten

De heer Fieremans was militair werkmán. De wet van 12 april 1957 voorziet voor de militaire werklíeden die hierom verzoeken dat zij de overstap kunnen maken naar het burgerlijk werklíedenpersoneel.

De heer Fieremans maakte van deze mogelijkheid gebruik. Hij werd benoemd tot burgerlijk werkmán. Later bevorderde hij tot de graad van klerk en werd in deze graad gepensioneerd op 1 september 1991.

De Administratie der Pensioenen weigert hem de pensioenwaarborg die voorzien is in de wet van 12 april 1957.

Bedenkingen

Overeenkomstig artikel 2 van de wet van 12 april 1957 betreffende de burgerlijke werklíeden van het Ministerie van Landsverdediging konden de loontrekkende militaire werklíeden van het

Ministerie van Landsverdediging in dienst op 1 mei 1957 op hun aanvraag benoemd worden tot burgerlijk werkmans van het Ministerie van Landsverdediging.

In principe heeft de overgang van een militair naar het burgerlijk personeel het verlies van het recht op een militair pensioen tot gevolg. Hij wordt immers onderworpen aan de pensioenwetgeving van de statutaire ambtenaren, met name de bepalingen van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen.

Daar dit stelsel minder voordelig is dan het pensioenstelsel der militairen werd in de wet van 12 april 1957 een waarborg opgenomen. Artikel 3 van die wet bepaalt het volgende.

“De loontrekkende militaire werklieden die genieten van de toepassing van artikel 2 van onderhavige wet kunnen, op hun aanvraag, op rust gesteld worden tussen 60 en 65 jaar. Het burgerlijk pensioen dat hun dan zal toegekend worden, mag niet kleiner zijn dan het militair pensioen waarop zij aanspraak hadden kunnen maken op de leeftijd van 60 jaar.”

De Administratie der Pensioenen berekent het pensioen van de heer Fieremans volgens de bepalingen geldend voor de burgerlijke pensioenen zonder toekenning van de waarborg.

Zij baseert haar standpunt op het feit dat het militair pensioen enkel gewaarborgd is bij de overgang van militair werkmans naar burgerlijk werkmans. Van zodra een personeelslid overgaat naar een andere graad, vervalt volgens de Administratie der Pensioenen deze waarborg. De graad van “klerk” die de heer Fieremans op het einde van zijn loopbaan had, behoort tot het *administratief* personeel en niet tot het *werklieden* personeel.

Wij vonden in de wet van 12 april 1957 geen enkele bepaling die de waarborg beperkt.

Wanneer wij de evolutie van de loopbaan opsplitsen in verschillende periodes ziet deze er als volgt uit:

- ◆ 1ste periode: militair werkmans;
- ◆ 2de periode: overgang naar burgerlijk werkmans in het kader van de wet van 12 april 1957;
- ◆ 3de periode: overgang naar het administratief personeel.

De laatste overgang, die naar de graad van klerk, staat volledig los van de overgang naar het burgerlijk werkliedenpersoneel. Het is evenwel net deze overgang die de Administratie der Pensioenen doet besluiten dat de heer Fieremans geen recht meer heeft op de waarborg voorzien in de wet van 12 april 1957.

Omdat er in de wet van 12 april 1957 geen enkele rechtstreekse beperking van de waarborg ingeschreven werd zijn wij de mening toegedaan dat alle militaire werklieden die op basis van de wet van 12 april 1957 overgegaan zijn naar het burgerlijk werkliedenpersoneel hun recht op deze waarborg kunnen behouden.

De AP volgt een omgekeerde redenering. Wanneer een burgerlijk werkmans de hoedanigheid van administratief persoonslid verwerft, wordt hij onderworpen aan de pensioenregeling die geldt voor het administratief personeel, *tenzij de wet het behoud van bepaalde pensioenrechten bij die overgang voorziet*. Er bestaat echter geen wettelijke bepaling die het behoud van pensioenrechten bij een dergelijke overgang voorziet.

Conclusie

Beide standpunten zijn verdedigbaar. De afwezigheid van een beperkende clause in de wettekst, zoals bijvoorbeeld “op voorwaarde dat zij bij hun pensionering deel uitmaken van het burgerlijk werkliedenpersoneel”, pleit voor een onbeperkte waarborg.

Het ontbreken van een expliciete *positieve* clause in de wettekst, zoals bijvoorbeeld “ook wanneer zij later naar een andere categorie van het burgerlijk personeel overstappen”, ondersteunt de theorie van de beperkte waarborg wanneer men er van uitgaat dat de wet op limitatieve wijze moet geïnterpreteerd worden omdat hij een uitzonderingssituatie t.o.v. de gewone regeling in het leven roept.

Onze argumenten hebben de Administratie der Pensioenen er niet van overtuigd haar standpunt te herzien. Het Rekenhof heeft het standpunt van de AP steeds bevestigd.⁴⁰

Cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit – Wijze van vaststelling van de toegelaten grensbedragen op jaarbasis

Dossier 7019 en andere

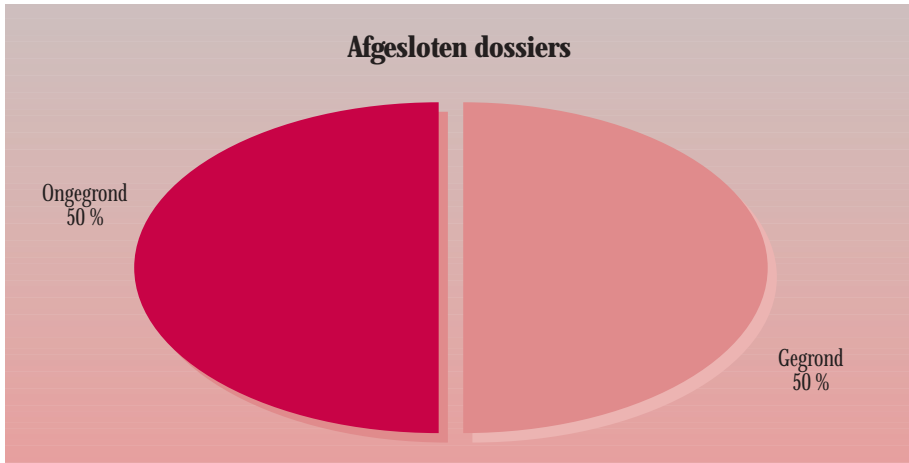
Zie deel De betalingsdienst van de Rijksdienst voor Pensioenen

⁴⁰ De pensioenen in de openbare sector zijn ten laste van de Openbare Schatkist en worden derhalve ook door het Rekenhof gecontroleerd en geïnterpreteerd.

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Deze pensioendienst kent het pensioenrecht toe aan gewezen zelfstandigen. Zoals hoger vermeld, verzekert de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van de pensioenen van de zelfstandigen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Een ambtshalve beslissing in de regeling voor werknemers geldt als nieuwe aanvraag in de regeling voor zelfstandigen – Beslissing niet in overeenstemming met de wetgeving – Verbeterde ingangsdatum

Dossier 8789

De feiten

De heer Mazzoni heeft de Italiaanse nationaliteit maar woont reeds lang in België. In 1997 dient hij een eerste aanvraag in tot het bekomen van zijn rustpensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar (1 augustus 1998). Uiteindelijk verzaakt hij het pensioen en zet hij zijn activiteit als zelfstandige verder.

Begin juli 2002, zendt hij aan de RVP een verklaring (“Model 74”) waarin hij meedeelt dat hij plant om met pensioen te gaan op 65 jarige leeftijd, dit wil zeggen vanaf 1 augustus 2003. Hiertoe

zal hij zijn activiteit als zelfstandige afbouwen om de door de wet voorziene grenzen inzake toegelaten activiteit te respecteren.

Op 25 november 2002 neemt de RVP een voorlopige beslissing en kent hem een rustpensioen in de regeling voor werknemers toe *vanaf 1 augustus 2003*.

Het RSVZ reageert niet ondanks het feit dat de RVP in 2003 inlichtingen aan het RSVZ bezorgt. Intussen maakt de heer Mazzoni in juni 2003 en nogmaals in september 2003 nieuwe verklaringen over aan het RSVZ die de beperking van zijn activiteit vanaf augustus 2003 bevestigen.

Maanden gaan voorbij zonder dat er iets in het dossier beweegt. De heer Mazzoni wordt wanhopig en besluit in augustus 2004 om dan maar een nieuwe pensioenaanvraag in te dienen via het gemeentebestuur. Een nieuw Model 74, dat in feite een eensluidende kopie is van de vorige, wordt bij de aanvraag gevoegd.

Dit keer neemt het RSVZ wel een voorlopige beslissing *met ingangsdatum 1 september 2004* en betekent deze op 15 december 2004.

Bedenkingen

Het probleem werd veroorzaakt door het feit dat de RVP destijds *een verzaking aan de betaling* geregistreerd had terwijl het RSVZ beslist had over een *verzaking aan de pensioenaanvraag*. In die beslissing deelde het RSVZ aan de heer Mazzoni mee dat een nieuw onderzoek onderworpen was aan het indienen van een nieuwe aanvraag in de vereiste vorm.

De heer Mazzoni diende echter geen nieuwe aanvraag in. Hij had immers met het toezenden van het Model 74 in juli 2002 aan de RVP zijn wens uitgedrukt zijn pensioen te bekomen vanaf de leeftijd van 65 jaar, wat voor de RVP voldoende was.

Het gevolg is dat het RSVZ vooraleer een nieuw dossier te openen er bij de RVP op aandrang om een kopie van de pensioenaanvraag te bekomen terwijl de RVP aan dit verzoek geen gevolg kon geven.

Wanneer de heer Mazzoni in augustus 2004 dan toch een “echte” pensioenaanvraag indient, was er op het vlak van de geldigheid van de aanvraag geen enkel probleem meer voor het RSVZ. Echter, door toepassing van de wettelijke bepalingen die voorzien dat het pensioen ten vroegste kan ingaan de eerste dag van de maand volgend op de aanvraag, weigerde het RSVZ om het pensioen toe te kennen met terugwerking vóór 1 september 2004.

Evenwel is het RSVZ op basis van artikel 151 § 2 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 er wettelijk toe gehouden om een nieuwe van ambtswege genomen beslissing in de regeling voor werknemers als nieuwe aanvraag te beschouwen.⁴¹

De RVP had op 2 december 2004 wel degelijk ambtshalve een nieuwe beslissing genomen.

Het RSVZ volgt onze argumentatie.

Conclusie

De eerste beslissing wordt geannuleerd en vervangen door de beslissing van 19 januari 2005. De ingangsdatum van het pensioen in de regeling voor zelfstandigen wordt net als deze in de werknemersregeling vastgesteld op 1 augustus 2003. Het toegekende pensioen bedraagt 4.030,02 euro per jaar.

In de loop van februari 2005 ontvangt de heer Mazzoni 6.501,33 euro achterstallen voor de periode van 1 augustus 2003 tot 28 februari 2005.

Ten onrechte toekenning van het gezinspensioen ingevolge de uitoefening van een niet toegelaten activiteit door de echtgenote – Inhouding van teveel betaalde bedragen op de achterstallen van het toe te kennen pensioen als alleenstaande aan de echtgenote

Dossier 8594

De feiten

Zowel het RSVZ als de RVP kennen vanaf 1 december 2003 aan de heer Neefs een rustpensioen op basis van het gezinsbedrag toe. Zijn echtgenote had zich er immers toe verbonden om slechts een toegelaten beroepsactiviteit uit te oefenen waarvan de inkomsten de wettelijke toegelaten grenzen niet zouden overschrijden.

Op 30 september 2004 stopt mevrouw Neefs elke beroepsactiviteit. Zij vraagt haar rustpensioen aan in de regeling voor werknemers vanaf 1 oktober 2004.

In november 2004 beklaagt de heer Neefs zich erover dat het pensioen van zijn echtgenote nog niet betaald werd.

Bedenkingen

Zowel in de regeling voor werknemers als in die voor zelfstandigen kan het rustpensioen vastgesteld op basis van het gezinsbedrag toegekend worden indien de echtgenoot van de

⁴¹ De wettekst bepaalt het volgende:

“de nieuwe beslissing van ambtswege genomen ten overstaan van de betrokkene of zijn echtgeno(o)t(e) in de pensioenregeling voor werknemers geldt als nieuwe aanvraag in de zin van onderhavig artikel zo de nieuwe beslissing in die laatste regeling genomen van aard is de rechten op prestaties ten laste van het Rijksinstituut te wijzigen of een vroeger geweigerde prestatie wel te doen toekennen”

gepensioneerde zich ertoe verbindt zijn inkomsten te beperken tot de wettelijk toegelaten grenzen. In 2003 en 2004 mogen de inkomsten als werknemer het bedrag van 7.421,57 euro bruto per kalenderjaar niet overschrijden.

Indien het pensioen niet voor een volledig kalenderjaar wordt toegekend, moet deze jaargrens evenredig beperkt worden.

De heer Neefs is gepensioneerd vanaf 1 december 2003. Dit betekent dat de inkomsten voor de maand december van mevrouw Neefs vergeleken moeten worden met 1/12 van 7.421,57 euro. Ze mogen bijgevolg niet hoger liggen dan 618,46 euro.

Voor het jaar 2004 moeten haar inkomsten vergeleken worden met de jaargrens van 7.421,57 euro.

De inkomsten van mevrouw Neefs bedroegen in december 2003 in totaal 807,57 euro en waren dus hoger dan de toegelaten grens. Het pensioen van de heer Neefs moest in december 2003 toegekend en betaald worden op basis van het bedrag als alleenstaande.

In het jaar 2004 heeft mevrouw Neefs een beroepsinkomen van 9.835,86 euro. Deze inkomsten zijn hoger dan de toegelaten grens. Ook voor de periode van 1 januari tot en met 30 september 2004 moest het pensioen van de heer Neefs toegekend en betaald worden op basis van het bedrag als alleenstaande.

Vanaf 1 oktober 2004 heeft mevrouw Neefs recht op haar persoonlijk rustpensioen in de regeling voor werknemers. Vermits de som van de pensioenen van de heer Neefs en mevrouw Neefs vastgesteld op basis van het bedrag als alleenstaande voordeliger is dan de toekenning van het gezinspensioen aan de heer Neefs moet het pensioen van de heer Neefs vanaf 1 oktober 2004 toegekend worden op basis van het bedrag als alleenstaande.

Conclusie 1

Omdat de RVP het pensioen van de heer Neefs ten onrechte tot einde september 2004 betaalde op basis van het gezinsbedrag is er een schuld van 753,43 euro ontstaan. De echtgenote heeft recht op haar pensioen vanaf 1 oktober 2004. Omdat tot februari 2005 het pensioen van mevrouw Neefs nog niet betaald werd, is er een achterstal van 1.151,60 euro ontstaan.

De RVP betaalt deze achterstallen verminderd met het door de heer Neefs teveel ontvangen rustpensioen. Ondanks het feit dat het niet betalen van het rustpensioen aan mevrouw Neefs waarschijnlijk een bewarende maatregel was om de schuld van de heer Neefs te kunnen recupereren, had de RVP geen enkele reden om het persoonlijk rustpensioen aan mevrouw Neefs niet te betalen.

Conclusie 2

Bij het onderzoek van de klacht stelden wij vast dat er in de teksten die de cumulatie van een rustpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit regelen een verschil is tussen de regeling voor werknemers (en openbare sector) enerzijds en deze voor zelfstandigen anderzijds.

In de regeling voor werknemers wordt de cumulatie geregeld door artikel 64 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers. In de openbare sector wordt de cumulatie met een beroepsactiviteit voorzien in de wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen. In de regeling voor zelfstandigen wordt de cumulatie geregeld door het artikel 107 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

De verschillende regelingen bevatten gelijkaardige bepalingen voor wat betreft de toegelaten jaargrenzen en de toe te passen verminderingen in geval van de uitoefening van een niet toegelaten activiteit. In alle regelingen is er een bijzonderheid voorzien voor het jaar waarin het pensioen ingaat. In dat jaar worden de jaarbedragen vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk aan het aantal maanden die door het recht op het pensioen zijn gedekt.

In de regeling voor zelfstandigen en enkel in deze regeling is er met ingang van 1 januari 2002 een nieuwe regel ingevoegd die afwijkt van het basisprincipe van de grenzen per kalenderjaar. Artikel 107, § 3 C, 2de lid van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen bepaalt het volgende:

“Wanneer de beroepsbezigheid in de loop van een kalenderjaar aanvangt of wordt stopgezet, of in de loop van een kalenderjaar aanvangt en wordt stopgezet, worden de beoogde bedragen vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk is aan het aantal maanden van beroepsbezigheid die door het recht op het pensioen zijn gedekt.”

Hierdoor is er een dubbel onderscheid ontstaan tussen de regeling voor zelfstandigen en deze voor werknemers en in de openbare sector.

Nemen wij vooreerst het geval van een gepensioneerde die gedurende 6 maanden een beroepsactiviteit uitoefent. Zijn inkomsten uit deze activiteit bedragen 9.500 euro. De toe te passen jaargrens bedraagt 7.421,57 euro.

In de regeling voor zelfstandigen worden zijn inkomsten vergeleken met 6/12 van 7.421,57 euro of 3.710,78 euro. Omdat zijn inkomsten hoger zijn, wordt het pensioen niet betaald gedurende deze 6 maanden. Tijdens de andere 6 maanden oefent hij geen activiteit meer uit en wordt zijn pensioen opnieuw uitbetaald.

In de regeling voor werknemers en in de openbare sector worden zijn inkomsten vergeleken met de jaargrens 7.421,57 euro. Omdat zijn inkomen hoger is dan deze jaargrens is zijn pensioen niet betaalbaar gedurende het ganse kalenderjaar.

Een tweede situatie toont het omgekeerde aan. De gepensioneerde werkt gedurende twee maanden en verdient 3.000 euro.

In de regeling voor zelfstandigen wordt zijn inkomen vergeleken met 2/12 van de jaargrens van 7.421,57 euro, of met 1.236,93 euro. Omdat zijn inkomen hoger is, wordt het pensioen gedurende deze twee maanden niet betaald. De andere maanden wordt zijn pensioen normaal uitbetaald.

In de regeling voor werknemers en in de openbare sector worden zijn inkomsten opnieuw vergeleken met de jaargrens van 7.421,57 euro. Omdat zijn inkomen lager is, wordt in beide regelingen zijn pensioen betaald gedurende het ganse kalenderjaar.

Aanbeveling

Het College besluit dat er sinds 1 januari 2002 inzake de toegelaten beroepsactiviteit een ongeoorloofd onderscheid bestaat tussen de gepensioneerden in de regeling voor zelfstandigen en in de andere regelingen (werknemer en openbare sector).

Dit onderscheid levert trouwens extra problemen op wanneer de gepensioneerde een gemengde loopbaan heeft als zelfstandige en werknemer of ambtenaar. Voor dezelfde activiteit zal zijn pensioen in de ene regeling wel en in de andere regeling niet betaalbaar zijn. De rechtszekerheid wordt dus ook aangetast door dit onderscheid.

Wij bevelen dan ook aan om in alle pensioenregelingen dezelfde inkomensgrenzen voor de toegelaten beroepsactiviteit in te voeren, weze het nu per jaar of per gedeelte van een jaar zodat alle gepensioneerden gelijk behandeld worden.

De Europese verordeningen en het minimumpensioen in de pensioenregeling voor zelfstandigen – Overgang van nationaal pensioen naar evenredig pensioen ingevolge verhoging van het minimumpensioen – Praktische oplossing die het recht waarborgt

Dossier 5369

De feiten

De heer Keppens geniet een rustpensioen als zelfstandige sinds 1993. Het RSVZ heeft hem met toepassing van de Europese verordeningen een “nationaal” pensioen toegekend.

In 2003 stelt de Rijksdienst voor Pensioenen vast dat hij het pensioen sinds 2000 ten onrechte verhoogd heeft tot het minimumpensioen met een schuld voor de periode juli 2000 tot augustus 2003 tot gevolg. Vanaf september 2003 vermindert hij het rustpensioen met 9 euro per maand.

Bedenkingen

Omdat de heer Keppens in België en Frankrijk gewerkt heeft moet zijn pensioen berekend worden met toepassing van de Europese verordeningen 1408/71 en 574/72. Deze berekening gebeurt in verschillende stappen.

1. Eerst wordt een *nationaal pensioen* berekend. Deze berekening gebeurt op basis van de bewezen tewerkstelling in België en louter met toepassing van de Belgische wetgeving.
2. Vervolgens wordt een *theoretisch pensioen* berekend. Bij deze berekening wordt ook louter de Belgische wetgeving toegepast, maar worden ook de pensioenverzekeringperiodes in het buitenland, in dit geval Frankrijk, opgenomen in de berekeningsbasis. Met andere woorden, men gaat uit van de fictie dat de volledige beroepsloopbaan in België werd doorlopen.
3. In de derde stap wordt een *evenredig pensioen* berekend. Het theoretisch pensioen wordt vermenigvuldigd met een breuk. De teller is gelijk aan de Belgische verzekeringstijdvakken, de noemer aan het totaal van de Europese verzekeringstijdvakken, in dit geval België + Frankrijk. Het resultaat van deze bewerking is het evenredig pensioen.
4. Dan wordt het nationaal pensioen met het evenredig pensioen vergeleken. Het voordeligste pensioen wordt toegekend.

Na toepassing van deze regels kende het RSVZ het *nationaal* pensioen toe omdat dit voordeliger was dan het *evenredig* pensioen. Het *evenredig* pensioen opende recht op het minimumpensioen als zelfstandige, het *nationaal* pensioen niet.

De aanpassing van het *nationaal* pensioen in 2000 aan het verhoogde minimumpensioen was dus in principe onterecht.

Wij stelden echter vast dat door de opeenvolgende verhogingen van het minimumpensioen vanaf juli 2000 het evenredig pensioen dat wel rechten opent op het minimumpensioen, voordeliger werd dan het nationaal pensioen.

Omdat wij er van overtuigd zijn dat de RVP in principe een dergelijke aanpassing spontaan zou moeten uitvoeren, vroegen wij aan de RVP om het nationaal pensioen om te zetten in een evenredig pensioen en het verhoogde bedrag uit te betalen.

Artikel 132 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen bepaalt immers:

“Zonder dat er een nieuwe beslissing ter kennis wordt gebracht van de gerechtigde, gaat de RVP ambtshalve over tot de aanpassing van de rust- en overlevingspensioenen die daadwerkelijk ingegaan zijn vóór de datum waarop het door deze titel beoogde minimumpensioen of een verhoging van dat pensioen van toepassing is en waarvoor hem vóór die datum een betalingsopdracht werd overgezonden.”

De RVP wil echter niet ingaan op ons verzoek. Hij is de mening toegedaan dat hij zonder nieuwe beslissing van het RSVZ niet kan overgaan tot de betaling van het evenredig pensioen wanneer dit voordeliger is. Enkel een nieuwe administratieve beslissing kan volgens de RVP aan de betrokkene een ander voordeel toekennen.

De RVP haalde daarenboven argumenten aan van praktische aard. Hij zou technisch gezien niet in staat zijn om dergelijke aanpassingen correct door te voeren, alhoewel het RSVZ alle gegevens die hiervoor nodig zijn op de betalingsopdracht vermeldt.

Na deze weigering van de RVP hebben wij ons tot het RSVZ gewend. Het RSVZ heeft er na onderhandeling mee ingestemd om zelf ambtshalve een nieuwe beslissing te nemen op basis van artikel 152 § 1 van het algemeen pensioenreglement.⁴² Dit artikel bepaalt:

“Wanneer het in een administratieve beslissing vaststelt dat een dwaling omtrent het recht of de feiten werd begaan, neemt het Rijksinstituut van ambtswege een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.”

Vermits op 1 juli 2000 het minst voordelige pensioen betaald wordt in plaats van het voordeligste kan deze toestand als een dwaling omtrent het recht beschouwd worden.

⁴² Koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 152, § 1

Conclusie

Vanaf juli 2000 heeft de heer Keppens in ieder geval recht op het voordeliger evenredig pensioen. Wie het initiatief neemt of wettelijk gezien moet nemen om dit recht te verzekeren, de RVP of het RSVZ, is van ondergeschikt belang zolang het recht maar gewaarborgd blijft.

Door de ambtshalve beslissing van het RSVZ bekommt mijnheer Keppens vanaf 1 juli 2000 176,19 euro per maand i.p.v. 163,83 euro per maand. Door de verhogingen van het minimumpensioen die sindsdien doorgevoerd zijn bedraagt het evenredig pensioen op 1 januari 2005 217,52 euro. Het verschil met het oorspronkelijk toegekend nationaal pensioen dat enkel geïndexeerd wordt, bedraagt op die datum 33,01 euro en blijft groter worden bij iedere aanpassing van het minimumpensioen.

In de plaats van een schuld heeft de heer Keppens recht op achterstallen voor een bedrag van ongeveer 790 euro.

Wij hebben aan het RSVZ gevraagd om een systeem uit te werken waarmee soortelijke gevallen in de toekomst kunnen opgespoord worden met het oog op een ambtshalve herziening.

Toepassing van de Europese verordeningen over de sociale zekerheid – Verlies van het recht op Nederlands overlevingspensioen – Herziening Belgische pensioenen – Verschil in uitvoering tussen RVP en RSVZ

Dossier 5849

De feiten

Mevrouw Capriaux is gepensioneerd sedert 1 juli 1997 en geniet:

- een rustpensioen als werknemer van 550 euro;
- een overlevingspensioen werknemer van 33 euro;
- een overlevingspensioen zelfstandige van 66 euro;
- een Nederlands overlevingspensioen (pensioen Algemene Nabestaanden Wet of ANW) van 68 euro.

Vanaf 1 juni 2002 verliest zij het recht op een Nederlands overlevingspensioen omdat zij de leeftijd van 65 jaar bereikt heeft. In de werknemersregeling blijven haar rechten ongewijzigd. Het RSVZ gaat naar aanleiding van de Nederlandse beslissing echter ambtshalve over tot een herziening van het overlevingspensioen. Het overlevingspensioen wordt vanaf 1 juni 2002 geweigerd en vervangen door het minder voordelige onvoorwaardelijk overlevingspensioen van 36 euro.

Mevrouw Capriaux lijdt een globaal inkomensverlies van 98 euro per maand.

Bedenkingen

Mevrouw Capriaux heeft nooit in Nederland gewoond of gewerkt. De berekening van haar Belgisch rustpensioen wordt bijgevolg niet beïnvloed door de Europese verordeningen.

Voor haar overlevingspensioen liggen de zaken anders. Omdat haar echtgenoot wel in Nederland gewoond en gewerkt heeft, moeten de RVP en het RSVZ bij de berekening van het overlevingspensioen de Europese regels toepassen, zowel op 1 juli 1997 als op 1 juni 2002.

Deze “Europese” berekening gebeurt in verschillende stappen.

1. Eerst wordt een *nationaal pensioen* berekend. Deze berekening gebeurt op basis van de bewezen tewerkstelling in België en louter met toepassing van de Belgische wetgeving.
2. Vervolgens wordt een *theoretisch pensioen* berekend. Bij deze berekening wordt ook louter de Belgische wetgeving toegepast, maar worden ook de pensioenverzekeringperiodes in het buitenland, in dit geval Nederland, opgenomen in de berekeningsbasis. Met andere woorden, men gaat uit van de fictie dat de volledige beroepsloopbaan in België werd doorlopen.
3. In de derde stap wordt een *evenredig pensioen* berekend. Het theoretisch pensioen wordt vermenigvuldigd met een breuk. De teller is gelijk aan de Belgische verzekeringstijdvakken, de noemer aan het totaal van de Europese verzekeringstijdvakken, in dit geval België + Nederland. Het resultaat van deze bewerking is het evenredig pensioen.
4. Dan wordt het nationaal pensioen met het evenredig pensioen vergeleken. Het voordeligste pensioen wordt toegekend.
5. Bij overlevingspensioenen is het iets ingewikkelder. Wanneer er nationale beperkende regels voor de samenloop van rust- en overlevingspensioenen bestaan, die Europees toegelaten zijn, gebeurt de vergelijking pas na toepassing van deze cumulatieregels.

Na toepassing van deze regels moesten de RVP en het RSVZ in 1997 het evenredig overlevingspensioen toekennen.

Bij het wegvallen van het Nederlands pensioen in 2002 beslist de Rijksdienst voor Pensioenen, met toepassing van de Europese verordeningen, dat dit geen gevolgen heeft voor het Belgisch overlevingspensioen. De RVP betaalt het Belgisch overlevingspensioen werknemer ongewijzigd verder uit.

Het RSVZ daarentegen oordeelt dat door het wegvallen van het Nederlands pensioen de Europese verordeningen niet meer moeten toegepast worden en herberekent het overlevingspensioen louter op basis van de Belgische beroepsloopbaan als zelfstandige van de overleden echtgenoot.

Na toepassing van de cumulatierregels wordt het Belgische overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen geweigerd. Het RSVZ kent vanaf 1 juni 2002 een onvoorwaardelijk overlevingspensioen toe. Het onvoorwaardelijk overlevingspensioen wordt betaald wanneer er geen recht is op het overlevingspensioen of indien dit overlevingspensioen om een of andere wettelijke reden niet kan betaald worden.

De situatie van mevrouw Capriaux kan als volgt samengevat worden. In Nederland voldoet zij vanaf juni 2002 niet langer aan de voorwaarden voor de toekenning van een overlevingspensioen, in België wel.

Wij gingen na wat de Europese verordeningen voorschrijven.

De wijze van berekening van een uitkering voor de personen die zich in dat geval bevinden, wordt geregeld door artikel 49 van de Verordening nr. 1408/71.

Dit artikel stelt dat “indien de betrokkene voldoet aan de voorwaarden van een enkele wetgeving zonder dat een beroep behoeft te worden gedaan op de tijdvakken van verzekering of van wonen welke vervuld zijn krachtens de wetgevingen aan de voorwaarden waarvan niet is voldaan, wordt het bedrag van de verschuldigde uitkering uitsluitend berekend overeenkomstig de wetgeving aan de voorwaarden waarvan is voldaan en uitsluitend rekening houdend met de tijdvakken welke krachtens deze wetgeving zijn vervuld, *tenzij een beroep op de tijdvakken welke zijn vervuld krachtens de wetgevingen aan de voorwaarden waarvan niet is voldaan een hogere uitkering mogelijk maakt.*”

Op 1 juli 1997, ingangsdatum van het overlevingspensioen als zelfstandige, voldeed de verzoekster aan de voorwaarden van de Belgische en de Nederlandse wetgeving. Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen hield bijgevolg terecht rekening met de Nederlandse verzekeringstijdvakken. Vanaf 1 juni 2002 voldoet zij niet langer aan de voorwaarden van de Nederlandse wetgeving. Dit betekent niet dat de Nederlandse tijdvakken van verzekering onbestaande zijn. Het “recht op overlevingspensioen” is namelijk niet hetzelfde als “tijdvakken van verzekering”.

Wij waren dan ook van oordeel dat de beslissing van het RSVZ om de Europese berekeningsregels niet toe te passen in strijd was met artikel 49 van de Europese Verordening nummer 1408/71. Deze tekst is immers neutraal ten aanzien van het tijdstip waarop niet aan de toekenningsvoorwaarden voldaan is. Hij spreekt nergens van “nog niet voldaan” of “niet meer voldaan”.

Na langdurige onderhandelingen herberekent het RSVZ het overlevingspensioen met terugwerkende kracht tot 1 juni 2002 en met toepassing van de Europese verordeningen. Nu blijkt

dat door beroep te doen op de Nederlandse verzekeringstijdvakken wel degelijk een hogere uitkering mogelijk wordt gemaakt.

Dit alles resulteert na toepassing van de cumulatierregels in een evenredig pensioen van 1.047 euro per jaar dat voordeliger is dan het eerder betaalde onvoorwaardelijk overlevingspensioen van 433 euro per jaar.

Conclusie

1. Het RSVZ kent het overlevingspensioen opnieuw toe aan mevrouw Capriaux vanaf 1 juni 2002. Het onvoorwaardelijke overlevingspensioen wordt niet meer betaald vanaf dezelfde datum. Zij ontvangt voor de periode van 1 juni 2002 tot 30 juni 2004 in totaal 1.629 euro achterstallen. Vanaf 1 juli 2004 ontvangt zij 119 euro per maand. Ingevolge de verhoging van het minimumpensioen voor zelfstandigen werd dit bedrag opgetrokken tot 125 euro vanaf 1 september. Vanaf 1 oktober bedraagt het overlevingspensioen na indexering 127 euro per maand.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat het bedrag van het onvoorwaardelijk overlevingspensioen, 433 euro per jaar, dat in eerste instantie en onterecht betaald werd een definitief bedrag is. Het wordt niet geïndexeerd en er worden evenmin andere verhogingen op toegepast. Het nu toegekende overlevingspensioen evolueert daarentegen met de verhogingen van het minimumpensioen en met de index.

2. Het RSVZ heeft zijn pensioendiensten opgedragen om analoge gevallen op dezelfde manier te behandelen in afwachting van een schriftelijke technische onderrichting.

Europese verordeningen - Uitblijven van de definitieve pensioenbeslissing – Niet uitbetalen van achterstallen van het Nederlands pensioen

Dossier 8046

De feiten

De heer Ytendaele diende in januari 2002 zijn pensioenaanvraag in. Het RSVZ nam een voorlopige beslissing en kende hem vanaf 1 oktober 2002 een pensioen toe van 3.605,89 euro per jaar (19/45).

In augustus 2004 heeft hij nog steeds geen definitieve pensioenbeslissing ontvangen.

Bovendien betaalde de Rijksdienst voor Pensioenen hem de achterstallen van zijn Nederlands pensioen nog niet uit.

Bedenkingen

Het pensioen moet berekend worden met toepassing van de Verordeningen 1408/71 en 574/72 van de Raad van de Europese Gemeenschappen gelet op het feit dat de heer Ytendaele in België en in Nederland gewerkt heeft.

Reeds in april 2003 beschikte het RSVZ over alle gegevens uit Nederland om een definitieve beslissing te nemen.

Het is echter pas na onze interventie dat het RSVZ in september 2004 een definitieve pensioenbeslissing neemt. Het RSVZ kent hem vanaf 1 oktober 2002 een evenredig pensioen toe van 3.969,52 euro per jaar.⁴³

In het kader van de Europese verordeningen kunnen buitenlandse achterstallen op de rekening van de RVP gestort worden om zo nodig te hoge Belgische voorschotten te compenseren. Deze achterstallen worden slechts aan de gepensioneerde betaald wanneer het Belgische pensioen definitief is vastgesteld.

De Nederlandse pensioenachterstallen zijn slechts in oktober 2004 aan de RVP gestort.

Conclusie

Het is duidelijk dat het RSVZ de termijnen bepaald in het Handvest van de sociaal verzekerde niet gerespecteerd heeft. De termijn van vier of acht maanden waarbinnen de pensioendienst een beslissing moet nemen, wordt geschorst zolang een buitenlandse instelling geen volledig gevolg gegeven heeft aan de door de pensioendienst gevraagde inlichtingen die noodzakelijk zijn voor het nemen van deze beslissing. Het RSVZ beschikte reeds in april 2003 over alle noodzakelijke informatie en nam slechts in september 2004 een definitieve beslissing. Omdat het voorschot dat het RSVZ aan de heer Ytendaele toekende hoger is dan 90 % van het definitieve bedrag heeft hij geen recht op intresten van rechtswege.

Het feit dat de Nederlandse achterstallen hem pas in november 2004 betaald werden, is niet het gevolg van de slechte werking van de Belgische pensioendiensten. De Nederlandse achterstallen werden immers slechts in oktober 2004 aan de RVP gestort. De Rijksdienst voor Pensioenen heeft snel en accuraat gewerkt. Reeds in november heeft hij de achterstallen aan de heer Ytendaele betaald.

Cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit – Wijze van vaststelling van de toegelaten grensbedragen op jaarbasis

Dossier 7019 en andere

Zie deel De betalingsdienst van de Rijksdienst voor Pensioenen

⁴³ Toepassing van de Europese verordeningen. Er moeten drie berekeningen gemaakt worden. Het nationaal pensioen enkel op basis van de Belgische tijdvakken en wetgeving, het theoretisch pensioen waarbij zowel de Belgische als de Nederlandse tijdvakken in aanmerking genomen worden op basis van de Belgische wetgeving (dit pensioen wordt nooit uitgekeerd) en het evenredig pensioen. Het evenredig pensioen is gelijk aan het theoretisch pensioen vermenigvuldigd met de verhouding van de duur van de verzekeringstijdvakken in België tot de totale duur der verzekeringstijdvakken in België en Nederland. Het hoogste pensioen wordt toegekend.

**Vereiste loopbaanduur voor de toekenning van een vervroegd pensioen –
Samenstelling van de buitenlandse en Belgische periodes – Nieuwe praktijk bij
de RVP en wijziging van de wetgeving**

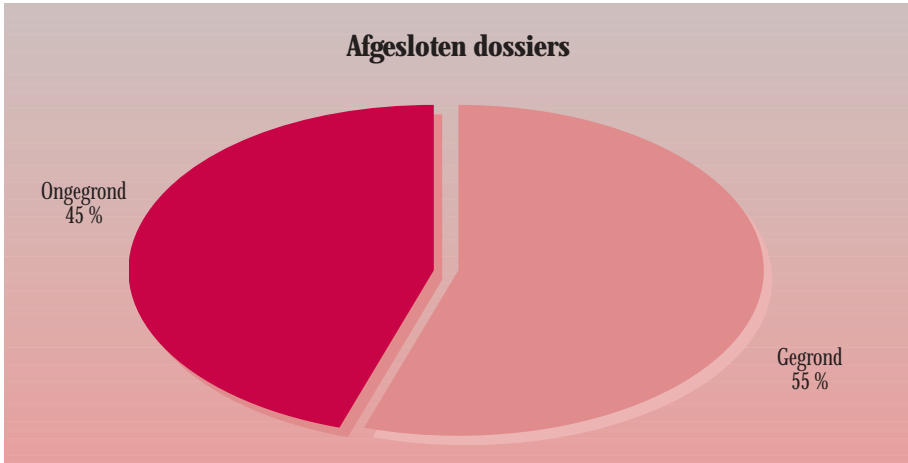
Dossier 7428

Zie deel De Toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen.

De Directie Pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

Deze pensioendienst betaalt de pensioenen uit, beheerd door de Administratie der Pensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Betaling op rekening – Verplichte ondertekening van het verbintenisformulier – Tekst en inhoud

Dossier 8774

De feiten

De heer Lombaert werd gepensioneerd als ambtenaar. Hij wenst dat zijn pensioen op zijn bankrekening betaald wordt. Hij moet hiervoor een verbintenis aangaan met zijn bank en met de CDVU.

Hij kan niet instemmen met de inhoud van het verbintenisformulier. Hij gaat met name niet akkoord met het feit dat hij door de ondertekening ervan aan de bank toestemming geeft om op eenvoudig verzoek van de CDVU ten onrechte ontvangen sommen terug te storten.

Bedenkingen

In ons Jaarverslag 1999⁴⁴ namen wij een bespreking op over de betaling van de pensioenen per postassignatie en op een financiële bankrekening. Deze uiteenzetting was gebaseerd op een klacht in verband met een werknemerspensioen. De wetgeving voor overheidspensioenen is vergelijkbaar en de toen geformuleerde bedenkingen en conclusies gelden dan ook voor de openbare sector.

Door een wijziging in de wetgeving moeten de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen intussen sedert 1 april 2004 geen verbintenisformulier meer ondertekenen. De mogelijkheid tot rechtstreekse inhouding van teveel betaalde pensioenbedragen werd in de regelgeving ingeschreven.

In de openbare sector geldt de verplichting tot het ondertekenen van het verbintenisformulier nog wel.

Door de ondertekening van het verbintenisformulier machtigt de gepensioneerde de financiële instelling om op eenvoudig verzoek alle ten onrechte ontvangen sommen aan de CDVU terug te storten. Deze machtiging blijft van kracht na het overlijden van de betrokkene.

Conclusie

Door de machtiging kan de financiële instelling de rekening van de gepensioneerde rechtstreeks debiteren voor de terugbetaling van ten onrechte gestorte sommen zonder voorafgaande schuldbetekening door de AP en de CDVU aan de betrokkene.

Na onderzoek hebben wij vastgesteld dat deze werkwijze in de praktijk enkel toegepast wordt na het overlijden van de gepensioneerde. Zolang de gepensioneerde in leven is, worden de gewone regels van schulderterugvordering toegepast (betekening van de schuld, mogelijkheid tot beroep).

De inhoud van het verbintenisformulier is vastgelegd bij Ministerieel besluit.⁴⁵ Het behoort dan ook tot de uitsluitende bevoegdheid van de Minister om hierin wijzigingen aan te brengen. Misschien kan overwogen worden om de inhoud zo aan te passen dat de machtiging enkel van toepassing is na het overlijden van de gepensioneerde. Op die wijze is de inhoud van het verbintenisformulier in overeenstemming met de thans gangbare praktijk.

⁴⁴ Jaarverslag 1999, p. 99-103

⁴⁵ Ministerieel besluit van 10 juli 1986, B.S. van 5 augustus 1986

Betaling via de Rekenplichtige – Maandelijks levensbewijs – Administratieve vereenvoudiging?

Dossier 8013, 8018 en andere

De feiten

De heer Anthonis beklagt zich erover dat zijn pensioen niet op zijn rekening kan gestort worden. Nochtans, zo stelt hij, voert de Post campagne om het pensioen op rekening te laten uitbetalen. Hij vindt deze houdingen tegenstrijdig.

De mandataris van de heer Zeller moet maandelijks een levensbewijs indienen om het pensioen van de heer Zeller te kunnen ontvangen op rekening. Hij vraagt zich af of deze werkwijze niet indruist tegen het voornemen van de overheid om geen informatie bij de burgers op te vragen wanneer hij zelf over de inlichtingen beschikt of kan beschikken.

Bedenkingen

De verplichting om maandelijks een levensbewijs in te dienen indien het pensioen via de Rekenplichtige op rekening betaald wordt, hebben wij reeds uitgebreid besproken in onze Jaarverslagen 1999 (p.132-136) en 2000 (p.144-149).

Ter herinnering, het maandelijks levensbewijs voor gepensioneerden die in België verblijven, is verplicht in de volgende gevallen:

- ◆ de betaling aan de titularis van het pensioen die niet gebeurt per postassignatie en evenmin op een rekening bij een instelling die een verbintenis heeft aangegaan met de betalingsdienst;
- ◆ de betaling aan een mandataris aangeduid door de titularis bij volmacht of notariële akte;
- ◆ betaling gedeeltelijk aan de titularis en gedeeltelijk aan de schuldeisers van de titularis voor zover er geen schuldbemiddelaar optreedt.

Het pensioen van de heer Anthonis en dat van de heer Zeller zijn bezwaard met een beslag.

Hun pensioen wordt betaald via de Rekenplichtige die persoonlijk verantwoordelijk is voor de betalingen die hij verricht of ten onrechte zou uitvoeren.

Er bestaat geen overeenkomst tussen de Rekenplichtige en de beslagleggende schuldeisers. De kans is dus groot dat bedragen die onverschuldigd aan de schuldeiser betaald worden, slechts via een gerechtelijke procedure kunnen teruggevorderd worden. Het levensbewijs moet de Rekenplichtige de zekerheid bieden dat er geen onverschuldigde bedragen betaald worden.

De diensten van de Rekenplichtige werkten een nieuwe procedure uit waarbij aan de gemeentebesturen naamlijsten worden toegestuurd die door de gemeentebesturen moeten aangevuld worden en teruggestuurd worden naar de Rekenplichtige.

Hoewel dit systeem nog steeds bestaat, blijkt het (nog steeds) niet feilloos te werken. Immers, indien het gemeentebestuur de naamlijst niet of niet tijdig aan de Rekenplichtige bezorgt, wordt het pensioen niet of laattijdig betaald. Daarom blijft de Rekenplichtige het levensbewijs vragen aan de betrokken gepensioneerden.

Conclusie

De Rekenplichtige is zich terdege bewust van de last die de procedure van het maandelijke levensbewijs voor de gepensioneerden kan betekenen. Daarom zoekt hij ook naar een oplossing om deze procedure te kunnen aanpassen.

De Rekenplichtige heeft toegang tot het Rijksregister. Het is echter een feit dat dit Rijksregister niet altijd tijdig kan aangepast worden of aangepast wordt.

Hij vroeg aan de Minister van Financiën om hem van zijn persoonlijke aansprakelijkheid te ontslaan in het geval hij een onterechte betaling uitvoert maar tegelijkertijd kan aantonen dat hij het Rijksregister geraadpleegd heeft.

Op dit ogenblik heeft de Minister nog niet gereageerd op dit voorstel van de Rekenplichtige.

Het is aan de beleidsverantwoordelijken om uit te maken welke mogelijkheden er bestaan. Zij zullen hierbij een aantal afwegingen moeten maken om een administratieve vereenvoudiging voor de burger zo goed mogelijk te verzoenen met een goed beheer van de overheidsmiddelen.

Wij volgen uiteraard de verdere evolutie op en komen hier zeker op terug in een later Jaarverslag.

Betaling via de Rekenplichtige – Inadequate maatregel - Ongewenste effecten voor de gepensioneerde

Dossier 8219

De feiten

De CDVU betaalt aan de heer Xaviers sedert jaren twee rustpensioenen uit op zijn bankrekening. Na het overlijden van zijn echtgenote onderzoekt de Administratie der Pensioenen zijn rechten op een overlevingspensioen. Omdat de som van zijn twee rustpensioenen groter is dan de cumulatiegrens is dit overlevingspensioen niet betaalbaar. Het overlevingspensioen wordt verschillende keren geperequateerd waardoor de cumulatiegrens stijgt. Het bedrag van zijn rustpensioen evolueerde niet op dezelfde manier. Na verloop van tijd wordt het overlevingspensioen voor het eerst betaalbaar in september 2004.

Prompt ontvangt de heer Xaviers een brief van de Rekenplichtige waarin hem meegedeeld wordt dat hij voortaan maandelijks een levensbewijs moet toesturen om zijn pensioen op rekening te ontvangen.

Bedenkingen

De normale betalingswijze in de openbare sector is nog steeds via circulaire cheque. Om het pensioen op rekening te kunnen ontvangen moet de gepensioneerde een verbintenisformulier via de financiële instelling naar de CDVU zenden (zie vorige jaarverslagen).

Op dit punt was het dossier van de heer Xaviers volledig in orde. Wat was er dan wel mis gelopen?

Door een fout in de perequatie was het overlevingspensioen (17 euro) al een eerste keer betaald in 2003. Pas na de uitbetaling stelde de Administratie der Pensioenen de fout en de onterechte betaling vast. De CDVU stopte onmiddellijk de verdere betaling maar vorderde niets terug omdat het geringe bedrag niet opwoog tegen de kost van een officiële schuldnotificatie.

Om in de toekomst problemen bij eventueel nieuwe onterechte betalingen te vermijden, zocht de CDVU naar een praktische oplossing. Hij besliste de betalingscode “via de rekenplichtige” in te voeren. Op die manier zou het pensioen eerst bij de Rekenplichtige terechtkomen en moest het, indien nodig, niet van de gepensioneerde zelf teruggevorderd worden.

Bij de “terechte” betaling van het overlevingspensioen voor september 2004 werd het pensioen dan ook automatisch doorgestort aan de Rekenplichtige.

Wanneer de Rekenplichtige een eerste betaling op zijn rekening ontvangt, zendt hij aan de gepensioneerde een standaardbrief waarin hem gevraagd wordt om de gewenste betalingswijze mee te delen en hem gewezen wordt op de verplichting om maandelijks een levensbewijs in te dienen.

De brief van de Rekenplichtige begint met de melding: “Ik heb de eer u mee te delen dat de uitbetaling van uw pensioen voortaan zal gebeuren door bemiddeling van mijn dienst.”

Met uitzondering van de referte, wordt niet vermeld welk pensioen precies bedoeld wordt. Omdat de heer Xaviers meerdere rustpensioenen genoot en niet eerder een overlevingspensioen ontvangen had (tenzij de betaling van september 2003), ging hij er vanuit dat het hier zijn rustpensioenen betrof. Hij begreep dan ook niet waarom zijn “pensioen” niet langer automatisch op zijn rekening gestort zou worden.

Conclusie

Door gerichte vragen kreeg de Ombudsdienst Pensioenen snel duidelijkheid over het dossier en kon hij de heer Xaviers onmiddellijk telefonisch geruststellen. Zijn rustpensioenen zouden zonder enige onderbreking verder betaald worden op zijn rekening.

Ook zijn overlevingspensioen werd door aanpassing van de betalingscode vanaf oktober 2004 via de CDVU op zijn rekening betaald. De betaling van september werd eveneens uitgevoerd zonder dat de heer Xaviers een levensbewijs moest indienen.

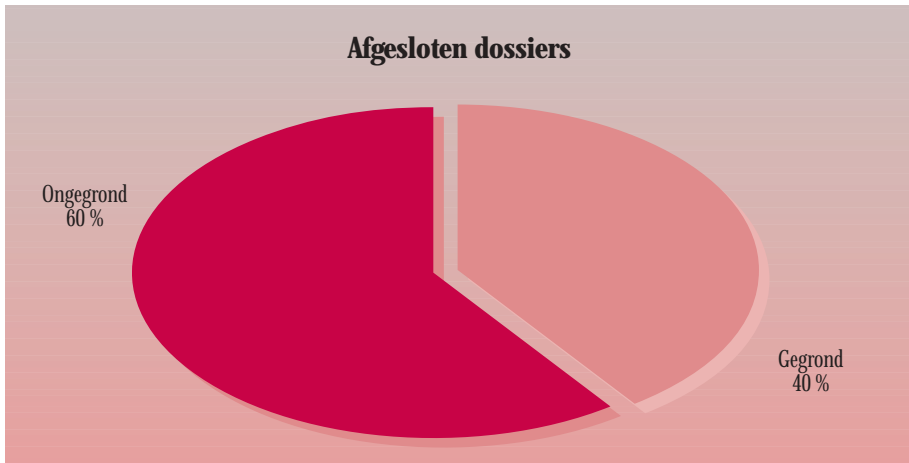
De CDVU meldde ons nog dat de aanpak van het dossier van de heer Xaviers zeker niet de normale gang van zaken is. Er is geen sprake van een dergelijke systematische aanpak.

Dit dossier toont aan dat een praktische oplossing voor de administratie niet altijd een goede oplossing voor de gepensioneerde is.

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, Biac, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, Ethias, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen

Deze kleinere pensioendiensten fungeren tegelijkertijd als toekennings- en betalingsdienst.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Dit jaar waren er voor deze diensten geen dossiers die aanleiding geven tot een specifiek commentaar.

Onze voorstellen en suggesties van 1999 tot en met 2003

In de voorbije jaren hebben wij een aantal voorstellen en suggesties tot verbetering of aanpassing van de administratieve procedures gedaan.

In ons Jaarverslag 2003, p 132-145 hebben wij de voorstellen en suggesties van 1999 tot en met 2002 waarop ingegaan is, opgenomen met een korte bespreking en duiding. Wij hernemen ze hier in verkorte vorm en vullen ze waar nodig verder aan.

Ook de voorstellen en suggesties van 2003 waarop is ingegaan, vindt u hierna.

De voorstellen en suggesties uit het werkingsjaar 2004 leest u in dit Jaarverslag bij de bespreking per pensioendienst (Deel 2: Onderzoek van de dossiers – Analyse van de dossiers).

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

RVP toekenning 1 Voordelen ten laste van het verzorgingsfonds van de NAVO, het "NATO-Provident Fund" worden niet meer beschouwd als een pensioen in de zin van artikel 10 bis van het koninklijk besluit nr. 50 (eenheid van loopbaan) – Geen beperking meer van de loopbaanbreuk in de werknemersregeling in functie van een dergelijk voordeel (JV 1999, p. 66-67)

RVP toekenning 2 De personen die hun studieperiodes willen regulariseren krijgen meer en beter gestructureerde informatie in één enkele brief (JV 2000, p. 57-60)

RVP toekenning 3 Het vroegere opvolgingssysteem voor grens- en seizoensarbeiders is opnieuw ingevoerd – Pensioenaanvraag wordt weer één jaar voordat de voorwaarden voor het buitenlandse pensioen vervuld zijn naar de buitenlandse instelling gestuurd (JV 2000, p. 67-69)

RVP toekenning 4 De ontvangstmelding van de pensioenaanvraag wordt niet meer door het gewestelijk kantoor verzonden maar wordt voortaan door het centraal bestuur en dus sneller verstuurd (JV 2001, p. 41-42)

RVP toekenning 5 Validatie van de datum van de pensioenaanvraag ingediend bij een niet bevoegde instelling van sociale zekerheid is dezelfde in de regeling voor werknemers en zelfstandigen – Datum van indiening bij de niet bevoegde instelling van sociale zekerheid geldt als datum van aanvraag (JV 1999, p. 119-121)

RVP toekenning 6 Ook wanneer de individuele rekening uitsluitend gelijkgestelde periodes vermeldt, worden hiervoor pensioenrechten toegekend (JV 2002, p. 49-52)

RVP toekenning 7 De RVP maakt er werk van om het betaalbare bedrag duidelijk te vermelden in de beslissing inzake het overlevingspensioen in cumulatie met een rustpensioen (JV 2002, p. 56-58)

RVP toekenning 8 De Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) voor samenwonenden: het totaal van de pensioenen en bestaansmiddelen wordt gedeeld door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt zonder uitzondering voor de kinderen waarvoor kinderbijslag ontvangen wordt (JV 2002, p. 71-75)

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

RVP betaling 1 Snellere verwerking van de betalingsopdracht en minder onderbrekingen in de betaling bij wijzigingen – Belang van een ononderbroken betaling herinnerd in instructie aan het personeel – Bijkomend personeel – Elektronische betalingsopdracht (JV 1999, p. 92-93; JV 2000, p. 79-83; JV 2001, p. 60-65; JV 2002, p. 90-92)

RVP betaling 2 Het pensioen van de maand van overlijden wordt voortaan ook betaald aan de langstlevende echtgenoot die omwille van gezondheidsredenen niet samenwoonde met de overledene (JV 2002, p. 86-88)

RVP betaling 3 Aan de feitelijk gescheiden echtgenoot die een eigen pensioen geniet wordt onmiddellijk na de scheiding een supplement betaald - De helft van het gezinspensioen wordt gewaarborgd (JV 2000, p. 85-87)

RVP betaling 4 Het gezinspensioen wordt automatisch verder betaald op dezelfde rekening

als het pensioen als alleenstaande in afwachting van een nieuwe aanvraag om betaling op een financiële rekening ondertekend door beide echtgenoten (JV 2001, p. 60-62)

RVP betaling 5 Ingeval van beperking van het uitbetaalde pensioenbedrag bij bewarende maatregel wordt er omzichtiger te werk gegaan (JV 2001, p. 76-77)

RVP betaling 6 Aan de langstlevende echtgenoot die in een land van de Europese Economische Ruimte (EER) woont, worden voortaan voorschotten op overlevingspensioen betaald (JV 2001, p. 84-86)

RVP betaling 7 Het betalingsbericht bij de toekenning van een herwaarderingspremie werd verbeterd – Duidelijker informatie over de belastingen op deze premie (JV 2001, p. 87-88)

RVP betaling 8 De betaling wordt niet langer automatisch geschorst wanneer de gepensioneerde ambtshalve geschrapt werd uit het bevolkingsregister – Betaling via assignatie (JV 2002, p. 79-81)

RVP betaling 9 Gepensioneerden die een jaarlijks voordeel genieten, krijgen een gedetailleerde afrekening (JV 2002, p. 96-97)

Tot nu toe lichtte de RVP de gepensioneerden die jaarlijks in december betaald worden niet in over wijzigingen die zich in de loop van een jaar voordeden en die een weerslag hebben op het te betalen pensioenbedrag (indexeringen, wijzigingen van inhoudingen, ...).

Op onze vraag heeft de RVP vanaf januari 2004 alle wijzigingen bijgehouden die zich voordeden in de berekening van het pensioenbedrag. Het betreft hier in totaal ongeveer 90.000 dossiers. In de loop van januari 2005 heeft de RVP aan alle betrokkenen een gedetailleerde afrekening gestuurd van het bedrag dat hen in december 2004 betaald werd.

RVP betaling 10 Mededeling aan de gepensioneerden van een wijziging in het in aanmerking nemen van het vakantiegeld in geval van cumulatie met een beroepsactiviteit (JV 2002, p. 97-98)

RVP betaling 11 Bij een verblijf in het buitenland van meer dan 183 dagen wordt het gewaarborgd inkomen (GI) niet langer gedurende het ganse jaar geschorst – Schorsing tijdens elke maand gedurende dewelke de gepensioneerde niet ononderbroken in België verblijft (JV 2002, p. 100-102)

RVP betaling 12 Op termijn te verwachten verbetering in de informatieverstrekking aan de gepensioneerden, meer bepaald ingeval van indexering van de voordelen.

In oktober 2004 deelde de RVP ons het volgende mee.

“Overeenkomstig de bepalingen van de bestuursovereenkomst 2002-2004 zendt de RVP uit eigen beweging een omstandige uitleg aan de gepensioneerden in het geval van wijziging van het uitbetaald bedrag (aanpassing van de sommige pensioenen aan de levensstandaard, verhoging van het gewaarborgd minimum, aanpassing van de belastingsschalen, enz.), met uitzondering van de gewone indexering.

Merk op dat de uitsplitsing van de maandbedragen (bruto, netto, sociale bijdragen en bedrijfsvoorheffing) vermeld wordt in de zone “mededelingen” op de postassignaties en de rekeninguittreksels in geval van betaling per overschrijving waardoor de gepensioneerden de evolutie van het bruto en netto bedrag kunnen vergelijken.

In elk geval wordt deze problematiek – *informatie over de indexering* – opnieuw onderzocht ter gelegenheid van het opstellen van de volgende bestuursovereenkomst en het bestuursplan”. (JV 2003, p. 71-72)

De Administratie der Pensioenen (AP)

AP 1 Duidelijker informatie in geval van cumulatie van een minimumpensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit – Zeer beperkte toegelaten inkomsten (JV 1999, p. 105-106)

AP 2 Betere informatie in de schuldnotificaties – Vermelding van mogelijke terugvordering van verjaarde onverschuldigde betalingen op achterstallen bij de AP of een andere pensioendienst (JV 2000, p. 107-109, JV 2001, p. 97-99)

AP 3 Bij een aanvraag tot herziening wordt een ontvangstbericht verzonden (JV 2000, p. 114-116)

AP 4 Gedetailleerde informatie over het uitputten van alle rechten in geval van minimumpensioen - Geen verplichting om een ander pensioen aan te vragen vóór de pensioenleeftijd indien hierop een vermindering wegens vervroeging wordt toegepast (JV 2000, p. 116)

AP 5 De uitspraak van de Administratieve Gezondheidsdienst over de graad van zelfredzaamheid valt voortaan op het ogenblik van de definitieve pensionering wegens lichamelijke ongeschiktheid (JV 2001, p. 93-95)

AP 6 De AP en de RVP kwalificeren de aanmoedigingspremie van de Vlaamse Gemeenschap bij loopbaanonderbreking op dezelfde manier – Grotere rechtszekerheid (JV 2002, p. 113-115)

AP 7 Geen beperking meer van de waarborg voor kerkelijke pensioenen in geval van cumulatie met andere pensioenen – Nieuwe administratieve praktijk

Aan de bedienaars van de erediensten wordt een minimumpensioen gewaarborgd. Wanneer een bedienaar der eredienst naast zijn kerkelijk(e) pensioen (en) nog andere pensioenen geniet, vergeleek de AP sedert 1998 deze waarborg met het geheel van de pensioenen. De andere pensioenen werden met andere woorden afgetrokken van de waarborg.

Het College meent dat deze administratieve praktijk in strijd is met de wettelijke bepalingen.

Op 24 februari 2005 deelt de AP ons mee dat zij op 6 januari 2005 de opdracht heeft gegeven aan zijn diensten om voortaan de wettelijke waarborg toe te passen op elk van de verschillende kerkelijke pensioenen die een zelfde bedienaar der eredienst geniet. Deze nieuwe administratieve praktijk zal toegepast worden voor alle dossiers die op voornoemde datum nog niet afgesloten waren.

Voor wat betreft de afgesloten dossiers zal de herziening vanaf de ingangsdatum enkel gebeuren op vraag van de betrokkene. (JV 2003, p. 106-109)

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

RSVZ 1 Het niet opnemen van loopbaanperiodes in de pensioenberekening wordt gemotiveerd (JV 1999, p. 129-131)

RSVZ 2 De toepassing van de vermindering wegens vervroeging voor de vrouwen werd herzien voor de pensioenen die ingaan tijdens de overgangperiode naar de pensioenleeftijd van 65 jaar (JV 2000, p. 131-136)

RSVZ 3 Het RSVZ zal met de jaren van niet gewone en hoofdzakelijke tewerkstelling (185 dagen van tenminste 4 uren per dag of 1480 uren per jaar) in de werknemersregeling rekening houden om de totale vermindering in het kader van de eenheid van loopbaan eventueel te beperken tot 15 jaar (JV 2001, p. 114-115)

RSVZ 4 In de pensioenbeslissing wordt duidelijk vermeld dat het onvoorwaardelijk pensioen niet geïndexeerd wordt (JV 2001, p. 122-124)

RSVZ 5 Geen automatische vermindering van het gezinspensioen bij toekenning van een Nederlands pensioen aan de jongere echtgenoot – Nieuwe technische onderrichting (JV 2002, p. 131-133)

RSVZ 6 Het RSVZ beperkt de pensioenvoorschotten niet meer systematisch tot het pensioenbedrag berekend op basis van de bedrijfsinkomsten – Mogelijke toekenning van het minimumpensioen (JV 2002, p. 134-136)

Infodienst Pensioenen

IP 1 In de begeleidende brief bij een pensioenraming wordt een contactpersoon vermeld (JV 2001, p. 57-58)

IP 2 Nieuwe en snellere werkwijze voor het maken van ramingen wanneer er nog een overdracht van bijdragen moet gebeuren – Ambtshalve herneming van het dossier zodra de AP instemt met de overdracht (JV 2001, p. 58-59, JV 2002, p. 109-111)

Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

CDVU 1 De betaling via de Rekenplichtige wordt vermeld op de betalingsfiche van de CDVU (JV 1999, p. 133-134)

CDVU 2 Aangepaste betalingsfiche voor een arbeidsongevallenrente

Op de betalingsfiche van de jaarlijkse betaalde rente wordt vanaf de uitbetaling in 2002 niet langer “pensioenachterstallen” vermeld maar “arbeidsongevallenrente”.

Vanaf de betaling in 2005 zal ook op de circulaire cheque de vermelding “arbeidsongevallenrente” voorkomen. (JV 2002, p. 149)

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ)

DOSZ 1 De indexering van een aanvullende rente ingevolge de valorisatie van studieperiodes hangt niet langer af van de wijze waarop de premie betaald is – Pensioenvoordeel even groot bij eenmalige of gespreide betaling van regularisaties (JV 2001, p. 134-135)

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Er zijn altijd verzoeken waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren. Deze zenden wij systematisch door naar de meest aangewezen instelling of dienst.

Wij gaan hier dieper in op twee categorieën:

- de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt zijn;
- het aanzienlijk aantal vragen om informatie.

Klachten van algemene strekking

Deze klachten handelen niet over de werking of de beslissingen van de pensioendiensten.

De verzoekers zijn het oneens met de bestaande pensioenregeling. Zij richten zich tot ons in de hoop dat wij zouden tussenkomen om de wetgeving te laten wijzigen.

Dikwijls is het louter ongenoegen over het pensioenbedrag het onderliggend motief. Soms wordt de wetgeving als onrechtvaardig of discriminerend gevoeld.

Het voorwerp van de klachten

◆ Toekenningvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de werknemers.	35 %
◆ Toekenningvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de ambtenaren	24 %
◆ Pensioenbedrag	20 %
◆ Toekenningvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen	18 %
◆ Toekenningvoorwaarden en berekening van de Inkomensgarantie voor ouderen	3 %

Enkele voorbeelden

Om de problematiek herkenbaarder te maken, beschrijven wij hier enkele individuele gevallen.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de werknemersregeling

Recht op overlevingspensioen en toegelaten arbeid of vervangingsinkomens

Mevrouw Aarssens geniet een overlevingspensioen en werkt deeltijds. Zij heeft drie schoolgaande kinderen ten laste. Zij waakt er angstvallig over dat haar beroepsinkomen de wegens kinderlast verhoogde grens voor de toegelaten beroepsactiviteit niet overschrijdt.

Door de deeltijdse arbeid verliest zij naar eigen zeggen alle kans op promotie bij haar werkgever. Bovendien vreest zij ziekte of werkloosheid omdat de cumulatie van vervangingsinkomens met een overlevingspensioen niet toegelaten is. In dat geval zou zij moeten kiezen tussen het overlevingspensioen en de ziekte - of de werkloosheidsuitkering wat haar inkomen gevoelig naar beneden zou brengen.

Mevrouw Aarssens meent dat dit cumulatieverbod onverantwoord is.

Bedenkingen

De rechthebbende op een rust- of overlevingspensioen behoudt zijn rechten als hij een beroepsactiviteit uitoefent mits het inkomen ervan een bepaald bedrag niet overschrijdt. Het bedrag van de toegelaten beroepsinkomsten hangt van verschillende factoren af: de aard van de uitgeoefende beroepsactiviteit, de leeftijd, de aard van het pensioen en de kinderlast.

In 2004 mocht de gerechtigde op uitsluitend een overlevingspensioen die minder dan 65 jaar oud is een bruto inkomen als werknemer verdienen van:

- ◆ 18.553,93 euro per jaar met kinderen ten laste;
- ◆ 14.843,13 euro per jaar zonder kinderen ten laste.

Wanneer deze grenzen met minder dan 15 % overschreden worden, blijft het pensioen betaalbaar maar wordt het verminderd met een percentage dat gelijk is aan het overschrijdingspercentage. Worden de grenzen overschreden met 15% of meer dan wordt het pensioen geschorst.

Het pensioen mag echter nooit samen genoten worden met een aantal sociale uitkeringen, verleend met toepassing van een Belgische of buitenlandse wetgeving, zoals:

- ◆ werkloosheidsvergoeding,
- ◆ brugpensioenen,
- ◆ ziektevergoeding,
- ◆ vergoeding wegens loopbaanonderbreking,
- ◆ vergoeding wegens vermindering van arbeidsprestaties.

Elk jaar opnieuw ontvangen wij klachten over de regeling van de overlevingspensioenen die telkens een ander aspect ervan belichten. Er leven veel misverstanden over de overlevingspensioenen. Het grootste misverstand lijkt te zijn dat de burger gelooft dat het overlevingspensioen gelijk staat met een rustpensioen. Dat het om een afgeleid recht gaat waaraan specifieke voorwaarden verbonden zijn, dringt niet echt door.

In ieder geval kan iedere weduwnaar of weduwe afzien van de betaling van het overlevingspensioen om een beroepsbezigheid zonder inkomensbeperking uit te oefenen. Wie daarvoor kiest, valt bij werkloosheid of ziekte terug op de daaraan verbonden uitkeringen. Hij of zij kan dan nog kiezen voor het overlevingspensioen als dat voordeliger is. Wie kiest voor het overlevingspensioen in combinatie met een beroepsactiviteit komt bij werkloosheid en ziekte in feite in dezelfde situatie terecht. Wie al werkloosheidsuitkeringen of ziektevergoedingen geniet, moet vanaf het overlijden al een keuze maken.

In de drie gevallen is het financieel een zware dobber.

Recht op rustpensioen en toegelaten arbeid

Mijnheer Dupont geniet een rustpensioen na een volledige gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige. Hij heeft echter de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar niet bereikt op het ogenblik van zijn pensionering. Na zijn pensionering blijft hij verder werken in zijn bedrijf als zelfstandige waarbij hij zijn inkomsten beperkt tot het wettelijk toegelaten bedrag.

Mijnheer Dupont klaagt erover dat de pensioenwetgeving een verschillend grensbedrag voorziet voor de toegelaten arbeid naargelang de gepensioneerde al dan niet de wettelijke leeftijd van 65 jaar bereikt heeft.

Bedenkingen

Wanneer een gepensioneerde een beroepsactiviteit uitoefent als *zelfstandige* is dergelijke activiteit toegelaten op voorwaarde dat de *netto* beroepsinkomsten per kalenderjaar het toegelaten grensbedrag niet overschrijden.

Sedert 1 januari 2002 is deze jaargrens verschillend naargelang de gepensioneerde de wettelijke pensioenleeftijd heeft bereikt of niet. Voor mannen is deze leeftijd 65 jaar. Voor vrouwen is de

wettelijke pensioenleeftijd functie van de eerste effectieve ingangsdatum van het pensioen. Wanneer hun pensioen ingaat ten vroegste op 1 januari 2003 en uiterlijk op 1 december 2005 is de pensioenleeftijd 63 jaar.

Jaargrens 2004 van het toegelaten **netto** beroepsinkomen als zelfstandige

	Vóór de pensioenleeftijd	Vanaf de pensioenleeftijd
Zonder kinderlast	5.937,26 euro	10.845,34 euro
Met kinderlast	8.905,89 euro	13.813,97 euro

Voor *alle andere activiteiten* houdt men rekening met de bruto inkomsten.

Jaargrens 2004 van het toegelaten **bruto** beroepsinkomen voor andere activiteiten

	Vóór de pensioenleeftijd	Vanaf de pensioenleeftijd
Zonder kinderlast	7.421,57 euro	13.556,68 euro
Met kinderlast	11.132,37 euro	17.267,48 euro

Vroeger was het laagste bedrag de grens. Hier schijnt de duidelijke politieke wil te bestaan om de verhoogde grensbedragen slechts toe te staan voor mensen die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben.

Solidariteitsbijdrage

Mijnheer Bernard geniet een rustpensioen sedert mei 1995. Van bij de aanvang ervan wordt maandelijks een solidariteitsbijdrage ingehouden.

Mijnheer Bernard vraagt ons hoelang die inhouding nog zal toegepast worden gelet op de recente maatregelen van de regering om de pensioenen tweejaarlijks aan de welvaartsstijging aan te passen.

Hij vindt het niet logisch dat van de ene kant zijn pensioen stelselmatig verhoogt en dat anderzijds zijn pensioen maandelijks vermindert met de solidariteitsbijdrage.

Bedenkingen

Zoals de vorige jaren hebben wij meerdere klachten over de solidariteitsbijdrage ontvangen. Sommigen verzetten zich tegen het principe van de extra inhouding, anderen vinden dat de inhouding vanaf een bepaalde leeftijd (vaak wordt 80 jaar geciteerd) moet vervallen.

De solidariteitsbijdrage wordt soms ook verward met de crisisbelasting op de wedden en lonen die sedert 2003 niet meer wordt ingehouden.

Geen recht op rustpensioen – Geen recht op het kapitaal van de ouderdomsrente

Mevrouw Francqx heeft voor haar huwelijk minder dan een jaar in een fabriek gewerkt. Nadien heeft zij geen beroepsactiviteit meer uitgeoefend.

De toekenning van het rustpensioen wordt geweigerd omdat het jaarbedrag van 73,36 euro te laag is. Omdat het rustpensioen niet toegekend wordt, kan ook de ouderdomsrente niet betaald worden.

Mevrouw Francqx vindt het niet kunnen dat de Rijksdienst voor Pensioenen de uitbetaling weigert van een rechtmatig pensioen en de eraan verbonden ouderdomsrente omdat de bedragen ervan te klein zijn.

Bedenkingen

De pensioenregeling voor de werknemers voorziet uitdrukkelijk dat een pensioen waarvan het bedrag kleiner is dan 95,31 euro per jaar aan index 113,87 niet wordt toegekend.

Artikel 5 § 9 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen bepaalt:

“Het pensioen waarvan het bedrag kleiner is dan 86,32 euro per jaar, wordt niet toegekend.

Dit bedrag is gekoppeld (aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100)) en verandert overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.”

Het kapitaal van een ouderdomsrente mag niet uitbetaald worden als er geen pensioentoeckenning is overeenkomstig artikel 2 van het koninklijk besluit van 4 december 1996 tot wijziging van het koninklijk besluit van 13 september 1971 houdende uitvoering van hoofdstuk I van de wet van 28 mei 1971 tot verwezenlijking van de eenmaking en de harmonisering van de kapitalisatiestelsels ingericht in het raam van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood.

Dit artikel bepaalt:

“Een artikel 9ter, luidend als volgt, wordt in hetzelfde koninklijk besluit ingevoegd:
“ Art. 9ter. De renten die voor het eerst toegekend worden ten vroegste van 1 januari 1997 af kunnen pas worden betaald vanaf de datum van de effectieve ingang van het pensioen en voor zover dit pensioen wordt uitbetaald.””

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in het ambtenarenstelsel

Rechten op pensioen na echtscheiding in de regeling voor koloniale pensioenen - Verouderde en discriminerende wetgeving

Mevrouw Van Koningsloo is uit de echt gescheiden met onderlinge toestemming van een ambtenaar die een koloniaal pensioen genoot. Na zijn overlijden heeft zij geen recht op een overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenote omdat de echtscheiding niet uitgesproken is in het exclusief nadeel van de man.

Zij vindt de wetgeving die de koloniale pensioenen regelt discriminerend ten opzichte van de wetgeving die het overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot van andere ambtenaren regelt.

Bedenkingen

De koloniale pensioenwetgeving voorziet inderdaad dat enkel de uit de echt gescheiden vrouw die na 1 januari 1954 uit de echt gescheiden is in het exclusief nadeel van de man of, indien de echtscheiding uitgesproken werd op basis van feitelijke scheiding, de rechtbank de verantwoordelijkheid van de feitelijke scheiding niet ten hare laste heeft gelegd, recht heeft op een overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenote. In de regeling voor de andere ambtenaren is er geen verband tussen het recht en het vonnis of arrest van echtscheiding.

Met onze algemene aanbeveling 2000/6 hebben wij reeds aanbevolen om het statuut van de Koloniale Verzekeringskas in die zin te wijzigen dat de rechten op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot niet langer afhangen van de inhoud van het vonnis of het arrest van echtscheiding.¹

In zijn antwoorden op schriftelijke vragen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft de Minister van Pensioenen meegedeeld dat het probleem onderzocht wordt door de Administratie der Pensioenen in het kader van een ruimere studie over een eventuele wijziging van het decreet van 28 juni 1957 houdende statuut van de Koloniale Verzekeringskas.²

¹ JV 2000, p. 127-129, p. 175

² JV 2001, p. 167

JV 2002, p. 186

Geen recht op gezinspensioenen in de openbare sector

Mevrouw Poels genoot een overlevingspensioen na het overlijden van haar echtgenoot die militair was. Zij trad opnieuw in het huwelijk met een gepensioneerde leraar. Na verloop van 12 maanden na het nieuwe huwelijk is de uitbetaling van het overlevingspensioen beëindigd.

Mevrouw Poels protesteert tegen het feit dat het rustpensioen van haar echtgenoot niet opgetrokken wordt tot het gezinspensioen nadat haar recht op overlevingspensioenen vervallen is.

Bedenkingen

Het begrip “gezinspensioenen” bestaat niet in het pensioenstelsel van de openbare sector.

In de openbare sector is het rustpensioen een persoonlijk recht en wordt toegekend op basis van de loopbaan en de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaar voor het pensioen. Het maximumpensioen bedraagt 75 % van deze wedde. De notie gezinslast speelt enkel een rol voor de inhoudingen op het pensioen (de ZIV-bijdrage, de bedrijfsvoorheffing, de solidariteitsbijdrage) en voor het supplement minimumpensioen.

In de privé-sector, werknemers en zelfstandigen, bestaat er wel een onderscheid tussen het gezinspensioen en het pensioen als alleenstaande. Het gezinspensioen wordt toegekend wanneer de echtgenoot geen of slechts beperkte inkomsten heeft. Ook hier worden de inhoudingen berekend in functie van de gezinssituatie.

Een vergelijking maken tussen het pensioenstelsel van de ambtenaren en dat van de werknemers en de zelfstandigen is moeilijk, zonet onmogelijk. Het gaat om aparte stelsels waaraan een verschillende filosofie ten grondslag ligt.

Recht op overlevingspensioenen van de overlevende echtgenote en de ex-echtgenote

Mijnheer Coninckx is uit de echt gescheiden en hertrouwd met een vrouw die geen pensioenrechten heeft opgebouwd.

Zijn ex-echtgenote en hijzelf genieten het maximumpensioen van de overheidssector.

Zowel zijn ex als zijn huidige echtgenote kunnen het overlevingspensioen aanvragen na zijn overlijden. De ex moet de aanvraag dan wel indienen binnen de 12 maanden na het overlijden. Door de toepassing van de cumulatieregels zal het overlevingspensioen echter niet kunnen uitbetaald worden aan de ex omdat zij al het maximum rustpensioen geniet.

De huidige echtgenote die zelf geen pensioenrechten opbouwde, zal daarentegen wel het overlevingspensioen kunnen genieten. Het volledig overlevingspensioen zal haar uitgekeerd worden indien de ex geen aanvraag indient. In het andere geval zullen haar rechten beperkt worden. Zij heeft wel minstens recht op de helft van het overlevingspensioen.

Mijnheer Coninckx besluit dat de wet de ex-echtgenote in staat stelt om het overlevingspensioen aan te vragen, enkel en alleen om de tweede echtgenote het recht te ontzeggen op een volledig overlevingspensioen. Aldus kan de pensioenregeling misbruikt worden voor private wraakneming.

Hij vindt dat de Administratie der Pensioenen na zijn overlijden de aanvraag van zijn ex-echtgenote zou moeten afwijzen *bij gebrek aan belang* omdat zij de betaling toch niet kan verkrijgen.

Bedenkingen

De wetgever heeft het recht op een overlevingspensioen wanneer er bij het overlijden van de ambtenaar tegelijk een uit de echtgescheiden echtgenoot en een langstlevende echtgenoot is uitdrukkelijk geregeld.

Artikel 8 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen bepaalt:

“Wanneer er bij het overlijden van het personeelslid tegelijk een echt de echtgescheiden echtgenoot en een langstlevende is, wordt tussen deze rechthebbenden een totaal overlevingspensioen verdeeld, ...

Het aan de uit de echt gescheiden echtgenoot toegekende gedeelte van dit totale pensioen is gelijk aan het pensioen dat voortvloeit uit de toepassing van artikel 7.³

Het aan de langstlevende echtgenoot toegekende gedeelte van het pensioen is gelijk aan het verschil tussen het totale pensioen en het gedeelte dat toekomt aan de uit de echtgescheiden echtgenoot, zonder echter lager te kunnen zijn dan de helft van het totale pensioen. (...)

Het pensioen van de langstlevende echtgenoot wordt niet gewijzigd in geval van vermindering of schorsing van het pensioen van de uit de echtgescheiden echtgenoot of in geval van overlijden van deze laatste.”

De pensioenwetgeving is van openbare orde. De Administratie der Pensioenen is verplicht om de aanvraag van de ex-echtgenote te onderzoeken. Pas na dit onderzoek kan de Administratie der

³ Volgens artikel 7 van dezelfde wet is het aan de uit de echt gescheiden echtgenoot toegekende gedeelte van dit totale pensioen gelijk aan het pensioen dat de ex-echtgenoot zou genieten als overlevende echtgenoot in functie van de in aanmerking genomen diensten en periodes die zich tijdens de duur van het huwelijk bevinden. De enige voorwaarden om dit recht te laten gelden, is het verplicht indienen van een aanvraag binnen de 12 maanden na het overlijden van de ex-echtgenoot.

Pensioenen met toepassing van de cumulatieregels beslissen of het overlevingspensioen al dan niet geheel of gedeeltelijk kan betaald worden.

Wanneer de Administratie der Pensioenen vaststelt dat het overlevingspensioen niet kan betaald worden aan de ex, is het voor haar onmogelijk om het gebrek aan belang van de aanvrager in te roepen om de aanvraag af te wijzen. Dit zou een omzeiling van de wetgeving en meer bepaald van artikel 8 van de voormelde wet inhouden.

Dit zou ook tot een ongelijke behandeling van de langstlevende echtgenoten leiden in functie van de beroepsloopbaan en/of het pensioen van de ex-echtgenoten. Het inkomen van een derde (de ex-echtgenoot) kan bezwaarlijk een objectief criterium genoemd worden om een onderscheid in rechten tussen langstlevenden echtgenoten te verantwoorden.

Tenslotte, het overlevingspensioen is een afgeleid recht waarvoor de wetgever een aantal beperkingen heeft voorzien, onder meer de cumulatieregels en ook de regeling voor de samenloop van een overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot en van een overlevingspensioen als langstlevende echtgenoot.

De wetgeving waarborgt altijd de helft van een totaal overlevingspensioen aan de langstlevende echtgenoot. Het pensioen van de uit de echtgescheiden echtgenoot wordt berekend op basis van de loopbaanjaren die de overledene presteerde tijdens het huwelijk.

In de praktijk kan dit ertoe leiden dat, indien de volledige loopbaan van de overleden ambtenaar zich situeert tijdens het huwelijk met de ex-echtgenoot, de Schatkist anderhalve keer het overlevingspensioen uitbetaalt: een volledig overlevingspensioen aan de ex en de helft ervan aan de weduwe. In zeldzame gevallen zal de Schatkist slechts de last van de helft van het overlevingspensioen dragen.

Recht op rustpensioen en toegelaten arbeid

Mijnheer De Smet geniet een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid. Daarnaast oefent hij een bijkomende activiteit uit als werknemer. Vanaf 2003 overschrijdt zijn beroepsinkomen het toegelaten grensbedrag. De Administratie der Pensioenen vordert dan ook het pensioen vanaf 1 januari 2003 terug.

De gevolmachtigde die voor mijnheer De Smet optreedt bij de Ombudsdienst betwist de terugvordering niet. De juridische argumentatie van de Administratie der Pensioenen is helder en onweerlegbaar.

Wel maakt hij enkele kanttekeningen met het verzoek ze bij de beleidsverantwoordelijken aan te kaarten. Hierna volgt de letterlijke weergave van zijn bedenkingen.

“Reeds geruime tijd is tewerkstelling ook na de pensioengerechtigde leeftijd een hot item bij onze nationale beleidsverantwoordelijken. Men wil de activiteitsgraad verhogen, mensen moeten langer werken, pensioenen worden op termijn niet meer betaalbaar.

Hierover verschijnen dan ook interviews op televisie, artikels in kranten en tijdschriften. Het is daardoor niet verwonderlijk dat mensen deze actualiteit voor waar aannemen. Mensen met voldoende dynamiek nemen initiatief en krijgen het deksel op de neus. Want helaas is er nog steeds geen wetwijziging.

Dit gegeven lijkt mij een signaal waard. Beleidsverantwoordelijken moeten beseffen dat door het veelvuldig lanceren van ideeën die geen enkele rechtsgrond hebben, de burger in de war wordt gebracht met financiële catastrofes tot gevolg.”

Bedenkingen

Mijnheer De Smet is zoals hoger gezegd op pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid. Hij is pas 52 jaar.

Er is dus hoegenaamd geen verband tussen zijn pensioentoestand en de kanttekeningen van zijn mandataris.

Wij nemen zijn bedenkingen toch op omdat wij en ook collega's ombudsmannen reeds meerdere malen vastgesteld hebben dat de berichtgeving in de media mensen op het verkeerde spoor kan zetten.

Net daarom geven de pensioendiensten klare en duidelijke informatie over de rechten en plichten van de gepensioneerden. In verband met de toegelaten activiteiten ontvangen de gepensioneerden bij de aanvang van het pensioen uitgebreide informatie en jaarlijks worden zij gecontacteerd om het inkomen uit arbeid na te gaan.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen

Verhoging van de minimumpensioenen op 1 september 2004 in verhouding tot de loopbaanbreuk voor wie minstens 2/3 van een volledige loopbaan bewijst

Mijnheer Duchateau baatte een electro-zaak uit gedurende meer dan 30 jaar. Hij heeft geen volledige loopbaan omdat hij zijn rustpensioen vervroegd heeft aangevraagd op zestigjarige leeftijd.

Hij heeft in de krant gelezen dat de kleine pensioenen van de zelfstandigen op 1 september 2004 zouden opgetrokken worden met 27 euro voor de alleenstaande gepensioneerden. Zijn pensioen is maar met 21 euro verhoogd. Het stuit hem tegen de borst dat niet iedereen dezelfde verhoging krijgt. Op die manier worden volgens hem de meer begoede gepensioneerden steeds rijker en de armere steeds armer.

Bedenkingen

Vanaf 1 september 2004 werd het minimumpensioen *voor een volledige loopbaan als zelfstandige* verhoogd: 33,00 euro per maand voor een gezinspensioen, 27,00 euro per maand voor een pensioen als alleenstaande. Een gelijkaardige verhoging wordt nogmaals toegepast op 1 december 2005, 2006 en 2007.

De verzoeker refereert aan artikel 235 van de programmawet van 9 juli 2004 dat stipuleert:

“Artikel 131bis van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, ingevoegd bij de wet van 22 december 1989, gewijzigd bij de wetten van 29 december 1990, 30 december 1992, 30 maart 1994, bij het koninklijk besluit van 13 juli 2001 en bij de wet van 24 december 2002, wordt aangevuld met een § 1quinquies, luidende :

“ § 1quinquies. De in § 1quater bedoelde bedragen van 9.307,77 euro en 6.981,78 euro worden respectievelijk gebracht op :

- op 1 september 2004, op 9.673,62 euro en 7.281,11 euro;
- op 1 december 2005, op 10.039,47 euro en 7.580,44 euro;
- op 1 december 2006, op 10.405,32 euro en 7.879,77 euro;
- op 1 december 2007, op 10.771,17 euro en 8.179,10 euro. ” ”

Een gewaarborgd minimum pensioenbedrag wordt toegekend voor een rustpensioen als zelfstandige wanneer de loopbaan als zelfstandige *minstens 2/3 bedraagt van een volledige loopbaan* (bv.: 30/45sten, 29/43sten). Wanneer de loopbaan als zelfstandige die drempel niet

bereikt, wordt het gewaarborgd minimumbedrag toch toegekend indien de som van de loopbanen als zelfstandige en werknemer 2/3 bedraagt van een volledige loopbaan. (zie Jaarverslag 2002, p. 146)

In beide gevallen wordt het bedrag van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk in de regeling van de zelfstandigen. Dit is een eerste beperking ten aanzien van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan.

De toekenning van het minimumpensioen als zelfstandige mag echter niet tot gevolg hebben dat het totaal van de pensioenen als werknemer en zelfstandige hoger ligt dan het minimumpensioen als zelfstandige voor een volledige loopbaan. Dit principe leidt eventueel tot een tweede beperking.

Vervolgens wordt zondig de vermindering wegens vervroeging toegepast, een derde mogelijke beperking.

Kortom, de term "minimumpensioen" kan misleidend zijn. Het gaat niet om een absoluut maar om een relatief minimum.

De *verhoging* van de minimumpensioenen voor zelfstandigen volgt dezelfde logica. Zij varieert in functie van de bewezen loopbaanjaren, van een eventuele vervroeging van het pensioen en van de toepassing van de regels voor de cumulatie van pensioenen.

Telkens een verhoging van de minimumpensioenen toegepast wordt, ontvangen wij meerdere dergelijke klachten. Uit de pers kennen de gepensioneerden de bedragen die toegekend worden voor een volledige loopbaan. Als zij ontdekken dat die bedragen voor hen niet gelden, kruipen zij in hun pen.

Recht op gezinspensioen in de regeling van de zelfstandigen

Mijnheer Opdebeeck geniet een gezinspensioen. Zijn echtgenote heeft enkele jaren deeltijds gewerkt als werknemster en daarna haar man geholpen in de zaak.

Mevrouw Opdebeeck beklagt er zich over dat haar pensioen niet betaald wordt. Het *gezinspensioen* dat haar man ontvangt, is volgens haar te klein om er fatsoenlijk van te leven. Hoe klein het bedrag van haar pensioen ook mag zijn het zou toch welkom zijn om de dokterskosten te betalen.

Bedenkingen

Het rustpensioen wordt berekend op basis van het gezinsbedrag of het bedrag als alleenstaande.

Het gezinspensioen kan slechts toegekend worden aan de gehuwde werknemer of zelfstandige waarvan de echtgenoot elke niet toegelaten beroepsactiviteit heeft beëindigd en die geen rustpensioen of vervangingsinkomen geniet.

Wanneer de echtgenoot van de gepensioneerde een pensioen geniet dat kleiner is dan het verschil tussen het gezinsbedrag en het bedrag als alleenstaande, kan het gezinspensioen toch worden verleend. Als het pensioen van de echtgenoot een werknemerspensioen is dan wordt dit pensioen geschorst. Is dit niet het geval dan wordt het afgetrokken van het gezinspensioen.

Wij ontvangen geregeld klachten van een echtgenote voor wie de betaling van het pensioen wordt geschorst omdat de echtgenoot het gezinspensioen geniet. Het valt hen moeilijk om te aanvaarden dat hun persoonlijk rustpensioen niet mag gecumuleerd worden met het *gezinspensioen* van hun echtgenoot.

Besluit

Alleen een wijziging in de wetgeving of de reglementering kan aan deze klachten tegemoet komen. Dit impliceert de politieke wil van de wetgever of de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter te maken hebben met de ratio legis van de bestaande wetgeving en reglementering nemen wij ze niet in behandeling. Tussenkomen in het pensioenbeleid overschrijdt onze bevoegdheid en brengt ontegensprekelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdige opstelling in het gedrang.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de Minister van Pensioenen en eventueel naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Wanneer wij verwijzen naar de Kamer delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

Niettemin is het mogelijk dat wij naar aanleiding van deze klachten een anomalie of een discriminatie in de pensioenwetgeving vaststellen. In dat geval brengen wij de Minister van Pensioenen ervan op de hoogte en maken er ook melding van in het jaarverslag.

Het doel van de opname in het jaarverslag van deze concrete voorbeelden van klachten betreffende de pensioenregeling zelf is te zorgen voor een zo getrouw mogelijke weergave van de aard van de problematiek waarmee wij geconfronteerd worden. Hiermee vervullen wij ook een signaalfunctie.

De informatiebehoeften

Negen van de tien telefonische oproepen zijn vragen om inlichtingen over de wettelijke pensioenen of regelingen waarvan de mensen denken dat ze met de pensioenen te maken hebben. Hetzelfde geldt voor een kwart van de geopende dossiers.

Het voorwerp van de vragen om informatie

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen	76 %
◆ Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag	10 %
◆ Raming van het pensioen	5 %
◆ Andere regelingen (brugpensioen, aanvullend pensioen, buitenlandse pensioenen, enz)	9 %

Enkele voorbeelden

Het hierna volgende overzicht van steeds weerkerende vragen illustreert de aard van de informatiebehoefte en tegelijkertijd de gebrekkige kennis van de informatiebronnen in de pensioensector.

Toekenningsvoorwaarden en berekening

- ◆ Hoeveel jaren moet ik gewerkt hebben om vervroegd op pensioen te gaan?
- ◆ Tellen mijn jaren als tewerkgestelde werkloze mee voor het ambtenarenpensioen?
- ◆ Moet ik in mijn geval mijn studies regulariseren?
- ◆ Heb ik recht op pensioen voor de periode van werkloosheid?
- ◆ Heb ik recht op een pensioen voor de 2 jaren die ik in België gewerkt heb?
- ◆ Heb ik recht op pensioen voor de periode van zelfstandige in bijberoep?
- ◆ Heb ik recht op pensioen voor de periode dat ik bij mijn ouders werkte?
- ◆ Heb ik recht op een minimumpensioen?
- ◆ Hoeveel bedraagt het maximumpensioen voor een kaderlid?
- ◆ Behoud ik mijn pensioenrechten als ik mijn echtgenoot verlaat?
- ◆ Heb ik recht op een deel van het pensioen van mijn ex echtgenoot?
- ◆ Heb ik recht op de inkomensgarantie voor ouderen?
- ◆ Heb ik recht op vakantiegeld?
- ◆ Wat zal er gebeuren als mijn echtgenoot overlijdt?
- ◆ Heb ik nog recht op een overlevingspensioen als ik samenwoon met mijn vriend?
- ◆ Heeft mijn moeder recht op een overlevingspensioen in Marokko?

- ◆ Heb ik recht op meer dan één overlevingspensioen?
- ◆ Hoeveel mag ik bijverdienen bij mijn overlevingspensioen?
- ◆ Vanaf welke leeftijd mag ik als vrouw mijn pensioen aanvragen?
- ◆ Ik heb geen aanvraag gedaan voor mijn pensioen op 65. Kan ik nu nog een aanvraag doen?
- ◆ Ben ik verplicht om mijn pensioen aan te vragen?
- ◆ Hoe moet ik mijn pensioen aanvragen vanuit het buitenland?
- ◆ Hoeveel mag ik bijverdienen als gepensioneerde ambtenaar / werknemer / zelfstandige?
- ◆ Ik moet veel geld terugbetalen aan de pensioendienst. Moet ik die som in een keer betalen?
- ◆ Waar kan ik een overzicht van mijn loopbaan bekomen?

Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag

- ◆ Hoelang moet ik een bijdrage betalen voor begrafenis kosten?
- ◆ Ik wil mijn pensioen op een bankrekening laten storten. Hoe moet ik dat doen?
- ◆ Mag een ambtenarenpensioen betaald worden in het buitenland?
- ◆ Mag de pensioendienst belastingen inhouden op mijn pensioen?
- ◆ Mag ik vragen om de bedrijfsvoorheffing op mijn pensioen te verhogen?
- ◆ Hoe lang gaat de pensioendienst nog een solidariteitsbijdrage inhouden op mijn pensioen?
- ◆ Ik betaal al een bijdrage aan de ziektekas. Waarom houdt de pensioendienst nog een ZIV-bijdrage in?
- ◆ Wat moet ik doen om mijn pensioen op de eerste van de maand te doen storten?
- ◆ Hoe kan ik beslag op mijn pensioen doen opheffen?
- ◆ Hoeveel netto pensioen zal ik overhouden van mijn bruto pensioen?
- ◆ In welke maand wordt het vakantiegeld betaald?
- ◆ Wanneer zou mijn pensioen geperequateerd worden?

Raming van het pensioen

- ◆ Kunt u een formulier bezorgen om een raming van mijn pensioen aan te vragen?
- ◆ Ik ben 48 jaar en wil zelfstandige worden. Hoeveel pensioen zal ik later krijgen?
- ◆ Hoeveel pensioen zal mijn echtgenote ontvangen na mijn overlijden?
- ◆ Hoeveel pensioen zal ik krijgen indien ik mijn pensioen aanvraag op mijn zestigste?
- ◆ Kunt u mij berekenen op welk bedrag ik mag rekenen als gepensioneerde wegens lichamelijke ongeschiktheid?

Andere regelingen

- ◆ Heb ik recht op een vermindering van de telefoontarieven?
- ◆ Hoeveel bedraagt het pensioen in Duitsland?
- ◆ Waar moet ik het pensioen voor gehandicapten aanvragen?
- ◆ Heb ik recht op het WIGW-statuuut?
- ◆ Hoeveel bedraagt het brugpensioen?
- ◆ Hoe moet ik het sociaal elektriciteitstarief aanvragen?
- ◆ Kan een Braziliaans pensioen betaald worden in België?
- ◆ Waarom moet ik nog zoveel belastingen betalen op mijn pensioen?

Behandeling door het College

Wij zijn niet bevoegd om informatie of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene verwijzingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch inlichtingen vragen, helpen wij met het telefoonnummer, het adres en steeds meer het e-mailadres en de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gezochte inlichtingen te geven.

Soms helpen wij de vraag herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans bij hoogbejaarde of zieke gepensioneerden, dat de telefonische doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij hen naar een vertrouwenspersoon die de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook. Zorg voor onmiddellijke dienstverlening in alle omstandigheden en met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene is immers een element van de meerwaarde van de ombudswerking.

De schriftelijke vragen om informatie over de pensioenen sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De vragen over andere materies worden doorgezonden naar de bevoegde administraties. De doorzending gebeurt niet zonder de toestemming van betrokkene indien ook maar de geringste kans op schending van de privacy bestaat.

De pensioendiensten waarmee wij een Protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren. Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt overigens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid inzake de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

De *doorzending* van de schriftelijke vragen in de plaats van de loutere doorverwijzing is een bewuste keuze. Ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst moet de verzoeker respectvol, accuraat en efficiënt geholpen worden.

Onze ervaring gedurende de voorbije jaren leert ons dat deze methode doeltreffend is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden contacteert ons opnieuw nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

Besluit

Mensen die op zoek zijn naar informatie blijven bij de Ombudsdienst terechtkomen, een fenomeen dat onze collega's ombudsmannen ook vaststellen.

Een aantal mensen beseft inmiddels dat de ombudsdienst geen informatiedienst is en vraagt spontaan de doorverwijzing of de doorzending.

Anderen hebben de bevoegde pensioendienst gezocht in het telefoonboek en die niet gevonden. Nog anderen hebben ons telefoonnummer gekregen van een sociale dienst.

Dit lijkt erop te wijzen dat de informatiebronnen nog altijd onvoldoende gekend zijn bij grote delen van het publiek en ook bij hulpverleners in de sociale sector. Wij blijven dan ook in de bijlagen bij dit jaarverslag de nuttige gegevens over de pensioendiensten en hun zitdagen opnemen.

Niettemin werken de pensioendiensten gestadig verder aan de optimalisering van hun informatiekanalen.

Zo heeft de Rijksdienst voor Pensioenen twee Contactcenters (N en F) ingericht die het eerste aanspreekpunt vormen voor de (toekomstig) gepensioneerden.

Sedert begin 2005 zijn bij de Contactcenters ook drie gratis telefoonlijnen (groene lijnen) in gebruik genomen: 0800 50246 (N), 0800 50256 (F) en 0800 50266 (D).

Iedereen die in België woont, kan gratis elke gewenste inlichting verkrijgen, zoals meer details over een pensioenraming, de stand van zaken van het onderzoek van zijn aanvraag, de

berekening van zijn pensioen of de inkomensgarantie voor ouderen, de wijze van betaling of de schommelingen van de toegekende uitkeringen. Het ontwikkelde concept wil eveneens de kwaliteit van de informatie bevorderen door de beller in contact te brengen met de ambtenaar die hem het best correct en volledig kan antwoorden.